

LA NOSTRA LLENGUA

A L'ESGLÉSIA

NO VOLEM A DÉU PARLAR
COM SI FOS UN FORASTER
ELL QUE ENS DONÀ LA LLENGUA
EN CAP TERRA ÉS ESTRANGER

DÉU SALVE
EL NOSTRE
POBLE ! ! ! !

L'ESTEL

LA NOSTRA WEB: <http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XVII. NÚMERO 399

15 DE NOVEMBRE DE 1998

PREU: 200 PTS

Fa 28 anys que n'Antonio Moreno regenta el **Bar Antonio** a la Plaça de Santa Maria la Major d'Inca. Està molt content perquè l'Ajuntament, del qual és regidor pel PP ha acabat la remodelació de la Plaça de davant ca seva, un projecte que es va començar en temps del batle Pons d'Unió Mallorquina.

En Bernat Mateu és l'amo dels **Tallers Renault** d'Inca i comarca des de fa 40 anys. Ara està jubilat i la seva filla Francesca és la directora de l'empresa. Ens conta que enguany ha estat un bon any de venda de cotxes i espera que l'any que ve sia tan bo com enguany. Els baixos interessos del 6% comparats amb els dels anys passats que eren del 18 al 20%, fa que la gent compri.

Fa 10 anys que en Joan Canyelles és regidor de l'Ajuntament d'Inca pel PP. Al principi estava a l'oposició, ara fa 3 anys que és regidor de mercats, jardineria i cementiri. El senyor Canyelles va fer feina durant 37 anys a la Telefònica, al igual que son pare i el seu padrí. És el pare de l'atleta Mateu Canyelles.

“Aturar les urbanitzacions no dóna ni una pesseta de comissió; construir, en canvi, sí”

La presidenta d'UM, Maria Antònia Munar és reuní a Lluçmajor amb militants i simpatitzants.

Article a la plana 8

Fa 4 anys que la Família Zambrana regenta el **Bar Agustí** a Buger. La filla és del Barça, la madona del Mallorca i l'amo del Madrid.

Fa tres anys que en Pere Rotger és el batle d'Inca. Ens diu que la Fira va molt be, que sens dubte és la primera fira de Mallorca i que enguany amb l'aprovació de l'Hospital Comarcal, l'allargament del tren fins a sa Pobla, la peatonització del centre de la ciutat i el creixement del Polígon Industrial, els inquers estan molt contents, i que convida tothom al Dijous Bo.

Na Coloma Bennasser és la madona del **Bar sa Plaça** a Buger. Son pare que morí fa 34 anys va obrir aquest bar després de la Guerra dels Tres Anys.

Especial dedicat a
**AL DIJOUS BO
D'INCA**

Si vos ha agradat,
telefonau al
971 26 50 05
i el vos enviarem
cada quinze dies.

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 3 L'Institut Aurora Picornell
Felipes de Borbons
Violència contra les dones
(Manifest)
- 4 Les mans al foc.
Alternatives
Coexistència harmònica o
integració?
- 5 Memòria de Mestre Jaume
- 6 L'antifranquisme a
Mallorca. V llibre
- 7 Novembre 1998
- 8 Algunes consideracions
sobre el circ electoral i el
llenguatge (a propòsit de les
eleccions basques)
“Aturar les urbanitzacions
no dóna ni una pesseta de
comissió; construir, en
canvi, sí”
- 9 Fira de Campos
- 10 Cronologia de la Història
de Catalunya (XXVI)
- 11 Euskadi: camí de
l'autodeterminació
- 12 Els elefants i les formigues
(rondalla)
- 13 Ofensiva Nacionalista
Espanyola a Calella
Xàbia: greu discriminació
contra els indígenes
Sa Capoladora
- 14 Història d'una fotografia
- 15 Més vivendes de protecció
autonòmica per joves
Dites relacionades amb els
animals
- 16 Religió
Tractat de medicina
Pèrdua del mercat vital del
blat, els avions i les
computadores
- 18 Petits anuncis
- 19 Mary Key Letourneau
- 20 La beatificació d'Edithstein
Un canvi a fons en el futur
Govern Autonòmic?
- 24 Lluita Antifeixista a
Mallorca
El Reial Mallorca consolida
la seva fama i prestigi a
dins Europa
“Cat” –llengua i societat
dels Països Catalans–: un
llibre per conèixer la nostra
comunitat lingüística
- 25 El fill de Pinochet
Inaugurat, de manera
brillant, el nou Centre
d'Urgències SOS 2000
Arrossos secs
Passatemps
- 26 Llibres que cal llegir
- 28 En aquest temps que vivim
La Illa abandonada

Fa 3 mesos que en David Chavarry Hermau d'Euskadi ha obert el **Taller Xacal** a la barriada de Crist Rei d'Inca. Fabrica articles artesans de couro per a cans i moixos.

Fa 14 anys que en Lluís Sànxes va obrir la **Cristalleria Cris Llum** a la barriada de Crist Rei d'Inca.

La Família Capó són ferrers de tota la vida. Va fundar aquesta saga de ferrers el seu padrí, en Miquel Capó de sa Capelleta. L'amo actual és en Miquel Capó i l'herey és en Joan Miquel Capó.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

* **De vertader escàndol** la publicació a les planes de *L'Estel* de l'article denúncia contra en Pere Canals i Morro, propietari d'un parell d'hoteles a s'Arenal i del Tennis s'Arenal, aquest darrer establiment, ampliat de manera il·legal, legalitzat per l'Ajuntament de Lluçmajor de manera enganyosa i corrupta, manat enderrocar per manament del Tribunal Suprem contra el que no hi ha apel·lació. Ara en Pere Canals, demana a l'Ajuntament de Lluçmajor, tres o quatre cents milions de pessetes d'indemnització, que de prosperar pagarien els contribuents llucmajorers. I és que n'hi ha que són com els taurons, que s'ho volen menjar tot i se pensen que s'han de morir de fam si no guanyen molt. Si no guanyen mots més del que es poden menjar en tota la seva vida, i en moltes vides que poguessin tenir.

* **El PSOE** ha decidit revisar els seus punts de vista sobre "el món cristià", al considerar un error mantenir-se d'esquena a tot el que els envolta, "el fet religiós, tenint en compte que el 51% dels seus votants es declara creient i la suma d'ateus, indiferents i agnòstics no supera el 17%. La setmana passada la direcció del PSOE celebrà un seminari titulat *Cristians y socialismo* en el que volgueren "conèixer-se". Ramón Jáuregui, responsable socialista de política autonòmica fou el motor d'aquesta iniciativa de la que sortí que, de totes maneres el PSOE seguirà sent "laic i aconfessional".

* **Dos dirigents veïnals** de la pedania de Pinedo a la ciutat de València han estat denunciats per la Guàrdia Civil per participar en una xiuladara a la batlesa de València, la popular Rita Barberà, el passat 11 de juliol. La xiulada se va produir quan la batlesa Barberà acudí a inaugurar un parc en el que una multitud de veïns havia estat convidada per l'Ajuntament a mitjançant una carta. Segons la Federació d'Associacions de Veïns molts d'assistents aplaudiren a la batlesa de València "encara que altres utilitzaren la seva llibertat d'expressió

per a xiular i escridassar, duent pancartes de temes pendents a la barriada". Segons els veïns no hi va haver talls de carrers, ni s'insultà o agradí a cap autoritat, per la qual cosa el moviment veïnial ha decidit iniciar les gestions jurídiques necessàries a fi de "deixar sense efecte aquest atemptat a la democràcia i a la llibertat d'expressió". I és que aquesta gent del PP tenen la pell molt prima, i si no demanau-ho a les associacions cíviques de Felanitx que fa un any i mig foren denunciades per escridassar al president del Govern Balear, el popular Jaume Mates.

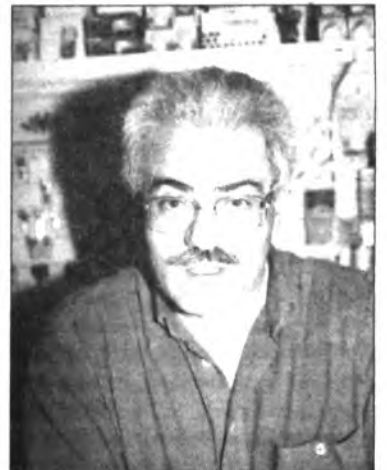
* **Un jove de Castelló** ha estat condemnat per la Secció Segona de l'Audiència de Castelló a la pena de sis mesos de presó i inhabilitació absoluta durant el temps de deu anys, al ser considerat culpable d'un delictes contra el deure de prestació del Servei Militar. Els fets venen de l'any 1993, quan n'Antoni C.T. sol·licità ser declarat objector de consciència, davant el Consejo Nacional de Objeción de Conciencia. Aquest organisme denegà la sol·licitud i arxivà l'expedient al considerar que no s'aportaven correctament les dades del jove. L'acusat fou cridat a files. Durant el '94 va remetre varis escrits al Consell Nacional i a l'autoritat militar en els que, per raons ètiques i religioses se negava a prestar tant el servei militar com la prestació civil substitutòria. Sempre segons la sentència el processat fou citat de manera reglamentària per que s'incorporàs a files. El jove no se presentà a files a la dada assenyada.

* **La Premi Nobel Rigoberta Menchú** ha fet darrerament dues declaracions que posen en evidència a més d'un. En primer lloc es mostrà contrària al mestissatge i partidària de la puresa ètnica dels indígenes americans; en segon lloc, digué que la lluita armada sempre té un fons de realitat que la mig justifica. Davant d'aquestes veritats, quants de polítics del nostre país han callat per no saber que han de dir. I quan serà que als Països Catalans tndrem un Premi Nobel que digui això. I quan serà que algun intel·lectual tindrà collons o ovaris de dir-ho?

* **Ens ho deia una botiguera d'Inca** l'altra diassa: *M'agrada l'Estel perquè hi pots llegir coses que no diu cap altra revista. Ara, m'he despuntat del Dijous ja que sembla el butlletí de l'Ajuntament.* Ω

Fa 2 anys que en Miquel Angel Capó regenta la **Perruqueria de Senyors Gabi** a la barriada de Crist Rei d'Inca.

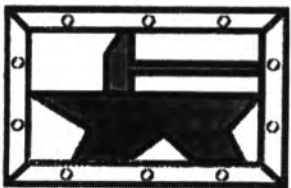
Fa 4 mesos que en Mateu Rubert ha obert la **Ferreteria Crist Rei** al carrer Costa i Llobera d'Inca.

Fa 24 anys que n'Andreu i n'Antònia regenten el **Bar Can Remendon** a davant la Caserna de la Guàrdia Civil d'Inca. N'Andreu és el president dels Constància, són 800 associats, van líders a la classificació, "van per feina, i de la feina en surt el profit", diu el president.

Fa 7 anys que na Caterina Martí regenta la botiga d'animals de companyia **K & Moix** davant la Caserna de la Guàrdia Civil d'Inca. A la foto amb una pitó ben amorosa.

UDIS

FERRERIA SERRALLERIA

Telf. 971 88 05 52
Mòvil 919 10 88 30

C/ Gorg Blau, 7
07300 INCA (Mallorca)

FUSTERIA METÀLICA I CRISTALLERIA
RAMON-BENASSER

**Portes basculants, persianes
i tots els treballs en alumini i ferro**

Carrer de Jaume III, 31 - Tlf i Fax 971 50 59 55
07300 INCA (Mallorca)

Fa una setmana que en Manolo Cosano ha obert el **Bar sa Rotonda** a la barriada des Blanquer d'Inca.

Fa 2 anys que en Joan i na Rosa han obert el taller d'instal·lacions elèctriques, sanitàries i de calefacció **Joan Quetgles** a la barriada des Blanquer d'Inca.

En Xavier Gual és el venedor de **Seat Aibsa Inca**. La botiga exposició esta ubicada a la barriada des Blanquer.

Fa 2 mesos que na Lupe Garcia regenta el **Bar Cafeteria Marina** a la barriada des Blanquer d'Inca. Despatxa els plats combinats a 800 ptes.

Fa 9 anys que n'Antoni Fernández regenta la **Fusteria Fernández** a la barriada des Blanquer d'Inca. Abans la tenia a so n'Amonda. El seu soci és en Rafel Vallès.

L'Institut Aurora Picornell

PERE FELIP I BUADES

Aquest institut d'ensenyança, es, avui a Ciutat, el més fidel exponent la brutal ocupació colonialista que s'està fent en territori mallorquí.

És en aquest institut on els fills de la immigració espanyola campen al seu lliure arbitri (igual que a quasi tot l'extraradi ciutadà). Allà és on exhibeixen les seves **virtuts**: brutalitat, agressivitat, incultura, manca total de respecte, de civisme, etc. Tot això, incrementat de manera visceral, quan es tracta de combatre tot allò que soni a català, a mallorquí. Possiblement, podrien arribar fins a tot a l'agressió física, si pensassin que en quedarien impunes.

Perquè aquest institut de segona ensenyança és, avui per avui, l'exponent d'aquesta classe de colonialisme? Idò ho és, perquè allà s'hi estan

donant les condicions adequades perquè així sigui.

A aquest institut hi van en la seva majoria, a... **estudiar** els fills de la immigració. És en aquest institut on, a major vergonya del món de l'ensenyança, **mana** un claustre de professors indigne, incompetent i mancat de vergonya humana i professional. És en aquest institut on, per la seva ubicació territorial (es pot considerar situat a una barriada conflictiva socialment), se donen totes les condicions per a convertir-lo en un **fort** de protecció al territori de la immigració peninsular castellana-andalusa. És des d'aquest institut on les tropes d'ocupació (social i humana) castellaness passaran a combatre a tot el territori (Ciutat i Mallorca sencera). A combatre tot allò que faci olor de mallor-

quí. Quelcom que aquests cadells de la immigració odien. I ho odien perquè **lo mallorquí** posseeix allò que ells mai no tindran: civisme, cultura, do del bé, respecte, consideració... En una paraula, aquells valors humans que s'adquireixen amb l'amor i el respecte cap als valors tradicionals, culturals i familiars llegats de generació en generació, sustentats per l'amor a la terra, la que els va veure néixer i que va veure néixer als seus pares i als seus avis. Malhauradament, **els fills de la immigració** no posseeixen res de tot això. Tot això s'ho deixaren els seus pares allà... Allà d'on vengueren, on haurien hagut d'enviar als seus fills i no ho feren. Els deixaren aquí cometent d'aquesta manera un error trement. No els ensenyaren a estimar aquesta terra, aquesta cultura ni aquesta llengua, la nostra, ans al contrari, consentiren que creixessin odiant-la. I així ens va!

En aquest institut, el claustre de professors i la direcció, no desconeixen res del que exposa aquest article. No ho desconeixen perquè ho viuen cada dia i a més en són responsables d'ajudar i encoratjar amb el seu comportament irresponsable, que aquests energúmens (per suposat, em refereix, únicament als antimallorquins) sien cada dia més **colonialistes**, més agressius i que estiguin de cada dia més, més allunyats d'una possible integració en aquesta terra. Una cosa que ens temem és ja impossible.

En aquest institut, cal recordar-ho, fou agredit un professor (Josep Palou) pels seus

alumnes. Fou en aquest institut on se vessaren els més greus insults que és puguin escoltar contra una llengua (la mallorquina). Fou en aquest institut on una turba d'alumnes salvatges vexà, de manera humiliant, a tota una condició social (la dels mallorquins). Fou en aquest institut on el claustre de professors i la direcció, encoratjaren aquest moviment antimallorquí. És en aquest institut on ara lamenten la classe d'**alumnes** que tenen. És en aquest institut on els **mallorquins** hauriem de dirigir les nostres reivindicacions culturals, lingüístiques, nacionals, polítiques, econòmiques, etc. Perquè, avui, a Ciutat, aquest institut és un dels exponents **reals** de la concentració quasi militarista de les hosts colonitzadores espanyoles (fills de la immigració) des d'on es colonitzarà tot Ciutat (Calvià ja està colonitzada). És en aquest institut on els mallorquins hem de dirigir nostra mirada vigilant i, si cal, fins i tot convertir-lo en el lloc simbòlic des d'on hem de pegar el crit de, **ja n'hi ha prou!** I començar una recuperació o reconquesta de tot allò que els colonitzadors ens roben: el nostre territori, la nostra cultura, la nostra llengua, el nostre patrimoni, els nostres doblers, les nostres tradicions...

Campanys i companyes! Cridau amb mi: **Ja n'hi ha prou!** Ja n'hi ha prou d'aguantar tant d'escarni, tanta vilesa, tant de robatori, tant de caradura..., d'aquests joves guerrers fills de la immigració. Ω

Elinfantito

Felipes de Borbons

La Casa Reial castellana (o francesa, o transnacional, no ho sé), o sia, els **Borbons**, demostren escassa sensibilitat històrica envers llurs súbdits catalans en ficar tants **Felipes** entre possibles hereus de la Corona, car els anteriors Felips (IV i V de Castella, III i IV de Catalunya) protagonitzaren genocidi, desmembrament i duríssima repressió contra els catalans. Tant l'hereu com el nét son **Felipes. Felipe VI**. Esperem que ningú no vulgui repetir **gestes imperials**. Una mica més de mirament!. Ω

Jaume Tallaferro

Violència contra les dones (Manifest)

Davant les discussions socials que en les darreres setmanes s'estan fent al voltant de les violacions, la seva consideració al codi penal i el tractament que han de tenir els violadors, exposam:

Que les violacions no són fruit de les malalties mentals, sinó que són una manifestació brutal del poder dels homes sobre les dones. El tractament frívol i excepcional del tema per part de les institucions no ajuda a la seguretat de les dones front a aquestes agressions.

Que consideram insuficient el tractament exclusivament penal que es dona a aquesta important problemàtica social.

Que l'actual sistema de presons no resol els problemes de les conductes delictives de les persones, ja que no contemplan mesures de reinserció social i de comportaments de relació socials basades en el respecte i la no violència.

Que les mesures aplicades per les diferents administracions per potenciar el res-

pecte entre homes i dones, i en la prevenció d'actituds misògines i agressions dels homes contra les dones, són clarament insuficients.

Que el suport institucional que reben les dones que han patit agressions sexuals és totalment insuficient i són les diferents associacions de dones o els grups sorgits de l'autoorganització de les afectades els que estan cobrint aquestes importants mancances.

Que cal que els mitjans de comunicació consensuin un codi ètic en què es contempli el respecte a la dona en general i a les víctimes d'agressions de qualsevol tipus en particular. Condemnam l'ús comercial que es pugui fer de les vivències d'un agressor determinat i exigim un tractament respectuós i no en forma d'espectacle dels fets. Ω

ERC-Mallorca.
Àrea de Comunicació

N'Antoni Vives i al seva dona na Michele Marion Howard regenten des de fa 3 anys una botiga de mobles d'ocasió davant la Plaça de Braus d'Inca. Són restauradors de mobles.

Fa 65 anys que les germanes Campins Coll regenten al Quiosc s'Estació d'Inca. Son pare, que era guàrdia civil la va obrir i la va posar en cap de la seva filla major de nom Caterina que va morir molt jove. Ara, amb la renovació de l'estació, aquest quiosc serà esbucacat i el futur del negoci és incert.

Fa 15 anys que na Maria Úrsula Sebastià regenta la botiga de moda infantil Makos a la barriada de s'Estació d'Inca.

Fa 10 anys que na Margalida Ferragut regenta la Ferrreteria Guarnicioneria Bonet a la Plaça des Blanquer d'Inca. A la foto amb la seva filla i successora na Joana Maria.

LES MANS AL FOC (33)

Alternatives

PERE GRI

Afirmar que hi pot haver teories alternatives, requereix sostenir que les diverses teories així anomenades són de qualche manera comparables, de manera que pot discutir-se sobre l'adequació o acceptabilitat d'una teoria respecte a les altres. Es pot, efectivament, no arribar a cap conclusió definitiva al respecte -en virtut de suposar-se- per exemple, que una teoria determinada T, ofereix avantatges que no es troben en una altra teoria determinada, T1-, però a la vegada T1 ofereix avantatges que no es troben a T-. El problema, per descomptat. És el de saber el que es pot comptar com "avantatges". En tot cas, se sol entendre per teories alternatives quelcom així com "teories rivals", potser en lluita permanent entre si, amb "punts d'avantatge" i de "desavantatge" que van variant en el curs del descobriment, formulació, reformulació, refinament, etc., de les teories corresponents.

És obvi que la paraula "alternatiu", tant si és aplicada a teories en general com si -com és propi i desitjable- és aplicada a un determinat tipus de teoria (teories físiques, teories socials, sistemes formals, etc.), és una paraula summament llenegadissa, pel fet que no és possible saber exactament que s'entén per ella excepte si es proposa aclarir-la mitjançant nocions tals com la suplantació, rivalitat, complementarietat, etc. les quals, a la seva vegada, no són enteses correctament excepte si es precisa en que consisteix l'alternativitat de la qual es parla. La disputa al voltant de les teories alternatives -i, en general, la discussió sobre sistemes o estructures alternatives- es manté amb freqüència a un nivell molt vague i general. La vaguetat pot disminuir quan es precisa fins a quin punt, o en quina proporció, una teoria es declarada alternativa. Si és completament alternativa, tenim el cas d'una pluralitat de teories no comparables entre si, però si no són comparables de qualche manera deixen de ser alternatives. Si ho és relativament, llavors cal admetre que pot suplantar un altre teoria, però des del

moment que la suplanta deixa de ser alternativa. L'alternativitat entre la comissió gestora que presidia en Climent Garau i les que la succeïren s'havia produït de la manera més violenta possible, per mitjà de la guerra. Per tant, la teoria que representava en Climent i la teoria que representava n'Enric Julià es presentaven a simple vista com a clarament rivals. No obstant això, a efectes pràctics, no seguien camins molts diferents, sobretot en quant al desenvolupament de les infraestructures del poble, encara que es volguessin marcar les diferències. Tothom sabia que Porreres necessitava actuacions polítiques urgents en matèria d'obres públiques i que l'Ajuntament no s'havia de limitar al "folklorisme patrioter" que imperava aleshores.

La segona comissió gestora feixista deixà temps enrera "aparcada" la construcció de l'edifici de l'escola pública per dedicar aquests mateixos esforços a la reforma de la Casa Consistorial. Però l'alternativa al projecte de l'escola no va acabar de funcionar pel fet que el comandant militar de les Balears els va retirar la subvenció de 20.032'90 pessetes sol·licitada a la Junta Nacional contra el Paro. Per aquest motiu, la reforma es va haver de fer amb la quantitat de 25.942'41 pessetes disponibles a les arques municipals, i demanant prèviament l'excepció de subhasta.

Hi havia un altra assumpte pendent, l'alternativa al projecte d'urbanització de la Plaça d'Espanya. Això es començà a decidir en una sessió ordinària del dia 28 de març de 1938 amb els següents termes: "Llavors i davant la dificultat que cada dia es nota en la circulació de vehicles de motor mecànic pel carrer de Ciutat per mor de la seva estretor a l'entrada per la part de la placeta de Can Lluç, s'acorda per unanimitat procedir a la reforma i expropiació de tota la part que sigui necessària per a donar-li major amplària i a tal efecte es designa l'arquitecte D. Enric Juncosa perquè a la màxima brevetat possible procedeixi a aixecar el planell a que s'ha de subjectar aquesta reforma". Ω

Coexistència harmònica o integració?

En una brillant entrevista realitzada per Joan Lluís Ferrer, el passat diumenge, a Patrick Bachelier, a les pàgines de Diario de Ibiza, el cap visible dels residents europeus organitzats associativament a l'illa d'Eivissa es mostrava contrari a la "integració" d'aquests residents dins la societat eivissenca i, en canvi, es mostrava partidari d'una mena de coexistència harmònica entre tots els grups nacionals que hi ha actualment a l'illa d'Eivissa.

Aquesta convivència pacífica, emperò, havia de comptar amb una sèrie de regles, que quedaven clarament explicitades. Per exemple, no fugia de la comprensió del públic lector el fet que se'ns plantejava, altra vegada, una nova coexistència diglòssica. En fer una distinció entre la llengua de casa i la "llengua del pa" (és a dir, la llengua de la feina), ens invitava a considerar el català com la llengua de casa -dins el grup de població estrictament catalanoparlant-, mentre que mostrava així mateix una clara inclinació pel fet que la llengua del pa fos l'espanyol, al qual, necessàriament, calia afegir-hi l'anglès.

Es mostrava, així mateix, contrari a la integració. La que ha estat l'estratègia més habitual en tots els estats europeus ara és dràsticament rebutjada per una persona que ha nascut en el si del més integracionista i assimilista de tots: França. Es podrà dir que, per posar un exemple, la selecció francesa en l'últim mundial de futbol constituï el màxim exponent de multiracialitat i de multiculturalitat, però, si es fa una tal afirmació, s'oblidarà que tots els membres de l'equip -i el conjunt dels seus seguidors- s'expressen fonamentalment en francès (assimilisme lingüístic de primer ordre, per tant) i vibren sentint l'himne de la Marsellesa (integració política indiscutible).

Si el tema es planteja des d'Eivissa, emperò, es tracta d'un tema "dur" i cantellut, que aixeca espurnes i que ben aviat fa sortir butllofes en la refinada pell dels europeus transpirinencs que viuen entre nosaltres. Plantejat des de França o des d'Anglaterra, en canvi, constitueix un element d'absoluta naturalitat, pràcticament integrat dins el paisatge social d'aquests països.

Suposem per un moment que nosaltres descartem la integració -i pens que en sentit estricte cal descartar-la-. S'ha de trobar, en aquest cas, alguna solució que faci que efectivament la convivència entre els diferents grups humans que viuen a Eivissa sigui efectivament harmònica. No pot ser-ho, evidentment, arraconant les característiques identitàries del grup autòcton. Si es bandeja la llengua catalana com a "llengua de casa" o si es

considera la defensa dels propis trets d'identitat com a "pressió nacionalista" malament podrem arribar a algun tipus de diàleg i d'intercomprensió mútua.

La defensa de la pluralitat i de la diversitat, arreu del món, allí on es fa, es fa des de la perspectiva de la dominància dels trets del grup autòcton. A diversos països d'Europa existeix un respecte efectiu envers les minories nacionals procedents d'altres països, però enlloc no es renuncia voluntàriament als propis signes d'identitat en favor dels corresponents a comunitats vingudes de fora.

Casos com el de França són fins i tot més contundents, en el sentit de no reconèixer més trets que els propis i d'arraconar fins i tot les pròpies minories nacionals (observem, per exemple, que la constitució francesa només reconeix el francès com a llengua de la república, i bandeja el basc, el català, el cors, l'occità, el bretó, etc.).

Coexistència harmònica o integració? Posem coexistència harmònica, però pensem que aquesta només es pot construir a partir del respecte mutu. I el respecte requereix coneixement. Fins que els residents transpirinencs no siguin tan destres en català com ho som nosaltres en alemany o en anglès, fins que aquests europeus que s'han establert a Eivissa no formin part de la nostra societat en la mateixa mesura en què nosaltres formariem part de la seua si visquéssim al seu país, difícilment es podrà arribar a aconseguir aquesta harmonia en la nostra convivència.

Estic totalment d'acord amb l'affirmació del senyor Bachelier que la no participació dels europeus transpirinencs en la vida política i social d'Eivissa pot arribar a esdevenir un volcà per a la societat eivissenca. I sap quin és el foc que més pot atiar la lava, pujar-li la temperatura i arribar a fer-lo explotar? La ignorància. No hi ha res com la ignorància per posar volcans socials en erupció.

Contra la ignorància, coneixement. I, per al coneixement, aprenentatge. Ah! I per a l'aprenentatge, no hi ha res com una actitud positiva. Què tal el seu català, senyor Bachelier? Va millorant dia a dia?. Ω

Bernat Joan i Mari

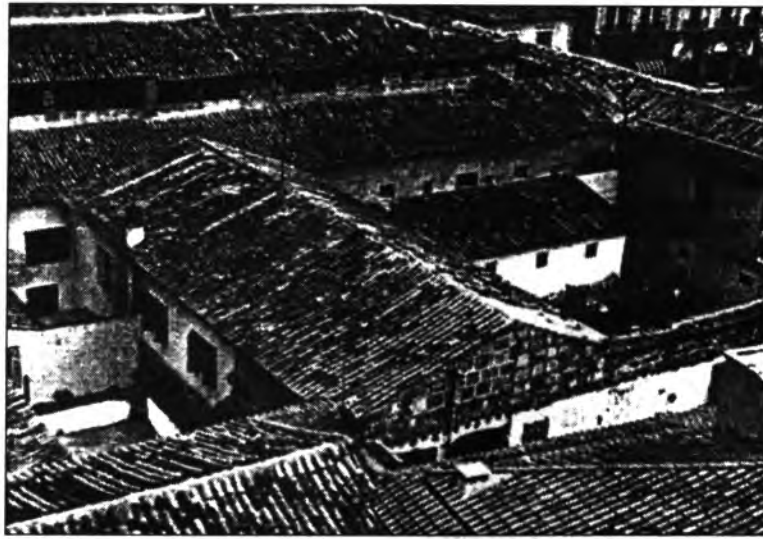

Memòria de Mestre Jaume

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL, ESCRIPTOR

El 1952, mon pare, amb un petit capital, aconseguit amb l'esforç de la seva darrera estada a Caracas, Veneçuela, es féu soci de Miquel Campins, de Consell, que tenia a Ciutat de Mallorca, carrer de Vinyassa, una fàbrica dedicada a produir transformadors elèctrics i altres petits aparells semblants. Però el senyor Campins era molt afeccionat a la pesca de canya i un diumenge caigué des d'un penya-segat, matant-se. Malgrat que aquella empresa, pomposament autoanomenada "Indústries Elèctriques", tenia en aquell moment molts deutes, mon pare va haver de manllevar doblers per a pagar a la vídua la part en la societat del seu home difunt i d'aquesta manera, amb una dotzena d'homes en nòmina, la cosa seguí endevant. Un home que va esser la mà dreta de mon pare en aquells moments era un professional de gran experiència, ferrer, que li deien Mestre Jaume. Aquest home, de vella ideologia republicana, havia estat presoner a Ca'n Mir, un magatzem de fusta que els falangistes feren servir de casa de detinguts, al llarg de la guerra civil. Català, de Barcelona, havia vingut a Mallorca essent estudiant i aquí va conèixer la que després fou la seva dona. Dins aquest parany l'agafà el conflicte bèl·lic i no volgué agafar les armes a favor del moviment franquista. Tenia prou raons físiques per a defugir el servei militar puix només gaudia de vista a un ull però els controls de la revolució contra la República no ho volgueren saber i a Ca'n Mir, entre d'altres companys que no tornaren mai més a ca seva, esperà el final de la guerra. Alliberat, casat, va fer feina del seu ofici, ferrer. I contractat per mon pare va cercar noves fórmules per a fer surar aquell negoci mig negat. La gran indústria sabatera illenca i peninsular en fou la clau. Els italians havien inventat els forns de secatge amb raigs infrarojos i Mestre Jaume en dissenyà un parell de models i ell i els seus homes es posaren a fabricar-los. Dins aquell grup d'obrers es parlava de política i a través de Mestre Jaume vaig apren-

dre molt, tot i que jo que havia acabat els estudis de batxiller i per tal de saber el que era una fàbrica, havia agafat un any sabàtic abans de fer el curs Preuniversitari, del que era la democràcia i el socialisme i de fins a quin punt la dictadura que patíem era la negació de les llibertats públiques. Hi havia entre els treballadors alguns fills de republicans com un tal Liberto, de la FAI, que s'havia hagut de canviar el nom per Sebastià. Aquelles fàbriques del moment, petites empreses dins la seva precarietat, amb màquines velles i esgotades instal·lacions, eren, evidentment, un risc d'accident laboral i un dia ens salvàrem de miracle: Esclatà un dipòsit de gas per a soldadura i allò va esser com una bomba. Tanta sort que la força expansiva no matà ningú. Mestre Jaume restà sort alguns dies. Els ensenyaments de Mestre Jaume sobre els partits polítics d'esquerres d'abans de la guerra, els llibres que em deixava d'entrè tota una bibliografia prohibida i els seus testimonis em crearen una consciència social que encara perdura. Però com a la guerra civil, dins aquells tallers, es formaren dos bàndols i al cap d'un d'ells hi havia, com a capítost, un tal Ataulfo, ex-legionari. Formà la seva colla i un dia decidiren la destitució de Mestre Jaume, que era el que més diners guanyava. I com que li havien agafat mania anaren a mon pare per tal que l'acomiadàs. L'acusaren de dèspota, negligent i mal company. Mon pare no en va creure ni mitja i els digué que aquell que no es trobàs de gust amb aquell home de confiança era ben senyor d'agafar la porta i anar-se'n. El obrers, descontents, sortiren del despatx fent flama i no trigaren a planejar la seva revenja. La cosa era senzilla. Esperarien al divendres següent i tots plegats anirien al palau de Governació per a presentar una denúncia contra el seu cap de taller. Així ho feren. Explicaren als inspectors de policia que Mestre Jaume escampava propaganda antifranquista, que era roig i feia proselitisme d'esquerres, que era un indivi-

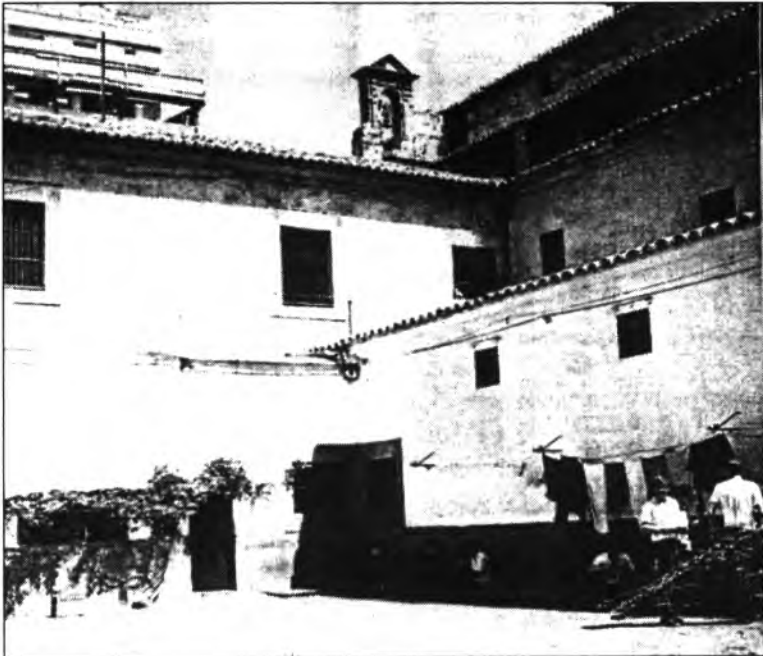

Vista General de l'antiga presó provincial de Palma (els Caputxins).

du deshonest i cruel que anava contra els bons costums i es mostrava com a gran enemic de l'Església. Aquell cap de setmana, Mestre Jaume, el passà a la presó dels Caputxins. Li tallaren els cabells capelat, l'aficaren dins un calabós i li donaren per tota lectura la revista de Falange. Els altres, mon pare el cap i jo rera d'ell, ens hagueren de movilitzar. Anàrem a ca seva i ens dugueren tots els papers i llibres que el poguessin comprometre, amagant-ho tot a ca nostra. Llavors cercàrem un advocat i tots aquells testimonis que al davant del jutge donassin fe que Mestre Jaume era un bon home... Un d'aquests testimonis era un capellà de Sant Joan de Déu que un mes sí i l'altre també reco-

llia la seva llimosna, doncs Mestre Jaume tenia clar que la tasca d'aquells clergues en la rehabilitació dels minusvàlids estava per damunt de la religió i la política. Al cap de vuit dies de corregudes i patiments, el tragueren de la presó i els que l'havien denunciat desaparegueren de l'escenari...

Mai no he oblidat Mestre Jaume i sempre l'he considerat un referent de la meua educació cívica i política. No fa molt, jubilat, octogenari, es deixava veure encara pel carrer, quan anava el cap vespre al club de la Tercera Edat. I jo, després de saludar-lo, el mirava amb admiració, sempre tan íntegre i ferm en les seves conviccions. Ω

Antiga presó provincial de Palma (els Caputxins).

En Miquel Àngel Miralles i en Rafel Vallès són directius de la Penya del Barça que ara te la seu al Bar es Cos a la Barriada des Blanquer d'Inca.

En Miquel Torrents de Maria de la Salut és el metge en cap de la Clínica Balear d'Inca, una clínica d'urgències i medicina general. La central està a Ciutat i tenen dispensaris als principals llocs turístics de Mallorca.

Fa 12 anys que en Tomeu Bennasser i n'Andreu Ramon s'associaren per fundar el Taller Ramon Bennasser, fusteria metàl·lica a la ciutat d'Inca.

Fa 10 anys que en Francesc Garcia és el concessionari oficial de la marca de cotxes japonesa Daihatsu a la comarca d'Inca.

Joan Instal·lacions
Quetglas

Elèctriques, sanitàries, de gas i calefacció

Carrer Felipe II, 78 - Telèfon 971 50 54 20
07300 INCA (Mallorca)

MOBLES D'OCASIÓ

Compra venda de mobles i articles de segona mà

RESTAURACIONS PRÒPIES

Avinguda de les Germanies, 131
Tlf. 907 25 49 58
Davant la Plaça de Braus
07300 INCA (Mallorca)

L'antifranquisme a Mallorca. V LLIBRE

Dijous Bo de 1976: Les forces repressives de la dreta terrorista contra els Antifeixistes; deteccions a Inca

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Un Dijous Bo, a Inca, n'arribàrem a despatxar més de dos mil exemplars (de la revista dels comunistes *Democràcia Proletària*). Quan estàvem en plena tasca -veníem un número dedicat a la pagesia i els problemes del camp- ens enxampà la Guàrdia Civil...

Vendre el material clandestí a la vista de tothom ens portà nombroses detencions, interrogatoris de la Brigada Social i la Guàrdia Civil. Un Dijous Bo, a Inca, n'arribàrem a despatxar més de dos mil exemplars. Quan estàvem en plena tasca -veníem un número dedicat a la pagesia i els problemes del camp- ens enxampà la Guàrdia Civil, i tots els membres del piquet de propaganda anàrem a raure a la garjola municipal. Del nostre piquet, na Margarida Chicano Sansó, en Joan Albert Coll i en Mateu Ramis pogueren fugir a temps. Els detinguts eren els companys Antoni Muñoz, Domingo Morales i jo mateix. Els piquets que havien anat a repartir la nostra publicació (*Democràcia Proletària*) a Manacor, Lloseta, Sineu i Pollença, tornaven sense haver sofert cap entrebanc seriós.

Alendemà els diaris de Ciutat informaven de la nostra detenció amb grans titulars. Especialment significativa va ser la informació que donava *Última Hora* el divendres 19 de setembre de 1976 quan explicà, a la darrera pàgina: "En el Dijous Bo. Detenido Miguel López Crespí. I, ampliant la notícia, deia: "En el 'Dijous Bo' de ayer en Inca no todo fue fiesta y diversión. Cuatro personas eran detenidas cuando procedían a la venta de *Democràcia Proletària*, órgano del OICE (Organización de Izquierda Comunista). Entre los detenidos figuraba el conocido Miguel López Crespí, del comité de prensa de OICE. Los nombres de los otros detenidos se desconocen por el momento. El número que se vendía era uno especialmente editado, dedicado a los pueblos y a sus problemas. Fueron detenidos por la Guardia Civil y trasladados al calabozo municipal. A primeras horas de esta mañana aún no habían sido puestos en libertad y se espera que en esta misma mañana pasen al Juzgado de Inca. Habían vendido y repartido cerca de dos mil ejemplares".

Militants i dirigents del comunisme illenc han estat en Mateu Morro, batle de Santa Maria i exsecretari general del PSM; Antoni Mir, màxim responsable de l'OCB; Josep Capó...

Els comunistes de les Illes (OEC) érem un partit fortament arrelat a la realitat de la nostra terra. Que amb els anys militants i dirigents d'OEC hagin encapçalat i treballat en les més importants iniciatives culturals i polítiques de les Illes així ho demostra. Militants i dirigents del comunisme illenc han estat en **Mateu Morro**, batle de Santa Maria i exsecretari general del PSM; **Antoni Mir**, màxim responsable de l'OCB; **Josep Capó**, capdavanter de la PIMEN; **Francesc Mengod** i **Jaume Obrador**, fundadors de les primeres associacions de veïns de Ciutat; **Maria Durán**, dirigent de CC.OO. de la comarca de Manacor; **Guillem Coll**, dirigent del món obrer a Lloseta i Inca; mestres que han estat al capdavant de la important experiència pedagògica **Mata de Jonc**; muntant grups de música mallorquina (*Al-Mayurqa*, etc); en les fileres de tots els sindicats progressistes de les Illes (CGT, STEI, CC.OO., UGT, USO, Unió de Pagesos, etc)... ¿Qui no coneix la importància cabdal que advocats com **Jaume Bueno** han tengut, denunciant la corrupció, en la fi del canyellisme? Professionals del periodisme com **Gina Garcias**, de l'ensenyament com **Dora Muñoz**, **Margarida Seguí**... el llistat dels homes i dones procedents d'OEC que han ajudat, amb la seva dedicació, amb el seu esforç, a consolidar tots els aspectes progressistes de la Mallorca actual, podria allargar-se fins a l'infinit. Però pensam que aquestes pistes que hem donat ja poden informar al lector del lluny que érem els comunistes antiestalinistes de les Illes de ser una secta o un grupet sense incidència, com els apologistes del carrillisme pretenen presentar-nos.

La premsa dels comunistes (OEC) tocava amb el peus ben a terra, lluny de les ximpleries d'altres publicacions al servei de la reforma del sistema

Detencions a Palma de militants comunistes (OEC i MCI) que lluitaven per l'autodeterminació dels Països Catalans i per la República. Era el 14-IV-1978. En la fotografia podem veure els antifeixistes mallorquins Manuel Pastor, Manuel Cárdenes i (a l'esquerra) Jesús Vivas González (dirigent de MCI). Rere el policia municipal que avisà la Policia Nacional, Mateu Ramis (Secretari General dels comunistes mallorquins). En aquell temps molts dels actuals polítics que viuen del "cuento" -enganar la gent- no sabien encara el que era la democràcia. Només els revolucionaris eren al carrer lluitant per la llibertat.

Per això la premsa dels comunistes (OEC) tocava amb el peus ben a terra, lluny de les ximpleries d'altres publicacions al servei de la reforma del sistema (especialment les que editaven els carrillistes). El número de *Democràcia Proletària* (número 3 de novembre de 1976) que anàrem a vendre i repartir a Inca aquell llunyà "Dijous Bo" estava íntegrament dedicat a la problemàtica del camp. Dissenyat per Monxo Clop, l'editorial feia una valoració del que havien estat els quaranta anys de dictadura franquista. Explicàvem aleshores: "Quaranta anys sense poder dir res, sense poder organitzar-nos perquè estava prohibit; quaranta anys fent molta feina per pocs doblers mentre quatre 'mangantes' falangistes i capitalistes han fet el que han volgut i s'han omplert les butxaques amb el fruit de la nostra feina, fent-nos com a xotets, augmentant constantment les contribucions i no donant mai cap crèdit important; la manca d'una efectiva xarxa d'hospitals, guarderies, escoles, mercats, serveis públics i mil coses més que, totes juntes, han anat contribuint, a poc a poc, a desfer el camp mallorquí, a despol·lar els nostres pobles, un temps tan esplendorosos i floreixents".

Tampoc no hi mancava, en aquest número especial dedicat al nostre camp,

un encès recordatori del que significà la guerra civil per al poble treballador. La premsa dels comunistes mallorquins recordava a l'editorial: "La guerra civil va ésser això a Mallorca. El quatre 'caciques i senyorets' dels pobles no volien que els pagesos demanassin justícia i varen començar a matar i assassinar. Tots recordam els assassinats comesos pels falangistes i les fortunes que es varen fer damunt la nostra sang. Terres, cases, propietats confiscades... i, després de la matança dels nostres millors homes va venir la "pau" d'en Franco, es a dir, la fam, la misèria, l'estraperlo i tota classe de negocis bruts damunt les nostres necessitats més urgents".

La premsa burgesa i altres mitjans de comunicació al servei de la banca continuaven silenciament les activitats dels revolucionaris que no acceptàvem els pactes amb la burgesia

El fet d'ésser detinguts per vendre lliurement la premsa comunista no ens afectava gaire. Només les nostres respectives famílies, com és natural, restaven una mica atemorides. "Què serà d'aquests al·lots", deien mares i padrines, en veure els noms al diari. "Detenidos por vender prensa de partido", eren els titulars de sempre. *El País* infor-

mava: "Detenidos en Palma cuatro militantes de Izquierda Comunista". I continuava: "Cuatro militantes de la Organización de Izquierda Comunista, OIC, entre ellos el escritor y autor teatral Miquel López Crespí, fueron detenidos por la Guardia Civil en la localidad de Inca, con motivo de la festividad que se celebraba en esta ciudad, se dedicaban a vender el número especial dedicado a los pueblos de Mallorca del órgano de la OIC, 'Democràcia Proletària'. Los cuatro detenidos fueron trasladados a los calabozos municipales donde permanecieron por espacio de casi treinta horas para pasar después a declarar ante el juez". Per a nosaltres, l'"accident" era un "aferr" normal de la lluita clandestina. Intensificàvem aquest sistema de venda perquè, de certa manera, era l'únic mitjà que teníem d'arribar a un cercle cada vegada més ampli de la població. La premsa burgesa i altres mitjans de comunicació al servei de la banca continuaven silenciament les activitats dels revolucionaris que no acceptàvem els pactes amb la burgesia. No hi havia manera de fer arribar les nostres propostes polítiques al poble. La ràdio i la televisió ens estaven completament prohibides. La premsa tan sols parlava d'alguna detenció. Les lluites populars impulsades per l'esquerra conseqüent eren silenciades per sistema. Les empreses capitalistes de l'edició només feien propaganda dels qui els semblaven menys radicals o que més s'apropiarien a pactar amb els franquistes la "ruptura". El carrillisme, malgrat que a vegades insistís en la necessitat de "rompre" amb el franquisme, el cert és que feia passes efectives per a deixar dempeus tota l'estructura repressiva de la dictadura (Brigada Social i Guàrdia Civil). No en parlem pel que fa a l'estructura econòmica del capital. La qüestió de la propietat privada dels mitjans de producció era intocable! Del problema de l'autodeterminació de les nacionalitats no en volien sentir a parlar. El seu aigualit republicanisme s'anava fonent com un bocí de sucre dins l'aigua. Els Països Catalans no existien. A poc a poc esdevien un partit del sistema, una columna fonamental de la societat capitalista contra la qual lluitàvem.

CENTRE D'ESTUDI DE JUDO

Renshinkan

— LLEVANT MALLORQUÍ —

Tlf. 971 55 15 84
Mòbil 989 68 68 97

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA V LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost del 1998 fins a l'agost del 1999)
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

D'esquerra a dreta (començament a dalt): Domingo Morales Perales, Antonio Muñoz, Margalida Chicano, Mateu Ramis, Francesc Mengod i Monxo Clop. Aquests eren alguns dels militants comunistes (OEC) que participaren activament en els fets -lluita per la llibertat d'expressió- que comentam en aquest article. Domingo Morales, Antonio Muñoz i l'escriptor Miquel López Crespi serien detinguts a Inca per la Guàrdia Civil i la Brigada Política del règim. Com de costum d'ençà el final de la guerra, els revolucionaris eren a l'avantguarda de la lluita per la llibertat del nostre poble.

Per a nosaltres era bàsic fer arribar la nostra veu al camp, a la pagesia

Per a nosaltres era bàsic fer arribar la nostra veu al camp, a la pagesia. Sabíem a la perfecció que, en els plans burgesos, l'agricultura mallorquina i de les Illes -a causa de l'especialització turística- estava condemnada a la destrucció. Les Illes havien de ser un solar de ciment (hotels i autopistes) i arena (platges) per a descans del proletariat europeu engrescat, mitjançant els grans mitjans de control de les consciències, a consumir deu o dotze dies de "vacances" si hom volia ser "algú" en el barri (a Londres o Berlín). Era evident que a l'imperialisme espanyol i europeu no li interessava per a res el nostre camp (de no ser perquè els turistes es poguessin fer una foto al costat d'una ovelleta). Dins aquesta línia de denúncia dels plans agressius del capitalisme espanyol i europeu contra la nostra terra, l'editorial del *Democràcia Proletària* que sortíem a repartir per Inca i totes les Illes, explicava, entre altres coses: "El nostre camp sempre ha estat abandonat per les autoritats que ens governen des de Madrid. Quan va venir el turisme i els negocis començaren a retre... ¿es varen preocupar mai de fer inversions en els nostres pobles? Els capitalistes i especuladors... ¿es preocuparen d'urbanitzar convenientment les viles, construir hospitals, escoles (quasi totes les va fer la República), guarderies...? Ningú va pensar en les nostres necessitats. Tot va anar dirigit a especular

amb els hotels, a destruir les costes sense posar un duro en la terra, sense pensar en modernitzar i donar crèdits al camp".

D'ençà els Fets de Maig de 1937 a Barcelona (l'assassinat d' Andreu Nin i milers de comunistes no estalinistes, anarquistes o simplement treballadors sense partit) el PCE ens havia anat demostrant el seu sinistre rostre d'enemic de qualsevol canvi anticapitalista

Eren anys de reformisme i revisionisme dins l'estalinisme espanyol i lillenc. D'ençà els assassinats de revolucionaris en els Fets de Maig de 1937 a Barcelona (l'assassinat d' Andreu Nin i milers de comunistes no estalinistes, anarquistes o simplement treballadors sense partit) el PCE ens havia anat demostrant el seu sinistre rostre d'enemic de qualsevol canvi anticapitalista i progressista. No era per casualitat que a les acaballes de la dictadura els militants comunistes de les Illes (OEC) fóssim conseqüentment antiestalinistes, antirevisionistes. Els comunistes de finals dels seixanta i començaments dels setanta sabíem que el revisionisme era una tendència que proposava la revisió i modificació dels principis del marxisme revolucionari, de l'ideari bàsic del comunisme. No ignoràvem que el revisionisme, tant en la teoria política com en el pensament científic en general, mai no va tenir ni ha tengut un paper progressista. Evidentment, tota ciència

evoluciona, i sovint experimenta una saludable revolució en els principis; el revisionisme, però, només intenta adaptacions oportunistes de la ciència als prejudicis imperants en una època. Vivim una època de triomf social del revisionisme -i de tota forma de pensament indecís o ambigu-, confós tramposament amb la renovació del pensament. La renovació constant és condició de vida del marxisme. El vigor del marxisme depèn de la seva capacitat d'analitzar a cada moment els fets, sempre nous, sempre vius, i d'enriquir-se de continu amb l'assimilació de fenòmens socials i avenços científics inesperats, originals. Saber que sense renovació el marxisme es marceix i mor era -i és!- bàsic per a continuar la lluita contra el sistema d'explotació capitalista. Els revisionistes espanyols (especialment els dirigents del PCE tipus Pere Ardiaca, Santiago Carrillo o Antoni M. Thomàs, Ignasi Ribas o Alberto Saoner a Mallorca) el que volien -sota el pretext de la "renovació"- era atacar -com atacaren!- els principis del marxisme a partir d'impressions subjectives allunyades dels autèntics problemes que ofereix la realitat. Personatges com els que hem anomenat són els que provaren d'esmusar el tall revolucionari del marxisme en els anys setanta per tal d'adaptar-lo a qualsevol mena de conxorxa amb els poders burgesos establerts abandonament de la lluita pel socialisme i pel poder dels treballadors; abandonament de la lluita per la República; acceptació de la Constitució que no reconeix el dret a l'autodeterminació de les nacions oprimides ni a la federació de comunitats autònomes; criminalització de l'esquerra revolucionària, etc., etc.).

El número 3 de *Democràcia Proletària*, en el seu editorial, ja advertia dels perills del reformisme i el revisionisme dins el moviment obrer i popular. Escrivíem aleshores: "Hi ha molta gent a l'oposició' que l'únic que vol és fer un poquet de neteja -no molt profunda, no sigui cosa li toqui la butxaca- a fi que la injustícia no sigui tan evident com ara. Però aquesta mateixa gent que predica tant no vol lluitar de bon de veres contra el capitalisme, no vol bastir fortes organitzacions de treballadors, de pagesos, que lluitin contra la burgesia. Hem d'anar molt vius amb tot això; si no, continuarem igual de fotuts que sempre".

Premonitori aquest "Hem d'anar molt vius amb tot això; si no, continuarem igual de fotuts que sempre". Això és tenir intuïció revolucionària!

Aquesta va ser en definitiva la feina del revisionisme i del reformisme carrillistes (PCE) en temps de la transició: aconseguir, amb llurs renúncies i manipulacions, que el poble "continuàs igual de fotut que sempre", malgrat que molts d'ells -Carrillos, Zaldívar i els petits carrillos illencs que tots coneixem- es col·locassin a recer del poder una vegada finida la feina bruta que els encomanà el capitalisme. Ω

Novembre

1 novembre Tots Sants	2 novembre Dia de Difunts	3 novembre Sant Ermenegol	4 novembre Sant Carles	5 novembre Sant Guri
6 novembre Sant Sever	7 novembre Sant Florenci	8 novembre Els Quatre Sants Coronats	9 novembre Sant noè	10 novembre Sant Martí
11 novembre Sant Serapi	12 novembre Sant Didac	13 novembre Sant Ruf	14 novembre Sant Albert Magnànim	16 novembre Sta Gertrudis

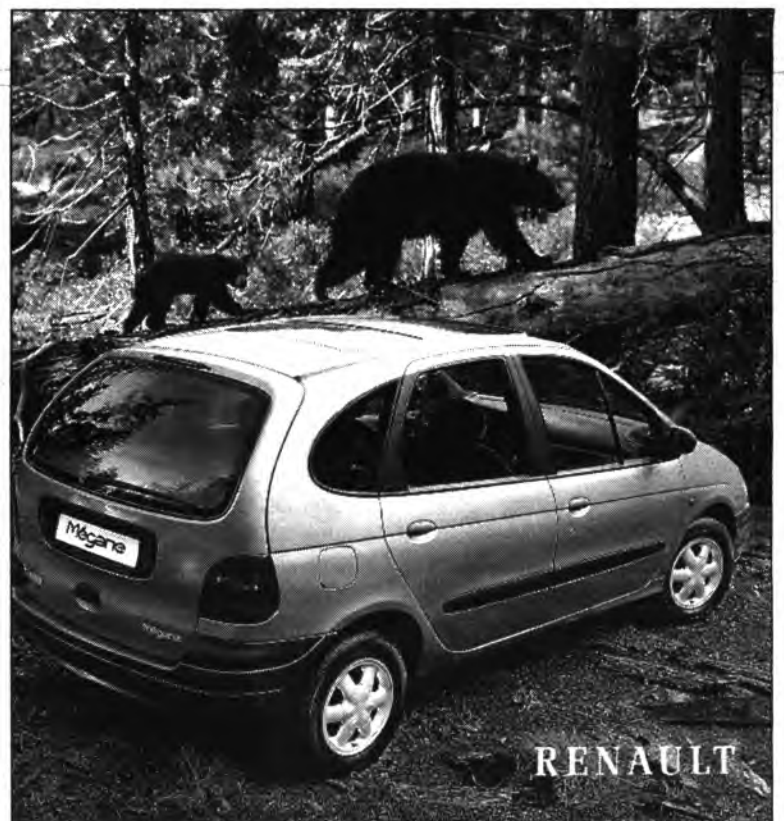
1998

Refranyer

Novembre acabat, hivern començat. Novembre enllà, agafa la manta i no la deixis anar. Novembre i febrer, són marit i muller. Si el novembre trona, la collita serà bona. Plugues de novembre, omplen barrals i curen tots els mals.

Sant Sever

Era català, teixidor d'ofici. I va succeir que al morir-se el prelat de Barcelona. I com era costum entre els cristians primitius, no pas per allò del joc...és clar oi?. La qüestió és que en una reunió d'aquelles que solien fer a les catacumbes, per escollir un nou pastor, ves per on un colom, va anar-se a posar dalt el cap del teixidor, prova palesa, que fou escollit, per portar aquell ramat. Però és clar, com mai plou a gust de tots, i les enveges son males conselleres, l'agafaren i li donaren mort, això sí sense estalviar-li el martiri de clavar-li un clau gros al cervell, motiu pel qual és invocat pels qui pateixen mal de cap i migranyes. El tenen per patró el Paraires, que obraven la llana i els qui la teixien. Transcrit per Vicenç de son Rapinya del Calendari Festiu de Joan Amades. Ω

Bernat Mateu i Llobera
Concessionari

RENAULT

Avinguda d'Alcúdia, 19 - Tlfs. 971 50 01 98 - 971 50 41 61 - 971 50 52 12 - Fax 971 50 30 08 - 07300 INCA (Mallorca)

E P I ! !

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**

Algunes consideracions sobre el circ electoral i el llenguatge (a propòsit de les eleccions basques)

BERNAT JOAN I MARÍ. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

Que les eleccions constitueixen una mena de circ ho sap tothom. Que el llenguatge, en clau de campanya electoral (o de pre-campanya, que en alguns casos ha esdevingut aproximadament permanent) presenta una semàntica diferent del llenguatge corrent tampoc no és cap descoberta. Que les afirmacions contundents fetes durant una campanya electoral no tenen absolutament cap tipus de vigència i que no comporten cap càrrega semàntica real, també és clar. Que tot plegat forma part d'una mena de "performance" per atraure vots (dels que són de la pròpia corda o dels indecisos que no saben exactament per quina opció decidir-se) queda fora de tot dubte.

De tota manera, alguns ingenus consideren que ha d'existir, ni que sigui molt remot, un vincle entre allò que s'afirma i allò que posteriorment s'espera que es faci. No cal que aquest vincle quedi fora del que són les regles estrictes d'una campanya electoral -tampoc no es demana tant!-, però sí que ha d'a-

tenir-se a uns mínims de versemblança i de credibilitat.

Les eleccions de diumenge passat a tres dels set territoris històrics d'Euskadi (a l'anomenada comunitat autònoma del País Basc) constitueixen un exemple flagrant d'això que estam comentant.

Des d'un primer moment -i a partir de la irritació que havia produït la treva d'ETA entre els partits nacionalistes espanyols (més nacionalistes que els bascos, per regla general)-, es va fer campanya en el sentit que en el resultat d'aquestes eleccions s'hi jugava la futura pertinença o no dels tres territoris històrics esmentats a l'Estat espanyol. Tant el PP, encapçalat per l'insípido però intel·ligent Carlos Iturgáiz, com el PSOE, capitanejat pel bilió Redondo Terreros, ens venien a dir que si no hi havia una majoria parlamentària de les forces "no nacionalistes" (llegiu nacionalistes espanyols), al cap de quatre dies Euskadi seria independent, amb totes les desgràcies que, segons ells, aquesta independència comporta-

ria. Davant la "possibilitat" d'una majoria "no nacionalista" al Parlament basc, ja es parlava fins i tot de la possibilitat d'un pacte PP-PSOE que portàs un president "no nacionalista", per primera vegada, a la màxima poltrona política del País Basc.

Els nacionalistes espanyols han jugat sobretot amb la por de la incertesa. Ara sabem en quina situació ens trobam, però, què podríem esperar d'una Euskadi independent? En quines condicions ens hi trobaríem? Els Fernández, es veurien obligats a fer les maletes i pirar-se-les cap a Espanya, o podrien continuar sent ciutadans d'un país que no volen independent (suposadament)?

Ja han passat les eleccions. Els nacionalistes espanyols no tenen majoria per formar govern, però els nacionalistes bascos sí. Ara, per formar un govern basc estrictament nacionalista (basc), caldria la col·laboració, ni que fos des de l'exterior del govern, d'Euskal Herri-tarrok (coalició en la qual partici-

pa Herri Batasuna), i això probablement constituïria un plat massa fort fins i tot per a una part dels votants del Partit Nacionalista Basc.

Per això, a hores d'escriure aquesta columna, els analistes parlen de diverses possibilitats. Una, naturalment, és que es constitueixi un govern nacionalista basc en minoria, amb PNB i Eusko Alkartasuna, amb suports puntuals, des de fora del govern, d'EH, en qüestions que permetin l'avanç d'Euskadi cap a l'autodeterminació (segons han manifestat els propis líders d'aquesta coalició). Una altra seria la que apuntava, des del Museu Guggenheim de Bilbao, el sociòleg Salvador Cardús la nit mateixa de les eleccions: que es formi un govern entre les dues forces polítiques amb més càrrecs electes al Parlament basc (PNB i PP), que encapçalí, en un acte de responsabilitat històrica, el diàleg per al conjunt de la societat basc. Encara una tercera possibilitat seria que formessin govern els partits signants de l'Acord de Lizarrar (donat que

comptem amb una majoria molt més que suficient per poder fer-ho).

La nit mateixa de les eleccions, també, el Partit Socialista -relegat al quart lloc en l'escala de representació al Parlament basc- ha dit que sempre farà costat al PNB, sigui quina sigui la seua relació amb el govern basc. És a dir, que els diables amb banyes i cua d'ahires converteixen en els referents tranquil·litzadors d'avui...

Vists els resultats, ni el PP ni el PSOE han tornat a repetir allò que es tractava d'un plebiscit d'autodeterminació, ni que Euskadi es jugava en aquestes eleccions la seua pertinença o no a Espanya, ni res de tot això. La retòrica de la campanya electoral se'n apareix, doncs, com a extremadament buida de contingut, i, per tant, com a digna de poca credibilitat per part dels ciutadans.

Almenys, emperò, deien alguna cosa. Perquè es viu en un context de conflicte, no per res més. No com aquí, que tots parlen i parlen i, en definitiva, com que no diuen absolutament res, sembla que sempre diuen les mateixes coses. Ω

“Aturar les urbanitzacions no dóna ni una pesseta de comissió; construir, en canvi, sí”

La presidenta d'Unió Mallorquina, Maria Antònia Munar, es reuní a Lluçmajor amb afiliats i simpatitzants

La presidenta d'Unió Mallorquina, Maria Antònia Munar, exposà, durant la seva recent visita a Lluçmajor, on és reuní amb militants i simpatitzants, les línies d'actuació més destacades del partit.

Política urbanística: "Avegades s'han de prendre decisions, com la moratòria, que no són de dretes ni d'esquerres. Simplement, del que es tracta és d'actuar amb seny. No hi ha lloc a Mallorca per més de setanta nous projectes urbanístics, i així ho ha entès el Consell. Altres, en canvi, s'empenyen a seguir urbanitzant. Pensem que aturar els projectes no reporta ni una pesseta en comissions. Però seguir construint, sí que en proporciona de comissions".

Autopista Mitjorn-Llevant: Unió Mallorquina no està a favor de la construcció d'una autopista entre Ciutat i Manacor. Pensem que és un projecte desproporcionat que està lluny de satisfer les necessitats de transport de Mallorca. Més aviat, Unió Mallorquina aposta pel transport públic, perllongant la línia de tren no només a Manacor sinó inclús a

Capdepera. En qualsevol cas, l'única actuació que UM podria acceptar seria un **desdoblament de l'actual carretera de Manacor**.

Pla de transports: En matèria de transports, el problema del Govern balear és que ha estat incapaç de dissenyar un pla concret que doti d'un marc precís les actuacions a desenvolupar. El Centre de Salut de Lluçmajor n'és un bon exemple. La planificació que s'aplica contempla que els veïnats de Montuïri o Algaida són usuaris del centre de Lluçmajor. Però resulta que no hi ha cap línia de trans-

port directe entre Lluçmajor i aquestes poblacions. Així, **per anar d'Algaida a Lluçmajor, que són dos municipis veïnats, el passatger s'ha de desplaçar a primer a Ciutat. Ridícul**.

Nacionalisme centrista: Unió Mallorquina és una partit de centre i nacionalista. Això vol dir que, partint d'un model econòmic i social liberal, que té en compte les necessitats dels sectors més deprimits, UM centra les seves reivindicacions en el nacionalisme, entenent com a tal no l'oposició sistemàtica a l'Estat

espanyol, sinó l'exigència sense concessions dels serveis i partides econòmiques que històricament s'han negat a les Balears. **No som independentistes. No és aquest el nostre objectiu. Ni ha prou en que es faci justícia econòmica. El dia que això es faci realitat, segurament podrem, fins i tot, deixar d'ésser nacionalistes.**

Descompensació econòmica: De que els serveix als ciutadans de Balears viure a la comunitat amb major renda per càpita, si llavors tots els diners se'n van a fora de les Illes?

Els càlculs més objectius posen en evidència que, cada any, Balears contribueix amb 200.000 milions de pessetes al sosteniment de l'Estat espanyol. D'aquests diners, ni una pesseta retorna a les Illes. Està molt bé ser solidaris, i des d'UM defensam que les Balears aportin el que en justícia han d'aportar. Però ni una pesseta més. **Mentre regalam aquests 200.000 milions, les illes segueixen amb carreteres deficientes, centres escolars mal dotats, les pensions més baixes de l'Estat i els salaris més raquífics.** Ω

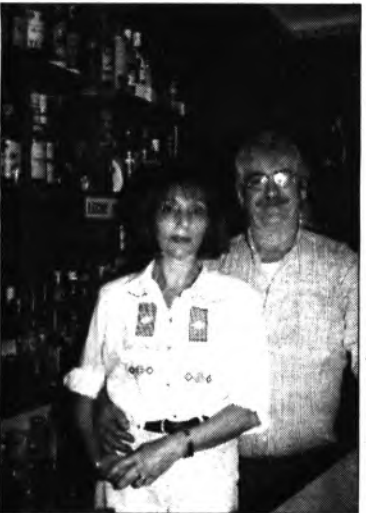

Fa 16 anys que na Joana Llull regenta la **Perruqueria Bigudis** a la ciutat d'Inca.

Fa 15 anys que n'Enrique Peralta va obrir el **Taller de Pintura Peralta** a la barriada de sant Francesc d'Inca.

Fa 20 anys que en Tomeu Jaume i n'Aina Oliver regenten el **Bar Tomeu** a la barriada de Sant Francesc d'Inca. Despatxen la coca, els cocarrois i les tapes.

Fa 15 anys que en Pere Coll regenta el **Bar Novedades** a Inca. Va obrir aquest bar el seu padrí en Rafel Salom fa més de 50 anys. A la foto amb el seu col·laborador Llorenç Llobera.

Fa 10 anys que en Pep Nicolau va obrir el **Bar Es Born** al centre d'Inca. Tenen un equip de futbol 7 i van dels primers a la classificació.

Fa mig any que na Concepció Magdalena regenta el **Forn de pa Cima 96** a Inca. Na Conxa és de Barcelona i viu a Sineu.

Fa 10 anys que en Martí Coll regenta la consulta **Audifonplus** a Inca. Posa aparells per a sords.

N'Arnau Galmès és l'amo jove de les **Bodegues Galmès** de Petra. El seu padrí Joan Galmès va obrir aquesta bodega l'any 1950.

FIRA DE CAMPOS

Na Carme Calafell és la consellera delegada dels **Aparcaments de can Pere Ignasi** de Campos. Seran dues plantes amb 160 aparcaments. N'hi haurà per aparcar i també per comprar.

Fa 35 anys que n'Antoni Vidal regenta l'**Estudi fotogràfic Antoni Vidal** a Campos. Fa tres anys que participa a Sa Mostra Campanera. El seu padrí, n'Antoni Vidal, a qui veiem amb la seva dona a la fotografia de darrera el seu net, va obrir aquest estudi fotogràfic fa 80 anys.

Fa 8 anys que na Miquela Garcies regenta el **Taller de Restauració de Mobles** al carrer de Sa Ràpita de Campos. A la foto amb n'Andreu Mulet i Roig que fabrica gaiatos artístics. El gaiato del cartell anunciador de Sa Mostra Campanera és fet seu.

Fa 3 anys que n'Apol·lonia Riera exposa olis damunt tela i damunt paper a la Mostra campanera.

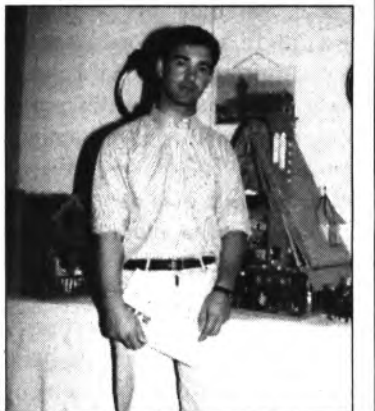
Fa 28 anys que na Maria Bordoï regenta la **Botiga Brodats Bordoï** al carrer del Bisbe Tallades de Campos. La Trobarem a la Mostra Campanera.

Na Miquela Vanrell i n'Aina Maria Lladonet exposaren ceràmiques i pintures a la Mostra Campanera.

Fa 12 anys que en Guillem Montserrat corda cadires a hores perdudes. El trobarem a la Mostra Campanera. El podeu trobar al 971650325.

Fa 8 anys que en Tomàs Montserrat fa maquetes a hores perdudes. Ara fa comptes de professionalitzar-se i començar a vendre'n. El trobarem a la Mostra Campanera.

Na Maria dels Àngels Pastor és la madona jove del **Bar Polígon** a Inca. Aquest és per ara l'únic bar del Polígon Industrial d'Inca. Fa un any que obren i despatxen berenars i begudes.

Fa 10 anys que na Margarida Barceló va obrir la **Botiga de Ceràmica Barceló** a la barriada de so n'Amonda d'Inca. Ven la seva pròpia producció.

Fa mig any que en Lluís Ramírez regenta la **Ferreria i Serralleria Udis** a la barriada de so n'Amonda d'Inca: barreres automàtiques i de els altres, forja de ferro, etc. El seu soci és en Pep Esteban.

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXVI)

El desgovern oligàrquic: Joan I el caçador (1387-1396)

PER RICARD COLOM -TLF. 964 207607

"La llengua i la història són els botins més apreciats a l'hora de sotmetre un poble"
(Àngel Guimerà, 1847-1924)

Abans 1391: A València hi ha més de 500 jueus i hi ha calls o jueries a Gandia, Alcoi, Corbera, la Vall de Vallidigna, Cocentaina, Morvedre, Onda, Borriana, Llutxent, Xàtiva, Alzira, Castelló, Llíria, Cullera, Sagorb, Oriola.

24.5.1391: La reina Violant tem per l'agitació antisemita d'unes masses esgotades moralment i física.

6.6.1391: Comencen els avalots antisemites a Sevilla i Còrdova. Els sermons incendiàries de Ferrando Martínez, ardiaca d'Écija, encenen la flamarada. **Els progroms s'entenen per Andalusia.**

Ca. 15 al 30.6.1391: Arriben a València confuses notícies sobre els progroms d'Andalusia. Els jurats valencians prenen mesures per evitar avalots, durant algunes setmanes.

Progroms a Castella: d'Ubeda, Baeza i Jaén passen a Conca, Toledo, Madrid.

7.1291: L'Infant Martí, duc de Montblanc, és a València per a preparar la part valenciana de l'expedició a Sicília.

9.1391: Al capvespre, uns 40 o 50 joves s'apleguen al mercat de València i, amb un peno blau amb la creu blanca cosida i algunes creus de canya, marxen avalotant cap a les portes de la jueria i cominen als jueus a batejar-se o morir. Uns quants penetren al call, però altres no, car els jueus, alarmats, tanquen les portes. Llavors, els joves de fora comencen a cridar que els jueus estaven matant als seus companys. Als crits hi acuden rodamóns, alcavotes, pobres, mariners, soldats que s'estaven llogant per anar a Sicília. Tots plegats es planten davant el call amb actitud amenaçadora. L'Infant Martí s'hi presenta amb altres autoritats per calmar l'aldarull, però no pot convèncer els jueus que obrin les portes i ensenyin els joves. Enmig de la confusió, la munió penetra per una entrada secundària, "trencades reixes de fust que y havia", **saqueja el call i mata més de cent jueus.** Entre els blavers hi ha caps de família, ciutadans, gent de l'orde de Montesa, homes de llinatge, escuders de bona casa, artesans i frares mendicants, que furten bones teles, diners, joies, vaixelles. En part fou recuperat per les autoritats, que detingueren vuit o nou homes de paratge i setanta o vuitanta més de la mà mitjana i de la menor.

a.7.1391: Després del progrom, quasi tots els jueus de València accepten la conversió (nominal), uns per coacció i uns altres com a mal menor. Hi ha conversions en massa arreu els calls valencians, enmig d'una atmosfera antisemita asfixiant.

1 i 2-8-1391: Enmig d'una fonda crisi, forans i menestrals, influïts per les notícies peninsulars, **saquegen amb gran violència els calls d'Inca i de Ciutat (78 morts) i cases de ciutadans.**

Primers 8.1391: els jueus barcelonins estan alarmats i escriuen al rei. Els consellers de Barcelona organitzen una milícia de mil ciutadans.

5.8.1391: De nit, pagesos pobres, mariners, pescadors i **poble menut** barceloní s'amotinen al crit de "los grossos destrueran los menuts" i "muyra tothom e visca lo rey e lo pobla" i criden a cremar les cases dels rics. **Aquesta explosió de malestar revolucionari és canalitzada contra el call, que es saqueja, i, amb més de 100 morts, pràcticament anihilat.**

Els jueus supervivents es refugien al Castell Nou. Molts soldats enrolats per a l'expedició a Sicília han dat més amplitud a la matança.

7.8.1391: Els consellers barcelonins fan detenir els responsables del progrom.

8.8.1391: La massa enfurida assalta el Castell Nou on

s'havien refugiat els jueus supervivents.

8.1391: El rei, qui era a Saragossa, marxa quan ja és massa tard cap a Barcelona -tal com li havien pregat sos súbdits jueus- entretenint-se de camí, caçant, indolent i descurat.

Tanmateix, abans d'arribar a Barcelona, dicta **30 penes de mort**, secundat pel governador general i les autoritats, les quals devien tenir por de l'incident revolucionari. El rei apressa el governador, Ramon Alemany de Cervelló, perquè executi els damnats abans que ell vingui!

Assalts als calls de Girona (40 morts, saquejat per molts pagesos) Lleida i Cervera.

En total, els jueus assassinats no arriben al 5% però **desapareixen les jueries de moltes ciutats**, i constitueix un punt capdal en el procés de desintegració social i cultural de la Catalunya medieval. "*i seràs benedicció. Beneiré els qui et beneiran, i els qui et maleesquin maleiré.*" (promesa de Jahvè a Abram i descendència, a Gènesi 12:2-3).

1391: Mentre que a València els blavers no són pas executats, a Mallorca hi ha 15 penes de mort executades.

Els darrers reductes catalans a Neopàtria cauen en mans dels venecians de Raineri Acciajuoli: Fi de l'Estat català de Grècia. Però els turcs són ja a les portes de Grècia.

Acabada l'església gòtica de Santa Maria del Pi, a Barcelona.

Els jurats de València demanen ajuda per a controlar la brutal exasperació del dominicà fra Nicolau Eimerich **contra els lul·listes.** Els reis protegeixen el cordial lul·lisme, allà on té vitalitat, front als "ortodoxos" **intolerants.**

1391-1393: Anys de fam arreu Catalunya.

1391-1415: L'Arreratge (retardament de la recaptació privada dels impostos municipals) es quintuplica.

2.1392: Els caps municipals d'Oriola es neguen a deixar sortir el blat per a València (ja pagat i tot) car temen la propera collita.

6.1392: A Sardenya s'ha revoltat la Gallura i Joan I vol enviar nova expedició contra els independentistes sards.

1392: Davant la fam, els jurats de València intercepten transports de blat que eren per a la Vila-Joiosa (Marian Baixa) i Barcelona. Després, la diplomàcia municipal els presenta les excuses de rigor.

Naus eivissenques obliguen a descarregar blat magribí comprat pels jurats valencians.

Els regidors valencians s'adrecen als de Mallorca i s'hi planyen de la inseguretat que hi ha a la mar: "*on és la vigor de la nació catalana, que feia tributàries totes altres nacions circumvehines? E preferint-nos a fer sobre açó, ensems ab vós e ab Catalunya.*"

L'Infant Martí de Sicília està pacificant l'illa i quan el Consell de València coneix els seus triomfs, els considera com "*honor e utilitat de la Corona reyal d'Aragó; encara a tota la nació catalana.*"

Martí el Jove, el seu fill, ja major d'edat, pren per muller Maria de Sicília, per a consolidar Sicília dins l'òrbita catalana: són els nous reis sicilians.

Gran insurrecció a Sicília per l'execució d'Andrea Chiaromonte, qui no havia reconegut l'autoritat de Maria. La revolta posa en perill els mateixos reis i l'infant Martí, assetjats a Catània.

Joana, filla del rei Joan, casa amb el comte de Foix (o Foix).

Acabada la gran "sala de contractacions" de la Llotja de Barcelona.

Francesc Eiximenis (1340-14309) va escriure el **Llibre dels Àngels** i el **Llibre de les dones**. El primer fou compost el 1392 i està dedicat a Mossèn Pere d'Artés. El segon, de 1396 du la dedicatòria a la comtessa de Prades i es una afirmació de la personalitat de la dona en l'Edat Mitjana i un document de singular valor per a l'estudi dels costums femenins.

Llibre dels Àngels del molt prestigiós fra Francesc Eiximenis. Serà traduït al francès, al llatí i al castellà.

7.1392: Pragmàtica de Joan I a Pedralbes.

Comencen nous preparatius per a enviar més vaixells a controlar la inestable Sardenya. Són bastits a les Drasanes barcelonines.

9.1392: El rei tramet Berenguer de Montagut per arranjat la situació a Mallorca amb mesures democratitzadores. Màxima influència dels forans i menestrals a l'illa.

11-1392: Fi del plet pels assalts als calls: les ciutats han de compensar econòmicament al rei (senyor dels jueus) i comprometre's a evitar els progroms. Els antisemites de València se salven de la mort i escamparan així llur mala llavor generació rera generació. Ω

La creu de Xiapas

"Patim hores d'ara. Els zapatistes han matat força gent de força viles. Ens ha tocat arrecerar-nos dins l'escola i a casa d'unes altres persones de la vila central. Mon marit i mon fill van retornar per a poder vigilar el nostre mas al camp, però els guerrillers els han abatut tots dos. No sé com podré nodrir ma família enguany". (declaracions de Rosa, cristiana camperola de Chenalho, al sud de Mèxic).

La sort de na Rosa és la de molts altres cristians de la zona. Hi ha molts zapatistes, en lluita armada des de fa 4 anys contra el corrupte i opressor govern crioll de Mèxic. Els rebel·lats hi recluten molta gent, però els cristians s'abstenen d'intervenir-hi i a muntó són abatuts o llurs cases saquejades i incendiades pels guerrillers.

A més, els "caciques" (màfia local de propietaris de terres) també acacen els creients protestants perquè s'oposen als cultes sincrètics basats en l'alcohol, negoci que ells monopolitzen.

Un altre cas: en Benito Morelo Hernández i una colla de protestants més es refugiaren dins una església fugint dels zapatistes, on quedaren assetjats durant 3 dies sense menjar ni beguda. Quan en Benito intentà eixir-se'n per a cercar queviures, fou mort pels guerrillers. (P.O.)

Nigèria: tensions

Una estació de televisió cristiana a Nigèria ha estat obligada a parar les seves emissions evangèliques en gran part de l'Estat sota la pressió dels fanàtics musulmans. Els membres del seu personal pateixen amenaces.

A causa de fets com aquests, sectors cristians es radicalitzen i creixen les tensions que ocasionalment degeneren en violències (P.O.)

Perú: poder de l'Opus

L'Opus Dei és una organització ben influent al Perú fujimorista actual, i malda de vegades per ficar bastons a les rodes dels grups protestants. Ço està obligant els dividits grups evangèlics a unir llurs forces i finalment, han aconseguit d'abrogar les abusives i discriminatòries lleis sobre l'impost de societats, que de fet obligava

al tancament de centenars d'esglésies protestants. (P.O.)

Myanmar (Birmània)

Myanar és un Estat amb gairebé cent ètnies i llengües distintes, algunes de les quals com els Karens o els Txins són de majoria cristiana. L'ètnia dominant, la burma fou pro-japonesa durant la Segona Guerra Mundial, és de majoria budista i controla l'Estat des de Rangun. Calen foc a les esglésies i apallissen els pastors protestants. Myanmar és una Dictadura militar.

Vietnam: repressió

Després de tres anys, ha esta alliberat "germà Be". Ha passat aquests anys empresonat per haver predicat l'Evangelí a la seva pròpia tribu, el Hre. Dins la presó, portà 188 persones a Jesús; mentre, les autoritats li confiscaren totes les seves terres i prohibiren a dos dels seus fills d'assistir a l'escola.

Pakistan: més cristians acusats de blasfèmia

Al juny passat dos cristians més foren acusats d'infracció a les lleis discriminatòries "contra la fletomia" i un d'ells empresonat. Després d'una discussió, el cristià Xafik Hasih fou acusat pel seu veí de fletomar contra Mahomet. El 31 de juny fou salvat per poc d'ésser lapidat davant sa casa per la intervenció de la policia. Ara espera judici en una presó de Faisalabad.

En Cornelius Christopher Dalt, fou acusat per un professor musulmà de la seva escola d'haver mancat al respecte a l'alcorà en llançar-ne un exemplar damunt una taula. Dalt ho nega. La investigació oficial escolar patí fortes pressions dels religiosos musulmans.

L'article 195 B de la llei sobre la fletomia preveu que qualsevol que sia reconegut culpable de difamar a maltractar físicament el llibre de l'alcorà, serà damnat a cadena perpetua. Setze dels vint-i-cinc professors de l'escola signaren una declaració escrita afirmant que llur director no havia blasfemat.

A l'abril, un altra cristià, Aiub Masih, fou damnat a mort per fletomia, si bé hi apel·là. (P.O.)

Euskadi: camí de l'autodeterminació

Els resultats de les eleccions celebrades el diumenge 25 d'octubre a Euskadi han clarificat bastant la situació, dins la seua complexitat i pluralitat.

En primer lloc, cal destacar-ne el fet que no s'ha produït -ni de lluny- el "sorpasso" dels partits nacionalistes espanyols als partits nacionalistes bascos. Al contrari, s'han afermat, d'alguna manera, les tesis més clares de totes dues concepcions: per un cantó, ha augmentat de vots i de representants el Partit Popular, en el qual, els seus electors, veuen la màxima garantia de mantenir Euskadi dins l'actual ordre constitucional espanyol. També s'ha d'apuntar com a factor important de l'ascens del Partit Popular el fet que han aparegut com l'avantguarda de l'antiterrorisme i que persones que tenien càrrecs o que militaven en aquest partit han patit directament les conseqüències de la violència armada. L'augment de vots i de representants del PP, doncs, era d'esperar.

Ha augmentat, així mateix, la representació d'Euskal Herritarrok (dins la qual es troba Herri Batasuna), tot passant d'onze a catorze diputats. El fet que ETA hagi anunciat la treva i que s'hagi signat l'acord de Lizarra ha donat confiança a moltes persones que estan en contra de l'ús de la violència com a arma política però que consideren que el País Basc té dret a l'autodeterminació i que ha d'acabar constituint una nació independent. Per això, una part d'abstencionistes revenguts ha tornat a votar i ho ha fet per l'opció abertzale més radical.

Així mateix, cal destacar que, en un context ben poc rendible electoralment, el Partit Nacionalista Basc ha aguantat beníssim el cop (ha passat de vint-i-dos diputats a vint-i-un, segons estimacions encara no definitives a l'hora d'escriure aquest paper, i, sigui com sigui, continuarà constituint la força política basca més votada i la que, previsiblement, ostentarà la presidència del govern basc, i el gruix d'aquest).

D'alguna manera, recollint les consideracions del sociòleg Salvador Cardús, han augmentat en nombre de vots aquells que estan cridats a negociar: per un cantó, el PP, i, per l'altre, EH. Així mateix, s'ha mantingut en primer lloc el partit que haurà de constituir l'eix principal d'aquesta negociació: el PNB. De fet, el Partit Nacionalista Basc se n'ha sortit molt bé, malgrat la seua postura ben complicada: per un cantó, arribant a acords amb el Partit Popular, de cara a permetre la governabilitat a nivell d'estat i, per l'altre, dialogant directament amb Herri Batasuna i amb ETA i posant les bases per a acords com el de Lizarra, que, a partir d'ara, haurà de constituir l'autèntic motor de pacificació per al País Basc.

En bona lògica, amb les armes en silenci i la política en primer pla, a partir d'ara Euskadi ha d'avançar en el camí de l'autodeterminació. Els ciutadans bascos, que han anat a votar molt majoritàriament, han donat una majoria considerablement folgada a les forces polítiques partidàries que Euskadi acabi constituint un estat independent en el si de la futura Europa unida. No hi ha res que, objectivament, puguin impedir l'avanç en aquest sentit, si es que es vol dur a terme una pràctica política autènticament democràtica.

Ah! Un últim apunt. Ho va dir Arnaldo Otegui: esperem que aquesta sigui l'última vegada que els bascos votin separats. Perquè, de moment, en tot aquest plebiscit anticipat, ni Lapurdi ni Zuberoa ni Navarra no hi han dit encara res. Ω

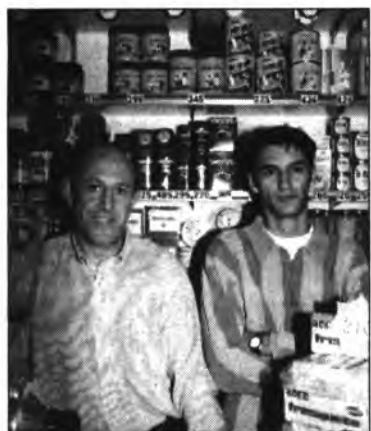
Bernat Joan i Mari

Fa 9 anys que na Maria Femenies i el seu home Tomeu Jofre obriren la **Botiga Piscina** a la barriada des Cos d'Inca. Construeixen i fan el manteniment de piscines.

En Chun Fang Wang i la seva filla Man Wang de Shanghai regenten des de fa 3 anys el **Restaurant Fantasia** a la Plaça d'Orient d'Inca. De moment són els únics xinesos que estan subscrits a l'Estel.

Fa 27 anys que en Gaspar Aguiló regenta la botiga de licors i queviures **L'Estrella** al centre d'Inca. Va obrir aquesta botiga el seu repadrí Sebastià Aguiló l'any 1871. Els seu fill Lluís, vol continuar en el negoci.

Fa 4 anys que en Tomeu Marqués regenta el Taller exposició de cotxes **Expo-car** a la barriada des Cos d'Inca. El senyor Marqués es delegat de ventes de les marques Hyundai i Matza. Cotxes que van de d'un milió quatre centes setanta cinc mil als quatre milions de pessetes. També ven cotxes usats.

Tintoreria y Lavandería

Inca

C/ Costitx, 7 - Tel. 50 10 35
C/ Pau, 10 - Tel. 50 43 16

07300 INCA - Mallorca

MAZDA

HYUNDAI

EXPO-CAR INCA

vehicles nous i d'ocasió
BARTOMEU MARQUÈS I AMER

Avgda. de Alcúdia, 226
Tlf. i Fax 971 88 12 70 - 07300 INCA (Mallorca)

És na Teresa López, administrativa de Can Ribera d'Inca. Posen calefacció, gas, fontaneria, etc.

Fa un any que na Margalida Ramis regenta el Bar Lluc a la barriada de so n'Amonda d'Inca. És un bar del Mallorca.

Les germanes Calvo acaben d'obrir la Floristeria Verd i Sec a la barriada de Santo Domingo d'Inca.

Fa 12 anys que na Trinitat Rios regenta el Forn Santo Domingo al centre d'Inca. Abans va tenir durant 12 anys el forn de la Plaça de Can Llull de Selva.

PER RICARD COLOM

"L'amor no prospera en cors que s'esporgueixen de les ombres".

(William Shakespeare, 1564-1616. Gran dramaturg anglès).

"La gent viu amb dos cors: l'un petit, de profunda dolçor, l'altra d'acer. I la bondat és, massa sovint un escut. I la generositat, massa sovint, una espasa".

(J. Kahalil Jubran, 1883-1931, escriptor i artista libanès).

"Estim força les persones que desconec; és per això que no mald per conèixer ningú".

(Dino Segre Pitigrilli, 1883-1975, escriptor italià).

"Una persona que s'estimi força algú, ha de ser difícil de no correspondre-li una mica".

(Pio Baroja, 1872-1856, escriptor i metge foraster).

"Per ser estimat, estima".

(Marc Valeri Marçal, 40-102, poeta satíric llatí, nat a l'Aragó).

"S'ha estavellat la barca de l'amor contra la vida diària".

(Vladimir Maiakovski, 1893-1930, poeta bolxevic rus).

"En amistat, com en l'amor, hom no torna amb plaer, més que als éssers amb els quals ens és permès ser nosaltres mateixos sense rigidesa i sense mentida".

(André Maurois, 1885-1967, escriptor francès).

"Deixa'm una mica de mi mateix a fi que el meu tot pugui omplir-te".

"L'home qui ha de pidolar amor és el més miserable de tots els pidolaires".

(Rabindranath Tàgur, 1861-1941, autor bengalí).

"En la ciència, com en la vida, el fruit ve després de l'amor".

(Santiago Ramon y Cajal, 1852-1934, històleg i metge foraster).

"T'estim no sols per que ets sinó pel que sóc quan sóc amb tu" (anònim).

"Amar és una bogeria, de no ser que hom estimi bojament".

(Jean Ythier, 1884-1920, escriptor francès).

"Com menys en tenim, més en donam. Sembla absurd però és la lògica de l'amor".

"El mon d'avui té fam no sols de pa sinó gana d'amor, gana de ser necessitat, fam de ser estimat".

(Mare Teresa de Calcuta, monja albanesa a l'Índia).

"No hi ha res de petit en l'amor. Aquells qui esperen les grans ocasions per a provar llur tendresa no saben estimar".

(Laure Conan, 1845-1924, escriptora canadeca). Ω

Els elefants i les formigues (rondalla)

El besavi encara recorda que, al país dels elefants, uns alçaven la trompa i d'altres posaven el cul en remull; i que, al país de les formigues, quan unes pixaven prim les altres feien mambelletes. Els uns i les altres es freqüentaven, i tots tenien ocasió d'admirar l'originalitat i l'exotisme dels costums respectius. Vet aquí, però, que els elefants anaren a fer companyia a les formigues, i els digueren: a partir d'ara fareu com els elefants. Elles no volgueren, perquè no sabien com posar-s'hi, però a la fi en trobaren algunes que, a canvi de pitaça grassa, s'avingueren a fer l'elefant. Els elefants els encarregaren la comesa de comandar sobre els formigues. Havien d'aconseguir dues coses: primer, que les formigues tornassin dòcils; després, que les puces tornassin elefants. La primera cosa pareixia senzilla: era qüestió de fer por. I no passaren molts d'anys que les formigues, cagades de por, s'estimaren més callar i fer bonda. Calia viure!

La segona cosa ja era més difícil: com s'ho havien de fer, les formigues traïdores, per convertir les seves paisanes en elefants). Si elles i tot s'ofegaven amb la trompa possissa que es calçaven en sortir al carrer! Passaren molts d'anys, i la possibilitat de dar pitaça bona als ambiciosos va permetre als elefants (i a les formigues virregnals) de guanyar-se molts còmplices. Bo i així, quasi totes les formigues seguien sent formigues, i ho proclamaven amb orgull.

Els elefants varen fer un cop de cap i van enviar milers de mestres i professors al país de les formigues per ensenyar als indígenes tendrets que ser formiga és lleig. Els van dir i repetir que fer de formiga és brut, i que en canvi fent d'elefant es pot anar a tot arreu. I ja us ho podeu creure si us dic que en van convèncer moltes de formigues! Aquelles bestioles, mesquines, es cregueren vers elefants, a desgrat que l'evidència convidava a pensar altrament.

Però arribà el moment que ja no en convenceren més, perquè no és pot vendre bou per bèstia grossa i repetir indefinidament l'operació. Arribà l'hora que a tothom se li veu el llautó i quan aquesta hora fou arribada, els elefants van fer concilis i congressos per decidir com ho podien fer per acabar la feina. (Encara quedaven moltes i moltes formigues tossudes, al país de les formigues) Van abocar molts de sous per a pagar elefants llestos

que van fer comissions d'estudi i es van estar molts de temps pensant. Però no se'n sortien.

Mentre els elefants dubtaven, grapat de formigues van protagonitzar una renaixença formiguera que, amb el temps, retornà a moltes formigues la consciència i l'orgull de ser ho. Els elefants que tenien bombes i fusells trobaren que allò no és podia consentir perquè amenaçava la sagrada unitat paquidèrmica. I aquestos si que no s'hi van pensar gaire: van envair un altre cop el país de les formigues, fent destrosses i fumigant les formigues més rebeques: les que varen poder marxaren. El que va venir després no es pot imaginar si no s'ha viscut. Era obligatori sortir al carrer amb trompa; si t'oblidaves de posar-te-la, et multaven o et tancaven. N'hi hagué que volgueren aprofitar-se de la situació i raspallaren les noves autoritats, o hi col·laboraren, per així participar dels beneficis, si n'hi havia. I prou que se n'ompliren les butxaques!

Mentrestant, algú tingué la idea. Feren desfilar totes les formigues davant un mirall on hi havia pintades dues grans orelles i una trompa. Moltes formigues restaren perplexes, en veure's dotades d'atributs paquidèrmics; d'altres no mostraren cap sorpresa, perquè ja se n'havien fet a la idea. Cada grup de formigues, en acabat, feia una exhibició gimnàstica en llaor de l'Elefantíssim.

Com que res no dura per sempre, l'Elefantíssim es va morir. Bufaven temps de llibertat. Les formigues van entendre que totes les llibertats són solidàries, i que per tant la democràcia anava de bracet amb la reconstrucció del país i amb la represa de la pròpia identitat. Es veia clar, i semblava que tot havia d'anar com una seda. Però no: la paquidèrmització del país havia estat tan intensa, i les noves autoritats democràtiques de vegades no foren tan noves com calia. Per una cosa i per l'altra, la màquina s'encallà.

Avui, moltes formigues (i alguns elefants) malden per desencallar el país. Duen que tots, formigues i elefants, podem con-viure amb goig, i créixer junts, si s'entén que els elefants comanden al país dels elefants i les formigues al país de les formigues. Que Sant Antoni els beneeixi. Ω

Joan Cabot

Fusteria i Ebanisteria

FERNANDEZ

Oficines: Canonge Paieres, 48
Magatzem: Canonge Quetgles, s/n.
Tlf. 971 50 29 60
07300 INCA (Mallorca)

Animals de companyia
* Peixos tropicals
Aquaris i rèptils
Perruqueria canina

Carrer del General Luque, 252 (davant la caserna militar)
Tlf. 971 88 03 48 - INCA

L'ESTEL
INFORMA'T INFORMA'T
INFORMA'T

Ofensiva Nacionalista Espanyola a Calella

MIGUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ I FERNÁNDEZ

No podíem esperar altra cosa els demòcrates donada la proximitat d'una data de tan trist record per a tots els homes i dones de bona voluntat, el 12 d'octubre, dia de la Hispanitat. Les forces d'ocupació espanyoles estacionades al nostre país havien de tornar a fer la seva, per a escarment dels bons ciutadans d'aquesta terra. Tres nois de la localitat maresmenca de Calella, Albert Comas, Pol James Cail i Jordi Serra, foren detinguts per la Guàrdia Civil i la Policia Local per despenjar la bandera espanyola que onejava a l'Ajuntament del poble, pocs dies abans. Els ocupants els acusen d'ultratge a Espanya, "delicte" aquest castigat, segons el Codi Penal seu, amb una multa d'entre 42.000 pessetes a 18 milions.

Els joves catalans segrestats, simpatitzants tots tres de les Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya (JERC), reberen un tractament propi d'una situació de guerra obrerta arribant, un dels joves, a estar incomunicat durant unes hores, com si d'un criminal o d'un delinqüent perillós es tractés. Tot i que els detinguts no tenen l'obligació legal de declarar, un dels guàrdies que els interrogava intentà fer-los parlar, actuant en tot moment amb una prepotència pròpia de qui se sent ocupant en terra forastera.

Vergonyosa fou l'actitud mostrada pels portaveus del PP (Partit Policial) i del PSOE en el consistori calellenc, José Maria Vila i Juan Torrent, que no van perdre l'oportunitat d'intentar guanyar-se les simpaties dels seus amos de Madrid, atacant durament als joves patriotes catalans.

Val a dir, però, que la totalitat del poble mostrà el seu rebuig a les detencions, i la seva solidaritat amb els joves

innocents (defensar la Terra no és cap delicte). És per això que, el dilluns dia 12, mentre els espanyols celebraven amb desfílades militars el començament del genocidi a Amèrica, els demòcrates ens concentràvem a la Plaça de l'Ajuntament sota el lema "La repressió no és la solució", mostrant d'aquesta manera el nostre ferm compromís amb la democràcia i la llibertat, i el nostre rebuig als violents. Calella és una bella població costanera del Maresme, plena de bona gent que vol viure en pau i en llibertat. Tanmateix, els espanyols que hi viuen només saben trencar la convivència ciutadana i crear tensions. Un exemple de que la democràcia encara no ha arribat a la ciutat, el tenim en el fet de que, moltes places de la localitat, tenen noms insultants per als bons fills i filles d'aquest país, i sinó mireu alguns com a mostra del que dic: Plaça Espanya, Plaça Constitució, Plaça del Rei; quan popularment, aquests tres llocs són coneguts amb els noms de Plaça del Bunyol, Plaça de l'Ajuntament i Plaça del Mercat, respectivament.

Està clar que els únics responsables del tema aquest del "drap" són els que el penegen, vulnerant d'aquesta manera els drets més elementals de qualsevol societat civilitzada, vulnerant la voluntat popular dels ciutadans. A més a més, aquells que penegen les banderes estrangeres als edificis del nostre país (ultratjant el bon nom de Catalunya), són responsables de posar en perill la vida de tantíssims bons patriotes catalans que s'hi enfilen per a despenjar-les, mostrant així la seva valentia i el seu compromís en la defensa de les llibertats del nostre poble. Salut companys, i gràcies per ésser paisans meus, n'estic orgullós. Ω

Xàbia: greu discriminació contra els indígenes

La CAPPEV de la Marina Alta vol denunciar a l'opinió pública i als mitjans de comunicació l'actitud clarament racista de la directora d'un centre públic, depenent de la Generalitat Valenciana, cap als alumnes d'un centre veí que fa Ensenyament en Valencià.

El cas és el següent. Els C.P. Vicente Tena i Graüll de Xàbia comparteixen el servei de transport escolar per tractar-se de dos centres situats un al costat de l'altre. Arribant a oïdes de la direcció del 2n centre que alguns dels seus alumnes eren obligats a alçar-se dels seients, cedir els seus llocs a alumnes del C.P. V. Tena i anar drets durant el trajecte, la directora demana explicacions a la monitora encarregada del transport sobre aquesta situació, la qual respon que ha rebut ordre de Doña Mariabel Herreros, directora del C.P. V. Tena que, en cas de faltar places, faça alçar als alumnes de valencià per a que

puguen seure els alumnes de l'altre centre.

Davant d'aquesta actitud racista i discriminatòria la CAPPEV de la Marina Alta demana a l'administració educativa el cessament immediat d'aquesta funció pública i exigim que es demanen les responsabilitats corresponents, ja que no es tracta de la primera volta que passen coses com aquesta.

Actituds racistes i discriminatòries per raó de llengua com la present, no afavoreixen en res el clima de convivència pacífica i tolerància que s'havia aconseguit a Xàbia.

No volem ni pensar, què passaria si aquesta actitud s'haguera pres amb alumnes de raça negra o d'ètnia gitana. Ω

Atentament,

cappev@fev.org
http://www.fev.org/cappev

SA CAPOLADORA

Declaració de la Real

Quan es proposa seriosament obrir la via del diàleg cap a l'autodeterminació, els partits polítics com el PSM i UM, tan fervorosos defensors de la Declaració de Barcelona, amaguen el cap, i és que Jordi Pujol ja va indicar que el fet que el Parlament de la Catalunya central votàs a favor del dret a l'autodeterminació, això no significava que hi hagués cap voluntat per part de CiU d'exercir-lo: "volem el dret a autodeterminar-nos, però no volem l'autodeterminació" seria el lema dels "nacionalistes" pro-Espanya.

UM aprofundeix en la declaració de Barcelona

Les puntualitzacions d'UM són molt encertades i denoten una independència de criteri que supera el parroquialisme del PSM.

Timbaler del Bruc

"Si s'hagués tocat els collons en comptes de tocar el tambor, ara almenys seríem francesos" (més o menys literal de l'obra de teatre "El Florido Pensil").

Dia de la Raza

Jordi Pujol també hi era. CiU i PP i PSOE i "Viva España!". Arzallus no hi era. Beiras tampoc. Els socis de CiU a Mallorca poden sentir-se satisfets.

El Flirido Pensil (l'Espanya d'abans i d'ara)

Tenemos el deber de procurar el engrandecimiento, el bienestar y el progreso de nuestra patria, res-

petando las leyes y autoridades que la gobiernan y cumplir las obligaciones que tenemos con ella. Estas obligaciones son dos: el pago de los impuestos y el servicio militar.

Espanya conquistó, colonizó, civilizó y cristianizó la mayor parte de América. Sacó de ella mucho oro y mucha plata; pero se preocupó grandemente de la conversión de los indios, de instruirlos y de educarlos.

ENE contra Pere Sampol

Hem sabut que al llarg de les negociacions per al pacte preelectoral entre els partits progressistes d'Eivissa, a l'hora de plantejar-se per quin candidat a la presidència del Govern s'havien de decantar els diputats elegits, Els Verds i ENE donaren suport incondicional a la proposta del PSOE que només contemplava Francesc Antich. La intervenció dels representants d'ERC fou imprescindible per aconseguir que qualsevol dels caps de llista dels partits amb representació al Parlament pugui ésser votat pels parlamentaris eivissencs, la qual cosa permet una hipotètica futura presidència per part de Pere Sampol, de Maria Antònia Munar o d'Eberhardt Grosske.

Ja ho veis, els socis del PSM a Eivissa menyspreen el cap de llista dels seus homòlegs mallorquins i adopten permanentment una postura clarament pro-PSOE.

Germandat Ejercito Español-Poble Eivissenc

Sembla que a Dalt Vila es va col·locar una placa que apel·lava a la solidaritat entre l'exèrcit enemic i els eivissencs, amb una referència explícita a la voluntat que l'esmentada solidaritat duràs tant com la placa, que diuen que era d'un material força resistent i durador.

Al cap d'un parell de setmanes, "incomprendiblement", la placa va caure. Una premonició? Ω

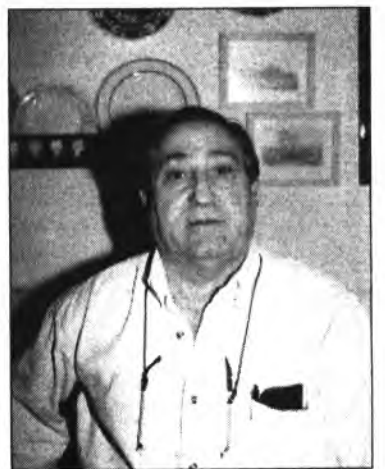
Són els amos del Celler Can Ripoll d'Inca. Recomanen el frit de matances, la porcella rostida i el llom amb esclatsans. Se menja i se beu per una mitjana de 3.000 ptes. Aquest celler és la seu del Rotari Club de la comarca. Cada dijous s'hi reuneixen els membres d'aquest club al voltant d'una bona taula.

Fa un any que n'Antoni Moreno regenta el Bar Casto al carrer del General Luque d'Inca. És un bar del Reial Madrid. Son pare, en Casto Moreno va obrir aquest bar fa 15 anys.

Fa dos anys que en Joan Alba regenta el Forn Ca n'Alba al carrer del General Luque d'Inca. Fa fundar aquest forn el seu padrí, l'amo en Joan Alba l'any 1931.

Fa 35 anys que en Joan Buades regenta la Botiga Can Buades al centre d'Inca. Son pare, Joan Buades va obrir aquesta botiga l'any 1948.

L'ESTEL

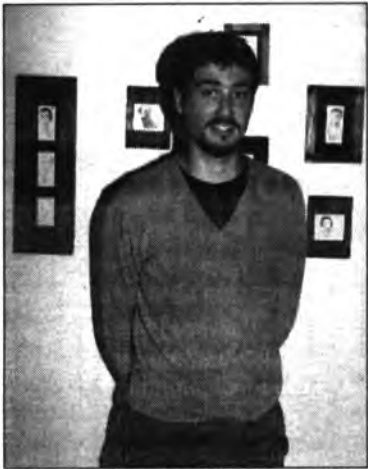
EL DIARI DELS MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !! ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 971 26 50 05

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

Ciutat 1973: Fundació de les primeres comissions del barri

Fa 6 anys que en Pere Lacomba fa fotos retocades que ha exposat durant aquestes fires d'Inca. En Pere és fill del pintor i artista de teatre Joan Lacomba.

Fa 15 dies que en Tomàs Montero regenta el **Bar Que B, Bes Tu** a la barriada de Santa Maria la Major d'Inca, despatxa tapes i menús a 850 ptes. Aquest bar era dels moros, ara és dels cristians. A la fotografia amb la seva ajudant na Fàtima Jimenes.

Fa 5 anys que en Pep Garcia regenta el **Forn des Teatre** a Inca. Son pare, en Pep Garcia, que fou president del Constància, va obrir aquest forn fa 40 anys.

Fa 7 anys que na Maria Padilla regenta amb companyia del seu home Joaquim Vanrell el **Bar Can Pau** de Bugar. Aquest bar és la seu de l'Obra Cultural Balear local.

En la fotografia (1977) una part de la direcció dels comunistes illencs (OEC): Miquel López Crespí, Pere Tries, Francesc Mengod, Jaume Obrador, Carles Maldonado, Aina Gomila Barber, Mateu Ramis, Llorenç Febrer... Hi manquen: Mateu Morro, Antoni Mir, Josep Capó, Dora Muñoz, Margarida Chicano... Jaume Obrador, Miquel López Crespí i Francesc Mengod impulsaren a fons la creació de les primeres Comissions de Barri (1973).

Un poc abans de la detenció de Lieta López (octubre de 1974), en un primer de maig celebrat en clandestinitat, creàrem les primeres comissions de barri. La reunió secreta tingué lloc a un petit bosc que hi havia ben a prop de S'Indiateria (Son Macià) l'any 1973. Com de costum, muntàvem aquestes reunions amb les dones i els fills per a dissimular. Per Son Vida, rere el cementiri de la Vileta (on també realitzàrem trobades semblants), fèiem el mateix.

Entre la gentada que s'hi va presentar (cinquanta o seixanta persones, per a lluitadors que sempre ens havíem trobat de tres en tres allò era un veritable exèrcit!), record alguns militants del PCE (algunes de les germanes Thomàs -na Clara i el seu home, en Joan Seguí-). El PCE (internacional) també hi va portar mitja dotzena de militants (entre ells, "El Sordet" [Francesc Frau] i la

muller...); potser també hi era en Rafael Rodríguez i un grup d'obriers de la construcció molt radicals (que més tard ajudarien a fundar el PCB de Josep Valero i Xesca Bosch), en Ramón Molina de Dios del PORE, na Marisa Gallardo (exdirectora del diari "Balears") i en Josep M. Dolç. Jo hi vaig anar amb un company de "Lluita de Classes", donant suport a les posicions dels inicials simpatitzants dels Cercles d'Obrers Comunistes i les JOC (Francesc Mengod). Maria Sastre i Jaume Obrador -que amb els anys serien dos destacats dirigents i militants del comunisme mallorquí (OEC)- eren part fonamental d'aquells embrions d'associacions de veïnats.

Malgrat l'afinitat d'interès que ens unia en la lluita per la llibertat, ja de bon començament s'establiren algunes diferències entre reformistes i grups revolucionaris. En Manolo

Cámara (PCE) volia supeditar el combat concret dels barris a les directrius d'en Carrillo que li arribaven de París. I la majoria dels reunits a Son Macià, volent lluitar per la democràcia, exigíem una total independència de les organitzacions de base (associacions o sindicats) envers els partits. A més, l'objectiu dels Cercles d'Obrers Comunistes (COC) o les JOC anava més enllà de la simple lluita per una democràcia formal. La batalla contra del capitalisme era ben present en els plantejaments que va fer en Francesc Mengod. S'establí una forta polèmica entre en Cámara i el futur president de la Federació d'Associacions de Veïnats. Estiguérem a punt de no arribar a cap conclusió i marxar cadascú per la seva banda.

Començava a néixer el moviment ciutadà que tanta importància adquiriria amb el transcórrer dels anys. Alguns companys de barriades ja estaven ben organitzats. Cada u treballava en el seu raval. Els que vivíem al centre de ciutat ho teníem més complicat. Així i tot muntàrem la Comissió Centre, amb na Clara Thomàs, en Joan Seguí, uns militants del PCE(i) i diversos companys de les JOC (Joventuts Obreres Catòliques). Fèiem les reunions al carrer (plaça del Capítol, pista dels Patins). A vegades a l'església de Sant Magí o dins bars en què no hi hagués gaire gent. L'advocat Ferran Gomila també ens cedí en nombroses ocasions el seu despatx, sense posar-hi mai entrebancs.

Un horabaixa, reunits al Bar Nilo, la Comissió Centre decidí ajudar els companys del Puig de Sant Pere. Allà hi havia na Joana M. Roca, en Manolo Cabellos, en Pere Tries, exbatle nacionalista d'Esporles... Per aconseguir entrar en contacte amb més gent pensàrem posar en pràctica una idea genial. Amb l'excusa de fer unes enquestes, aniríem casa per casa fent preguntes. Així podríem arribar a conèixer diversos sectors de la població d'origen popular... (Miquel López Crespí). Ω

L'Estel de la nostra bandera

Desfets els plecs
damunt els caps
d'un poble abrandat,
un estel voleia:
perennement la fidelitat
és la llum de la nau
que assenyalava fites de victòria
i esperances de pau.
Estel de la nostra bandera
no lluiràs sang de traïdors
ni t'embrutaran per vergonya
els provocadors.
Això sí
caurem si convé
nets d'odi
i nets de por
fins que l'últim català
enterrant la violència
t'aixequi amb tota
la força de la mà
per proclamar
LA INDEPENDÈNCIA. Ω

Del llibre "Somni d'una espurna de llum entre la fosca", d'en Ventura Llovet i Berenguer.

* Fa 27 anys que la Família Siquier regenta la **Botiga ca na Barbera** a Campanet. El pare de la madona, en Joan Gravat va comprar aquesta botiga fa 40 anys, però ja feia molt de temps que estava oberta.

* Fa 4 anys que na Maria A. Llompart regenta el **Forn ca sa Xarreta** a Campanet.

* En Biel Rodriguez és l'amo del **Taller Renault Campanet**. La madona és sa mare, na Maria Pons.

* Fa mig any que la manescal Maribel Colomer ha obert **Consultori Veterinari** a Porreres. Abans feia feina a un consultori veterinari de s'Arenal.

* Na Virginia Càceres, na Melinda Mendoza i na Vicki Xaiana fan mercats arreu de Mallorca. Són indígenes de Gotava, davers l'Equador, igual que jo som indígena de Mallorca a la Mediterrània. Va 5 anys que son a Mallorca on venen confecció fabricada per la seva gent.

* Fa tres mesos que la Família Melià ha obert la **Botiga Mone-ries** a Porreres. peces de regal i de decoraçió.

* N'Amàlia Caldentei del Coll d'en Rabassa va exposicions de marines i paisatges des de l'any 1985. Enguany ha exposat per primera vegada a la Fira de Porreres.

* Fa 16 anys que la Família de son Not regenta la **Carnisseria de can Not** a Porreres.

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

Més vivendes de protecció autonòmica per joves

El panorama de l'habitatge per a la gent jove, a Palma, no és d'aquells que facin mirera. Més tost, esdevé una d'aquelles realitats ciutadanes que duu a pensar i creure que no té res d'encisadora. El preu de les vivendes, en general per a tothom i en particular per a la gent jove, està ben pels níguls. És cert que hi ha alguns joves de Palma que no tenen cap problema, a l'hora d'aconseguir un habitatge on establir-se. No només no en tenen cap, de problema, sinó que, fins i tot, en tenen per salar i vendre, de d'habitatges: són aquelles al·lotes i aquells al·lots que pertanyen a famílies benestants, amb recursos econòmics més

que suficients per aconseguir l'habitatge que desitgin amb tota comoditat. D'altres joves, en canvi, se l'han de cercar de mil i una maneres, com poden, aquest habitatge més o manco digne, on fixar-ne el lloc de residència i d'estada permanent. A base de molts d'esforços i de no poques dificultats, arriben a trobar-ne algun qualque dia en algun indret de Palma. Però no és una tasca que els resulti gaire fàcil. Un tercer grup de joves, -que malauradament cada dia que passa va més en augment a Palma -, el constitueix aquella gent jove que no disposa de recursos suficients per obtenir un habitatge, pel simple fet que no ha trobat cap casta

de feina que li permeti obtenir uns ingressos econòmics estables. Per molt que en cerqui, de vivenda, mai no n'arribarà a trobar cap on poder viure.

Qui no té feina, no obté doblers; i qui no té molts de doblers no pot tenir cap casta de vivenda. És la implacable llei del mercat que afecta la gent jove.

Doncs bé. N'hi ha que pensam i creiem que una de les finalitats de les administracions públiques consisteix justament en això: rompre d'alguna manera aquesta llei del mercat tan poc humanitària. Si és cert que "tothom té dret a una vivenda digna", com declaren les legislacions

més democràtiques del nostre entorn més immediat, correspon als poders públics aconseguir que aquest dret sigui respectat. Per tal que sigui cert que "tothom té una vivenda digna". Lamentablement estam veient que institucions públiques que han estat creades per a la promoció pública de la vivenda a les illes Balears, s'estan allunyant cada cop més d'aquesta finalitat original, endinsant-se vergonyosament pels viaranyes de la pura i dura promoció immobiliària "entre la gent que disposi de mitjans econòmics suficients". Això fa que la gent jove del segon i tercer nivell que apuntàvem més amunt, ho tenguim molt més cru encara. I més si, com

sembla, fins i tot s'hi ha deixat de plantejar la promoció pública de vivendes en règim de lloguer i s'ha estret molt més encara el camí per a les vivendes de règim especial.

Per a l'Institut Balear de la Vivenda del Govern Balear, qui no té doblers a bastament, no pot tenir accés a cap habitatge d'aquest parc públic de vivendes. És molt dur això, i també molt cruel. Però així és la "vivenda de protecció autonòmica" a la nostra ciutat de Palma. Ω

Cecili Buele i Ramis

Regidor del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament de Palma

Dites relacionades amb els animals

- 101) *A la terra i al bestiar jamai los deus fatigar.* (Quim Gratacós) Fages de Romà.
- 102) *Mai un cavall amb cua de rata, ha deixat al seu amo a l'estacada.* (Quim Gratacós) Fages de Romà.
- 103) *Qui dona a l'ase pitral i al gosser cabal, perd la glòria d'aquest món.* (Quim Gratacós) Tirant lo Blanc.
- 104) *Negre forment ne dona blancha pasta ne l'ase ranch és animal corrent* (Quim Gratacós) Ausies March.
- 105) *Gat amb guants, no mata rates.* (Jordi Tarrida)
- 106) *Per manso que sigui el gos, si el trepitgen, és rabiós.* (Quim Independentista Català)
- 107) *Llops amb llops, no es mosseguen.* (Quim Independentista Català) Els polítics em venen al cap.
- 108) *Guineu que dorm, no menja gallina.* (David Ballester Ferrando)
- 109) *Tot bon cavall ensopega.* (David Ballester Ferrando)
- 110) *Juliol, les eugues a l'era i els bous al sol.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 111) *Els rucs sempre tiren coces.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 112) *Un ase i una somera, tot ho paga mossèn Pere.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 113) *Mentre hi haurà burros, hi haurà qui anirà a cavall.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 114) *En aquest món de mones, hi ha més bèsties que persones.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 115) *D'homes és errar. De bèsties, perseverar.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 116) *Bona pota i bona orella, senyal de bona bèstia.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 117) *És el més dolent dels mals, el tractar amb animals.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 118) *Brams d'ase no arriben al cel.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 119) *Quan l'ase pot, la burra no vol.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 120) *Si vols mula sense vici, vés a peu.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 121) *Ah! l'ase de casa també ho fa.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 122) *Tot jugant, els burros es mosseguen.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 123) *Any acabat, porc engreixat.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 124) *Qui té ovelles, té pells.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 125) *Any d'ovelles, any d'abelles.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 126) *On hi ha galls, gallines no canten.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 127) *L'amic més fidel és el gos.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 128) *A l'ocellet no li toquis el niuet.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 129) *Moltes mosques maten un ase.* (Jordi Tarrida i Subirana)
- 130) *No és tant entremaliat el gos com el pinten.* (Xavier Maynou)
- 131) *Mossegada de vidriol porta dol.* (Salvador Casas) Vol dir que les mossegades de vidriol (un rèptil) són mortals.
- 132) *El que és pesat buscant, o troba una pedra o troba un elefant.* (Sergi Nadal i Cabezas)
- 133) *Qui no en fa, no n'explica.* (Albert Mitjans i Puigvert)
- 134) *Qui renta el cap d'un ase, perd el temps i el sabó.* (Jaume Esquiús)
- 135) *No és per tu sinó pel pa, que remena la cua el ca.* (Montserrat Ardid i Amorós)
- 136) *De Porreres, ni dones ni someres.* (Joan Barceló Bauçà) Porreres, poble de Mallorca.
- 137) *A gat vell rateta jove.* (Ángel Daban)
- 138) *A gat vell, no cal mostrar-li rata.* (Ángel Daban)
- 139) *A prop d'un home descuidat, sempre hi trobaràs un gat.* (Ángel Daban)
- 140) *Al joc del gat, qui va a dessota bat.* (Ángel Daban)
- 141) *Allioli negat, dona'l al gat.* (Ángel Daban)
- 142) *Allò més ben guardat, s'ho menja un gat.* (Ángel Daban)
- 143) *Amor de germà, amor de ca; amor de cunyat, amor de gat; amor d'espòs, amor de gos.* (Ángel Daban)
- 144) *Amor de sogra... afalacs de gata.* (Ángel Daban)
- 145) *Arròs covat, dona'l al gat.* (Ángel Daban)
- 146) *Bé sap el gat la barba que llepa.* (Ángel Daban)
- 147) *Brou rescalfat pel gat.* (Ángel Daban)
- 148) *Casa sense gat ni gos, per a vos.* (Ángel Daban)
- 149) *Cervell de gat negre, fa passar la bogeria.* (Ángel Daban) D'altres diuen que menjant-lo fa tornar boig.
- 150) *Cunyats, dones i gats, donen mals resultats.* (Ángel Daban)
- 152) *De lladres i de gat vell, no en vulguis la pell.* (Ángel Daban)
- 153) *De nas curt i ulls de gat, Déu ens en guard.* (Ángel Daban)
- 154) *De nit, tots els gats són negres.* (Ángel Daban)
- 155) *De vespre, els gats són bruns.* (Ángel Daban)
- 156) *Déu ens guardi de la gata, que davant fa festes i darra arrapa.* (Ángel Daban)
- 157) *Déu ens lliure d'aigua estancada i de gat que no miola.* (Ángel Daban)
- 158) *Dona jove i home vell, hi ha gat amb cascavell.* (Ángel Daban)
- 159) *Dona que no sap cuinar, i gata que no sap caçar, fan de poc aprofitar.* (Ángel Daban)
- 160) *Dona xata, cara de gata i ànima ingrata.* (Ángel Daban)
- 161) *Donar raó al gat, que farem Carnestoltes.* (Ángel Daban)
- 162) *Dones i gats, a casa.* (Ángel Daban)
- 163) *Donès, gats i gallines, a casa; homes, gossos i cavalls, al carrer.* (Ángel Daban)
- 164) *Dos gats i una gata, no faltarà serenata.* (Ángel Daban)
- 165) *Dos gats per una rata, ni l'un ni l'altre.* (Ángel Daban)
- 166) *El bon gat de mar sap ben jugar, ben fumar i ben nedar.* (Ángel Daban)
- 167) *El fill de gata, rates mata.* (Ángel Daban)
- 168) *El gat amagat i la cua fora.* (Ángel Daban)
- 169) *El gat cau sempre de potes.* (Ángel Daban)
- 170) *El gat és de la casa i el gos del seu amo.* (Ángel Daban)
- 171) *El gat fart i el gos flac.* (Ángel Daban)
- 172) *El gat negre du sort a la casa.* (Ángel Daban)
- 173) *El gat no és fiat perquè té ungles i el nas aplanat.* (Ángel Daban)
- 174) *El gat no treu les urpes fins que les ha de menester.* (Ángel Daban)
- 175) *El gat sempre va a les calces esgarrades.* (Ángel Daban)
- 176) *El gat sobre les tecles, també toca el piano.* (Ángel Daban)
- 177) *El gat vell procura per ell.* (Ángel Daban)
- 178) *El gat vigila sempre el descuidat.* (Ángel Daban)
- 179) *El gener és el mes dels gats.* (Ángel Daban)
- 180) *El gos a l'amo, i el gat a casa.* (Ángel Daban)
- 181) *El gos i el gat viuen del descuidat.* (Ángel Daban)
- 182) *El gos i el gat, no els posis al mateix plat.* (Ángel Daban)
- 183) *El gos o el gat, donat o furtat.* (Ángel Daban)
- 184) *El peix per qui se'l mereix i l'espina pel gat.* (Ángel Daban)
- 185) *El que no ha estat guardat, s'ho ha menjat el gat.* (Ángel Daban)
- 186) *El que trepitja la cua d'un gat no es casa en tot aquell any.* (Ángel Daban)
- 187) *El que ve gaire de nit, o és gat, o mal esperit.* (Ángel Daban)
- 188) *El qui és xato és mig gat.* (Ángel Daban)
- 189) *Els gats hi veuen a les fosques.* (Ángel Daban)
- 190) *Els gats negres duen sort a les cases on els tenen.* (Ángel Daban)
- 191) *Els gats no es veuen als miralls.* (Ángel Daban)
- 192) *Els gats que mengen llangardaixos, s'aflaqueixen.* (Ángel Daban)
- 192) *Els gats són pels descuidats.* (Ángel Daban)
- 193) *Els gats tenen set vides.* (Ángel Daban)
- 194) *Els gats, encara que se'ls tiri d'un terrat, cauen de potes.* (Ángel Daban)
- 195) *En temps de fred el gat busca el cendrer.* (Ángel Daban)
- 196) *Es renta el gat després de fart.* (Ángel Daban)
- 197) *Escudella rescalfada, pel gat o per la criada.* (Ángel Daban)
- 198) *Estirant l'orella al gat, més d'un home s'ha arruïnat.* (Ángel Daban)
- 199) *Fa més mal una plomada, que d'un gat l'esgarrapada.* (Ángel Daban)
- 200) *El gat, si no pot mossegar esgarrapa.* (Ángel Daban). Ω

Religió

Una nova oportunitat

(La figuera sense fruit)

"Senyor, deixa-la encara aquest any, mentre jo cavare al seu voltant i l'adobaré amb fems. A veure si dona fruit més endavant. Si no, la podràs tallar"
(Lluc 13.8-9)

La paràbola tracta d'una figuera que l'amo havia plantat al seu propi terreny, en bona terra. Tenia dret a esperar el fruit corresponent.

Però no el va trobar. Ni una sola figa, i així any rera any. Per què havia d'ocupar aquella terra? No donava fruit: millor seria tallar-la i plantar-ne un altra.

Però el pagès estava interessat en aquella figuera; l'havia plantat, regat, abonat i li tenia efecte. Per això intercedeix al seu favor: "Deixa-la encara aquest any; donem-li encara una altra oportunitat." L'amo accepta.

D'aquesta forma, com el pagès, el Senyor Jesucrist intercedeix per nosaltres davant el Pare, amb l'objectiu d'aconseguir-nos una nova oportunitat. Una oportunitat per obeir-lo i per a servir-lo. És a dir, per a donar fruit. Respondrem afirmativament al seu interès? Donarem fruit per no ser tallats? Preguem al Senyor a fi que la nostra fe no sigui estèril? Estem disposats a aprofitar aquesta nova oportunitat? Ajuda **Evangèlica PP.CC.**

Uganda

Al nord d'Uganda, fronterer amb el Sudan, la població viu espaiada per una secta autoanomenada *l'exèrcit del Senyor*, sostinguda en realitat pel govern integrista del Sudan a fi de desprestigiar els cristians. Aquesta secta pseudo-cristiana segresta nins i els obliga a combatre. Els seus dirigents afirmen voler governar el país segons "els deu manaments" (a l'estil que els integristes musulmans que demanen la "Xaria"), però ensems se'ls salten ell mateixos. (P.O.)

Egipte

D'ençà la matança de turistes a Luxor hi ha un estat d'excepció usat indistintament per a reprimir el fonamentalisme islàmic i la minoria cristiana. Així, per exemple, un estudiant duia un periòdic copte (la minoria monofisita, descendent de l'època faraònica en idioma) i fou detingut sota el pretext que pretenia "convertir musulmans". O el cas

d'un xofer de taxi, cristià, qui duia 500 exemplars d'una revista evangèlica copta per a distribuir entre cristians, fou igualment detingut.

L'acusació de "moure agitació" als musulmans pot acabar en dos a cinc anys d'empresonament a Egipte. (P.O.)

Perú: noves lleis antiprotestants

La dictadura hispana i criolla del Fujimori ha deslligat una campanya contra el protestantisme al Perú. Quatre esglésies importants de Lima foren tancades a principis d'any, i quatre més amenaçades de tancament.

Una ordenança signada del batle de Lima (en vigor des del 29-1-98) priva els grups evangèlics de llur estatus d'esglésies i, per tant, d'exempcions fiscals.

Al Perú el protestantisme, però, segueix creixent, i ara volta el 9% de la població.

Sembla que la dictadura mascarada de Fujimori s'ha acostat als sectors vaticanistes més reaccionaris.

Colòmbia

Els pastors de les poblacions de Capricho i Refugio són atacats per una banda armada que ha decidit matar-los, quan en tenguí ocasió

Altrament, la policia i les esglésies creuen que l'enverinament, per Pasqua, d'un rector catòlic i d'una animadora parroquial i la temptativa contra uns altres deu capellans podrien ser obra d'una secta satànica. El rector Jesús Saenz i l'animadora Marina Rodríguez begueren d'un vi barrejat amb cianur, amoniac i alcohol de fusta, que havien rebut en una panera, amb xocolata i pastisset, com a ofrena tradicional de Pasqua. Més ampolles d'aquest vi foren trameses a una dotzena d'esglésies -pel cap baix- al centre del país. (P.O.)

Mèxic

El 31-3-98, una colla de "caciques" armats destruïren dues esglésies evangèliques de la ciutat de Nuevo León (Teopisca, Xiapas), les quals ja havien estat destruïdes any passat. Les dues comunitats no havien gosat denunciar-los per por a les represàlies, però aquest cop sí que han reclamat sancions contra els caciques i la indemnització completa de les pèrdues sofertes.

Aquestes esglésies tenen sols uns 50 fidels cadascuna, bàsicament indígenes. (P.O.)

Tractat de medicina

Des de fa ja molt de temps, la llengua catalana es troba ingressada a l'UVI del Gran Hospital Cultural, en situació de coma intermitent. Va arribar a aquest Estat després d'un llarg i dolorós procés infecció, que us resumim molt breument tot seguit.

El primer avís que va indicar que alguna cosa no rutllava prou bé en aquell cos, fins aleshores ple de salut i energia, va arribar de forma accidental i atzarosa, com a rebot d'una ensopegada d'un Trastàmara. Rès greu, però que ja apuntava que en el futur podien sorgir més complicacions. I les complicacions van arribar en forma de virus infecció, una espècie de SIDA de principis del segle XVIII que, portat per una ventada originària de la Meseta, es va escampar arreu dels Països Catalans i va deixar sense defenses el nostre pacient. El virus va ser popularment conegut per Can Felip, encara que el món científic el va batejar com a DNP (Decret de Nova Planta).

Apartir d'aleshores, el malalt es va mantenir dins l'extrema gravetat, i es temia que en qualsevol moment podria deixar

d'estar entre nosaltres. Una voluntat de ferro el va sostenir, tot i que intermitentment el seu ja prou debilitat batec sofria interrupcions que haurien pogut esdevenir fatals.

Aquestes interrupcions, algunes especialment llargues i intenses, eren produïdes per factors exògens: Primo de Rivera, Francò, LOAPA, "Manifestos", etc. En els últims temps, s'ha observat una certa millora, però encara massa tímida per poder ser optimistes.

L'equip mèdic habitual no fa res més que deliberar, però tanta xerrameca només evidencia que no es posen d'acord ni en la diagnòsi ni en el remei. El doctor Alejo és partidari d'aplicar l'eutanàsia activa, i així acabar de rematar-lo. El doctor Narcís-Pasqual, tot i que no gosa afirmar-ho públicament, prefereix l'eutanàsia passiva, per allò de la imatge. El doctor Rafael opta per l'aplicació prudent d'alguns fàrmacs que el mantinguin mig adormit. El metge en cap, el doctor Jordi, diu que el vol despertar del tot, però sense dotar-lo de gaire mobilitat, no fos que comencés a caminar i tingués temptacions d'independitzar-se...

D'entre tot el personal mèdic, només un facultatiu, el doctor Josep Lluís, està disposat a fer el que calgui per guarir el malalt del tot i com més aviat millor. I mentrestant, l'estat catatònic continua.

Fins i tot, alguns bisbes ja s'han posat a "resar" pel pacient, i per això han publicat manifestos on exposen algunes tesis molt properes a les defensades per l'especialista Josep Lluís. El mateix han fet nombrosos científics i intel·lectuals de prestigi del país. Ah! i no oblidéssim que entre tanta fauna fins i tot tenim un Àngel de la guarda que afirma que vetlla pel malalt. Però si encara hi ha algú que creu que això pot servir d'alguna cosa, li contestarem que això és fer volar coloms...

En fi, que el panorama per a la llengua catalana no permet ser gaire optimistes. Veurem com acaba la llei que s'està intentant consensuar en el Parlament de Catalunya; però, acabi com acabi, nosaltres, manllevant paraules de Salvador Espriu, afirmem rotundament que "ens mantindrem fidels per sempre més al servei d'aquest poble". Clar i català. Ω

Informació IHT (Internacional Herald Tribune)

Pèrdua del mercat vital del blat, els avions i les computadores

EN JOAN QUETGLES

INFORMACIÓ IHT vol ésser una secció on es recull informació primordial sobre els temes calents de la situació mundial, aquella informació que és intencionadament silenciada per les agències de notícies d'aquí. La tasca és simple: es tracta de seleccionar-la de la gran premsa nord-americana. *L'International Herald Tribune*, editat a Tolosa de Llenguadoc, recull informació del *Washington Post* i del *New York Times*, bàsicament. Es tracta de fer avinent als lectors de l'Estel la contradicció entre la premsa espanyola i la premsa lliure.

Des de que l'efecte de la crisi econòmica va començar a afectar a la baixa els valors de la Borsa espanyola, tot un allau de comentaristes -economistes, agents borsaris, periodistes, polítics - van repetint incansablement la mateixa cantilena: que l'economia espanyola gaudeix de bona

salut i no té per què veure's afectada per la crisi de Rússia i de l'Àsia. Majorment, s'estalvien de fer anàlisis seriosos sobre les conseqüències que se'n deriven de la crisi dels països de Sud-amèrica, lloc on la gran banca espanyola ha invertit més fort i més arriscadament. La campanya de premsa ve a dir que els petits inversors espanyols no s'han de posar nerviosos per la pèrdua de valor de les seves accions, que es propi de la Borsa tenir baixes i alces, que han de tenir confiança, que els beneficis s'han de veure a mitjà i llarg termini, etc.

Però l'IHT, 2.10.98, ens posa a l'abast una informació -no un comentari o una valoració sobre el que hem de fer o deixar de fer- sobre l'enfonsament del mercat del blat als Estats Units, el més important del món. **No cal ésser un expert sobre temes econòmics per entendre com s'esdevé la ruïna de les empreses del sector, i de quina**

manera entra en greu crisi la banca que havia concedit préstecs a aquestes empreses. Ens informa que els principals compradors del blat nord-americà són precisament els països de l'Àsia, països que han reduït dràsticament les importacions de blat. L'IHT entrevista a un granger de Washington - En Gary Galbreath, 1700 hectàrees al cultiu del blat - que expressa la seva frustració: una molt bona collita de gra, però ara sense possibilitat de comerciar. Una fotografia mostra una vertadera muntanya de blat que començarà a podrir-se amb les primeres pluges. El preu del blat ha caigut de 5.20 dòlars el "bushel" (36 litres) a 2.24 dòlars, o sigui que el preu mundial del blat s'ha situat a menys de 10 pessetes el quilo.

Els predicadors de la bonança hispana haurien d'explicar com és possible que les grans finques bladeres castellanques puguin defugir l'enfonsament del mercat del blat. Ω

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA
- Centre Coordinador -

**BIBLIOTECA PÚBLICA
MUNICIPAL DE S'ARENAL**

AJUNTAMENT DE LLUCMAJOR
CARRER BERGA, 64
07600 S'ARENAL
Tif. 971 44 06 41

HORARI:

De dilluns a divendres de 15'30 a 20'00 h.

A MÉS DE LLIBRES I REVISTES TAMBÉ
DISPOSAM DE VIDEOS I C.D.

VOS HI ESPERAM A TOTS!

**Consell Insular
de Mallorca**

**DIJOURS
BO
19 de
Novembre**

Ajuntament d'Inca

PETITS ANUNCIS

BORSA IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palma-nova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Traspàs fusteria al carrer d'Antoni Rosselló a la barriada de la Soledat de Ciutat. Tlf. 271065

Cerc cases per llogar tot l'any (anys 98/99), amb piscina. Tlf. 864424.

Cediria amarrament al club nàutic s'Arenal a canvi de compartir barca de pesca esportiva. Tlf. 971 74 05 25.

Cerc casa amb piscina, 3 ó 4 habitacions per a temporada d'estiu 1999. Tlf. 971 86 40 91.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

SERVEIS PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels", informació al telèfon 281642 (Xesca).

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualque vidre trencat, cridau al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cobres. Tel. 971477217.

PERSONALS

Al-lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castellsans. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531 175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al-lots i al-lotes que com nosaltres estiguen penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensen la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al-lota felanixera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Oculis i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Porto-colom.

Senyor seriós i responsable de 53 anys. S'ofereix per cuidar senyor major i atendre'l en totes les seves necessitats. Per entrevista podeu escriure a n'En Carles. C/ Reis Catòlics, 31-07008 Ciutat de Mallorca.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguen orgullosos de tenir

sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31-07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc al-lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escrivu-me a: Oscar, C/ Ausias March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agrados i simpàtic, desitjaria conèixer al-lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Estudiant de ciències polítiques de 26 anys. Som independentista andalusí i m'agradaria mantenir correspondència amb independentistes catalans. Antonio. Apartat 74 Sant Fernando (Cádiz).

Hola! Soc un noi de 12 anys. En dic Josep i soc del Barça. m'agrada el futbol i el bàsquet. Voldria cartejar-me amb alguna persona. Sóc català. Escriviu-me. Josep Chillida. C/ la Bassa, 23 43530 Alcanar (Tarragona).

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Espplugues de Llobregat (Barcelona).

Som un jove de 24 anys, fadrí, cansat d'espanyolistes monàrquiques. Vull cartejar-me amb al.lotes independentistes d'entre 20-28 anys. Som simpàtic, idealista, seriós en temes de parella i català. Prometo respondre. La meua adreça és: Miquel Àngel Rodríguez, Pl. Poeta Juan Boscán, 4-4c; 18013 Granada (Andalusia).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Fadrí sincer de 30 anys, simpàtic i agradable vol conèixer al.lota formal per una relació seriosa de parella. Escrivu a: Sebastià, carrer des Cubells 6, 07660 Cala d'Or, o telefona'm al 657739.

Es passen treballs per ordinador. Perfecció, netedat i rapidesa. Interessats trucar al tlf. 474404.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Cercam músics per a crear una Banda de Música a s'Arenal de Mallorca. Tel. 971 26 17 19. Maties.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escrivu-me a la Bústia Postal 97 - 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escrivu a la Bústia Postal 163 -08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona inde-

pendent i intel.ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Poligon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploració obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreteres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc. sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguen interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu

connectar: ACPV @ vic.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espa-nyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusina. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenyansa a Dittansia de la Yenwa Andalusia) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si queu rebre el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la direcció a: Endecha Asturias. Cai Llangreu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139-22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Rocca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquem-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluita>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitem gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Casteller!! Vine a veure'ns!! Assagem els disabats a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Cafè es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

A tots els menorquins que lluiten per l'alliberament i reunificació nacional, si voleu rebre informació sobre el Partit per la Independència (PI) i de la seva branca juvenil. Joves independentistes dels Països Catalans. Escriviu a: Maür-Ruben Vinent. Carrer dels Frares, 49. Cat-07701 Maó. Menorca.

Animo a tots els independentistes de ls illes i de la resta dels Països Catalans que solen anar a les festes de Menorca per l'estiu a que ajudin, a més de beure pomada, a fomentar la consciència nacional. Porteu tots el mocador independentista al coll.

Grup folclòric sense gaire preten-sions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent col·lidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171

Motos Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Bruixola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriuiu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruç". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7-43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeu-vos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si voleu rebre l'*Euskaren Berripapera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkuntza Politikarako, Wellingtongo Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionària o independentista. Coleccionisme I. S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca

Centre d'educació de persones adultes la Balanguera. Som un centre (gratuït) depenent de la Conselleria d'Educació del Govern Balear. Tenim places lliures per cursar el següents estudis: Graduat escolar, modalitat presencial i distància, preparació Proves no Escolaritzades, FP 1 especialitat administratiu; alfabetització; formativa comuna, Informàtica, Ball de Bot; Producció de Programes de Ràdio, Mecanografia. Si estau interessats, truqueu al 971730265. Si surt el contestador automàtic, pots deixar el teu nom i telèfon i ens posarem en contacte amb tu. Anim!

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui en parlarem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritatge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anuriu per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA
Quan hagis llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

Exigeix EL CATALÀ a les empreses!

La llengua catalana encara no és una llengua normal. Hem reclamar sovint a les administracions estatals que la respectessin a les catalanes que la promoguessin, però encara és la pròpia societat catalana la que té la major responsabilitat en defensa de la nostra llengua. La societat catalana som tots responsables.

Ju dels àmbits on la nostra llengua encara no ha assolit la normalitat és el món de les empreses. I els/les consumidors/es hi tenim molt a dir. La legislació vigent ens permet exigir els nostres drets col·lectius en **defensa de la llengua** que ens caracteritza com a poble. De res no ens serveix la legislació si els/les consumidors/es no demanem el que ens pertoca. La darrera responsabilitat és nostra.

Per això, la **Plataforma per la Llengua** et demana que:

exigeixis el català com a consumidor a les empreses de distribució

demanis productes etiquetats en la nostra llengua

protestis a les grans empreses productores que sistemàticament es neguen a etiquetar en català discriminant així la llengua

demanis la retolació en català tant a nivell extern com intern, i responguis la publicitat gratuïta demanant que te la trametin en català

demanis els prospectes o instruccions en la teva llengua

El català no és una llengua inferior a cap altra, però per a fer valer els seus drets és necessari que reclamem la seva presència amb aquestes i altres iniciatives que vulgis portar a terme.

Si et vols comprometre com a consumidor/a en la defensa de la llengua pots col·laborar més intensament en les campanyes que desenvolupa la Plataforma tractant de complementar mai de substituir, la pressió social que hem d'exigir com a consumidors i consumidoras

PLATAFORMA
PER LA
LLENGUA

Mary Key Letourneau

Mary Key Letourneau és una mestra de 36 anys i està empresonada. Compleix una condemna de set anys i mig de presó als Estats Units d'Amèrica.

Durant anys la Mary va mantenir una estreta relació d'amistat amb un dels seus alumnes, Villi Fualaau, que mostrava una habilitat artística remarcable que la Mary disfrutava fomentant. "Hi havia un respecte, una compenetració, un esperit, una comprensió entre nosaltres dos que creixia amb el temps" va dir ella a The Seattle Times l'any 1997. "Era el mateix tipus de sentiment que tens amb un germà o germana, sentir que son part de la teva vida per sempre"

Durant varis anys la Mary va es va mantenir en estret contacte amb en Villi. Ella li va comprar material artístic, el va portar a museus i el va animar a desenvolupar el seu talent per la poesia. "Ella em va ensenyar dibuixos que ell havia fet i em va deixar llegir poesia d'ell", diu un veí de la Mary, "Ell era molt artístic, molt inspirat. La poesia que escrivia no era res del que esperaries d'un noi de dotze anys".

El 1995, quan en Villi feia sisè curs, es van enamorar. Van començar a mantenir relacions sexuals l'estiu de 1996, va explicar més tard en Villi a les autoritats. En una entrevista a televisió, en Villi va dir que ell havia iniciat la relació sexual, i que la Mary havia intentat resistir-s'hi abans que finalment acceptés. En Villi va dir que havien fet l'amor mitja dotzena de vegades durant

1996, la majoria de vegades a casa la Mary o al darrera del seu cotxe.

Segons explica la Mary, per ella la relació era més que purament física, i va dir a Oprah Winfrey que ella considerava en Villi "l'amor de la meua vida". El noi, que li havia regalat un anell de plata, va dir després de l'arrest de la Mary que havien planejat tenir un fill per estrenyar el seu lligam. Tot l'afer va sortir a la llum el febrer de 1997, quan el marit de la Mary, Steve Letourneau, va trobar algunes de les cartes d'amor que la seva esposa havia escrit a en Villi. En aquells moments ella ja estava embarçada d'en Villi de sis mesos. Després que un parent de l'Steve truqués a la policia de Shorewood Elementary per explicar el cas, la Mary va ser interrogada i arrestada. Pel maig la Mary va donar a llum a una sana nena, que es va dir Audrey. Tres mesos mes tard va ser condemnada per violació a menor amb reincidència.

La mare d'en Villi va parlar en defensa de la Mary "Crec que la Mary ha sigut castigada injustament". La jutja Linda Lau la va condemnar a set anys i mig de presó, dels quals "només" es complirien sis mesos sota la condició que la Mary es posés sota un programa de tractament per a delinqüents sexuals, prengüés medicació "contra la seva malaltia" i no mantingués cap mena de contacte amb en Villi.

La Mary va deixar de pendre la medicació abans de sortir de la presó perquè aquesta tenia efectes secundaris, com la caiguda

del cabell, i el dos de gener va ser alliberada. "Ella no creu necessitar tractament perquè no creu que hagi fet res mal fet" va dir la fiscal Lisa Johnson.

El matí del tres de febrer la Mary i en Villi van ser localitzats al cotxe d'ella. Segons es va saber després, se les van compondre per viure a casa la Mary, sense ser vistos, durant dos dies i dues nits en el mes que la Mary va ser lliure. Al cotxe la policia hi va trobar 6200 dolars en efectiu, el passaport de la Mary i molta roba per bebè, segurament eren a punt d'abandonar el país.

El resultat d'aquesta trobada va ser altre cop l'embaràs. Segurament la Mary es nega a fer servir metodes anticonceptius degut a les seves profundes creences cristianes. Quan van ser trobats junts la jutja Linda Lau va ordenar que la Mary fos empresonada de nou per acabar de complir la sentència.

El 18 d'octubre de 1998 la segona filla d'en Villi i la Mary va neixer. Li van posar Georgia. La Georgia no coneixerà la seva mare mentre aquesta sigui a la presó. Serà cuidada per en Villi i per la mare d'en Villi, que també es cuiden de l'Audrey.

"M'imagino que es casaran tan bon punt ella surti de la presó", explica una amiga que manté contacte amb ella, "Tots dos volen estar junts. Se senten atrets com imans". El que aquesta amiga potser no sap és que la condemna es podria allargar molt més si la Mary és jutjada de nou per violació degut al segon embaràs. Ω

Restaurant
Cas Carbone

Dimarts
tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

RESTAURANTE
Casa Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

**TENNIS
SON RIGO**

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Somtimes • Palma de Mallorca

CAN TITO RESTAURANT
PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

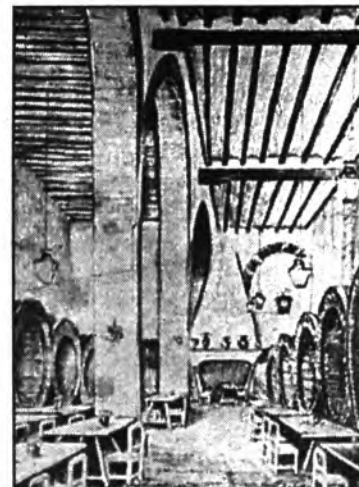
c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

OPHEL
GM
OPEL

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

**ANTIC
CELLER
CAN RIPOLL**

Menjars
mallorquins

Mallorquinische
gerichte

Majorcan
dishes

Carrer J. Armengol, 4 - Tlf. 971 50 00 24
07300 INCA (Mallorca)

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

Toldos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES-
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 • baixos
Telèfon 27 81 88

07008 - Palma de Mallorca

Toldos
TRAU

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

Automòbils

PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles

C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de Na Tesa

La beatificació d'Edithstein

PER MARINA FERRÀ I HAMELYNCK

L'escriptor Ramón Aguiló ha publicat al diari "Última Hora" el dijous 22 d'octubre un article que vol defensar la tolerància i aclarir dubtes i prejudicis sobre una de les darreres canonitzacions fetes pel Papa, la d'Edith Stein. El senyor Aguiló ens resumeix la vida de la màrtir:

"El Papa ha canonitzat a una dona que va ser una màrtir de les atrocitats nazis, dels camps d'extermini i les càmeres de gas. Nomia Edith Stein, i era la més petita de set germans. El seu pare morí inesperadament quan ella era jove. Molt prest Edith s'endinsà dins el món de la literatura i de la filosofia. Començava llavors el segle XX. Com estudiant sobresortí a diverses ciutats i col·legis. Conegué al famós Husserl amb qui col·laborà en el camp de la filosofia.

Així passàren els anys de la Primera Guerra Mundial. L'any 1918 va prendre una decisió de gran envergadura. Digué a la seva germana més propera que volia convertir-se al cristianisme, i que li comunicàs a la seva mare. Tota la família intentà llevar-li l'idea del cap. Però ella es mantengué ferma en la seva decisió. Fou catedràtica a l'acadèmia catòlica de Münster. El 1933, amb l'arribada del nacionalsocialisme de Hitler hagué d'abandonar la seva feina i refugiar-se a ca la seva família. Volgué ser carmelita i ingressà al convent de Colònia. La seva família tornà a sofrir una altra decepció. I els seus membres es varen separar. Edith, carmelita, per ser jueva i per evitar problemes a les seves germanes religioses, es traslladà al convent d'Echt a Holanda. Una germana seva l'acompanyà. Però les tropes de Hitler van envair Holanda, sense respectar el convent, i el 2 d'agost de 1942 les dues germanes fóren deportades. Des de llavors es perden les seves petjades. S'ha sabut després que estiguèren a Auschwitz. I que el dia 9 d'agost de 1942 les aficàren a la càmera de gas. Edith, abans d'entrar en aquella càmera de la mort digué: "Anem a morir pel nostre poble". Edith no havia renegat de les seves rels jueves. Al contrari, l'encontre amb Jesús de Natzaret, Messies d'Israel i del món, la dugué a viure amb més plenitud el seu judaisme, profundament acceptat i viscut. Es va fer cristiana perquè va voler ser plenament jueva. I per això mateix es va fer carmelita

amb la seva germana, perquè el Carmel és una muntanyada grans i profundes rels bíbliques i jueves. Aquesta és la verdadera història de la nova santa.(...)"

L'autor de l'article continua:

"(...)L'holocaust no fou només la crueltat implacable d'uns racistes que havien deificat a la seva raça ària, en contra de la raça jueva i de totes les altres. Però no es pot xerrar d'una raça jueva, sino d'una religió i d'una nacionalitat. *I l'holocaust no només abatí a sis milions de jueus, sino que també el van sofrir fins a la mort i la gasificació homes i dones d'altres nacionalitats, d'altres partits polítics, d'altres actituds anti-nazis i antifeixistes. Hem de recordar als espanyols que conegueren tristament els camps de concentració i les càmeres de gas. No poden protestar per l'holocaust, i doncs, només els jueus, sino també els dirigents d'altres nacions i d'altres posicions polítiques i socials. No pot haver-hi cap intent de cristianitzar l'holocaust. Perquè va ser rebutjat. No podia el papa Pius XII cridar més fort contra el nazisme i les seves aberracions antihumanes, quan no podia preveure les conseqüències que la seva protesta i la seva condemna podrien produir. En el cas d'Holanda, la valent protesta dels dirigents catòlics excità i augmentà la violència dels assassins.(...)"*

Ramón Aguiló, ens continua parlant d'un altre convers que és jueu de naixament, l'arquebisbe de París Aron Joan Maria Lustiger, que també és un cardenal de l'Església catòlica. Ell també es va fer cristià per ser plenament jueu. Aquest cardenal deia: "Per ser més exacte vaig creure en Jesucrist, Messies d'Israel. Jo sabia que el judaisme contenia l'esperança del messies.(...)" Ω

Un canvi a fons en el futur Govern Autonòmic?

Una de les expectatives que ha obert la possibilitat d'un pacte ampli que aglutini totes les forces polítiques de l'esquerra eivissenca és precisament la possibilitat de canviar no només el Consell Insular d'Eivissa i Formentera, sinó fins i tot el pròxim govern balear. Tenint en compte les escasses competències que tenen encara els Consells Insulars i el poc pes que representen en el conjunt de la comunitat "autònoma" -els consells vénen a ser una mena d'ajuntaments una mica més grans, i poca cosa més-, allò que realment podria resultar substancial si tiràs endavant un pacte de progrés a Eivissa seria precisament la possibilitat de canviar el signe polític del govern balear. Si el Partit Popular no treu majoria absoluta -cosa que sembla ben possible, atenent als sondejos d'opinió- dos o tres diputats amunt o avall podrien ser del tot decisius.

Ara bé, a l'hora d'arribar a un acord del conjunt de les forces d'esquerres, caldria tenir en compte sensibilitats molt diferents, poc ben connectades entre elles i amb una escassa permeabilitat a la cultura del pacte. Per arribar a aconseguir aquest canvi de govern, probablement no seria bona una heterogeneïtat mitjana, sinó que es podria fonamentar o bé en una heterogeneïtat baixa -a hores d'ara, afortunadament, del tot impossible- o en una heterogeneïtat molt alta, que no fes dominant cap de les forces polítiques en el futur acord per governar la comunitat i convertir-la en una miqueta més autònoma que no és ara.

M'explicaré: una heterogeneïtat baixa implicaria que, com en altres èpoques ja superades, el partit hegemònic indiscutible de l'esquerra seria el PSOE. La resta de forces polítiques que arribassin a un pacte postelectoral amb la delegació balearica del socialisme espanyol no hi pintarien gran cosa, perquè un PSOE clarament hegemònic imposaria els seus punts de vista sense contemplacions. Una heterogeneïtat important, en canvi, permetria un altre tipus de tractes i un altre tipus d'oportunitats de cara al futur.

Per exemple, jo d'entrada descartaria que el president de la comunitat autònoma hagués de ser necessàriament del Partit Socialista. El Partit Socialista de Mallorca (PSM), per exemple, s'ha mostrat al llarg de les últimes eleccions com a força ascendent, que podria ser perfectament equidistant de socialistes articulats a nivell d'estat, membres d'Unió Mallorquina i grup balearic d'Esquerra Unida. En aquestes condicions, no seria estranya la possibilitat d'articular un govern balear de progrés encapçalat per una persona nacionalista d'alliberament.

Una possibilitat d'aquest tipus constituïria precisament l'escenificació del canvi real. Continuar amb un bipartidisme PP-PSOE a nivell de les illes Balears i Pitiüses significa, senzillament, no moure's del bipartidisme més propi del segle XIX, poc democràtic -en el fons-, subjugat als aparells dels partits i a les repartidores de càrrecs, i profundament dependent d'Espanya. Construir, en canvi, un govern més plural, sense una preponderància clara de cap dels partits polítics que integràs l'esmentat govern, amb una forta presència del component nacionalista autòcton, i amb una representació plural i diversa, s'adiria més amb el nou tipus d'esquerra que sembla que, a poc a poc, s'està forjant arreu d'Europa.

No vol dir que sigui fàcil d'aconseguir-ho, però el model seria realment nou i podríem dipositar-hi algunes esperances. Canviar els conservadors pels liberals; o els capitalistes liberals per socialdemòcrates, tampoc no constitueix un canvi tan profund com per posar-nos a llançar campanes al vol.

Ben aviat sabrem, de tota manera, cap on deriva la cosa. El mal seria que els polítics mallorquins, pendents exclusivament de la balear més gran, no sabessin veure que, probablement, els canvis importants els vendran de la perifèria. I dels centres autèntics. No pas d'allà mateix. Ω

Bernat Joan i Marí
President d'ERC-Balears i Pitiüses

Visita la pàgina de
L'ESTEL a Internet!

Us podeu subscriure per E-mail a

estel@balearkom.es

indicant les dades que figuren
a la butlleta de subscripció.

Les trobareu també a

<http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>

1956 - 1996
40 ANYS DE TELEVISIÓ,
40 ANYS DE MANIPULACIÓ.

"SI NO ANEU AMB
COMPTE, ELS MITJANS
DE COMUNICACIÓ, US
PORTARAN A ODIAR ALS
OPRIMITS, I A ESTIMAR
ALS OPRRESSORS".

Malcolm X

CAFÈ-BAR JIMMY JAZZ
Carrer del Clos, 53
08700 IGUALADA (Anoia)
Tel. (93) 803 34 26

L'ESTEL
EL DIARI DELS
MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !! • ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 26 50 05

Posem el comptador

a zero

DE L'AIGUA

✓ ACOSTUMA'T A...

✓ Reduir el cabal del depòsit de l'inodor. Més del 40% de l'aigua de consum domèstic es tuda d'aquesta manera.

✓ Dutxar-te. Omplir la banyera suposa fer servir 300 litres d'aigua, que equivalen a quatre o cinc dutxes.

✓ Utilitzar la rentadora i el rentavaixelles a plena càrrega i amb els programes econòmics.

✓ Fer servir detergents ecològics i el mínim possible de lleixiu. D'aquesta manera les aigües domèstiques baixaran més netes i seran més fàcils de reciclar.

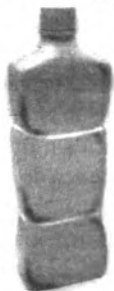
✓ Plantar en el jardí espècies adaptades al clima. En el cas de les Balears, tria'n les que siguin pròpies i adaptades naturalment als períodes de sequera i a les condicions de l'estiu.

✓ Utilitzar sistemes de reg que només emprin l'aigua estrictament necessària.

Es calcula que, a ca nostra, cada dia tudam el 50% d'aigua. Fes un esforç personal i estalvia un recurs tan valuós per a tots.

✗ DESCARTA...

✗ Utilitzar la mànega d'aigua per fer net el garatge i altres dependències de la casa. Sovint és més eficaç la granera.

✗ Rabejar els plats amb el grifó obert. Es perd sis vegades més d'aigua que omplint l'escurador.

✗ Abocar a les canonades productes agressius (pintures, vernissos, medicaments, etc.), que dificulten el reciclatge posterior de l'aigua.

✗ Plantar, per raons decoratives, espècies que necessiten molta d'aigua. S'ha de tenir molt en compte aquest factor si has de plantar gespa.

💡 PENSA QUE...

💡 Un grifó que goteja perd 16 litres d'aigua cada dia. Per tant, has de reparar els grifons que funcionen malament. Vigila també les pèrdues de les cisternes.

💡 Pots aprofitar per a altres feines (per exemple, regar) l'aigua freda que surt del grifó mentre esperes que en surti de calenta.

💡 Instal·lar un disparador a la boca de la mànega estalvia prop de 70 litres d'aigua quan rentes el cotxe.

💡 Regant les plantes a darrera hora del dia o a primera hora del matí, evitaràs l'evaporació.

💡 També ho és agrupar les plantes d'acord amb les seves necessitats d'aigua. A més, l'agrupació de plantes crea zones d'ombra i un ambient d'humitat.

💡 Les deixalles del jardí

(fulles seques, restes de la poda...) es poden fer servir com a cobertura vegetal

de les plantes. Mantendràs la humitat de les plantes i estalviaràs aigua de reg.

💡 Pots utilitzar l'aigua de rentar les verdures o la fruita per regar les plantes.

💡 Si pretens construir un habitatge familiar, hi ha sistemes per separar les aigües brutes de les grises i que aquestes es poden reutilitzar per regar el jardí.

Canvia l'hàbit d'usar i tudar.

Reutilitza, aprofita i estalvia l'aigua.

No tiris el futur per la canonada.

GOVERN BALEAR

Conselleria de Medi Ambient, Ordenació del Territori i Litoral

Propostes sobre la incorporació del català a la tecnologia informàtica i als programes d'ús més habitual. (II)

ERC presenta 8 proposicions per a la normalització del català en el món informàtic i a Internet. (II)

PER JOSEP SERRA. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

4 - Els programes reconeixadors de veu i de dictat.

Els programes informàtics de reconeixement de veu, i per a passar el que s'ha dictat a format escrit (text), actualment estan ja en un grau de maduresa suficient. De manera que l'ordinador està preparat per entendre un discurs oral sense forçar separacions, per obtenir un resultat molt bo. Voice-type de IBM disposa d'una versió molt madura i eficient, i disposa com a mínim en anglès i castellà, de vocabularis específics per al reconeixement de veu en el món del dret i de la medicina. DRAGON és una altra empresa que també disposa d'un bon producte de reconeixement de veu. Però ni l'un ni l'altre tenen versió en català.

Disposar d'aquesta eina en castellà i no en català pot fer decantar a algunes empreses i particulars a usar-lo en castellà, fent valer criteris d'utilitat. La incorporació dels programes de reconeixement de veu en castellà seria molt més agressiu per als drets individuals dels catalanoparlants que la mateixa absència de programes ofimàtics o de sistemes operatius en català, que almenys permet escriure en la pròpia llengua. Ja que el castellà en reconeixement de veu, no només obliga a llegir en una llengua que no és la pròpia sinó que implicaria passar a usar el castellà també en els escrits, informes, cartes i documents derivats del discurs obligatòriament en castellà. La dificultat tècnica per adaptar un programa d'aquestes característiques que pot arribar a necessitar dos anys, fa més urgent encara prendre alguna determinació.

A més, aquesta és una àrea estratègica en el que ha d'ésser la integració de persones amb disminucions físiques severes en l'ús de la informàtica.

Per tant es proposa:
1. Garantir l'oferta bàsica i actualitzada de programes informàtics de reconeixement de veu en català.

2. Elaborar un reglament que faci obligatori a tots els departaments, entitats i organismes autònoms, empreses públiques o participades pel Govern i el Consell i empreses o entitats que tenen establerts convenis o concerts econòmics amb aquests a adquirir els programes informàtics de reconeixement de veu en català.

3. Establir un acord amb administracions locals i, fins i tot, administració perifèrica de l'Estat de cara a establir una demanda conjunta de programes informàtics de reconeixement de veu en català.

4. Establir, un conveni amb les empreses de "Software" subministradores de productes de reconeixement de veu de cofinançament del programa de reconeixement de veu en català per tal que estigui a disposició abans que comenci la generalització del consum del producte.

5. Establir convenis amb les Cambres de Comerç, organitzacions empresarials i organitzacions professionals per tal de garantir que els programes informàtics de reconeixement de veu siguin en la llengua pròpia dels Països Catalans.

5 - Els programes de reconeixement de text.

Els programes informàtics de reconeixement de text fan possible la conversió de textos escrits o impresos de forma automàtica a fitxers manejables pels programes de processament de textos amb la utilització d'un sistema d'exploració òptica (escàner), facilitant a l'usuari la recuperació de documents existents i la integració d'aquests documents en el seu treball. En el mercat existeixen alguns programes amb diccionaris

específics per al català: Recognita - per exemple- inclou el català entre més de cent llengües, malgrat que la utilització del programa es fa en anglès.

El treball de reconeixement de text específicament en català és un aspecte de gran importància, doncs no sols es tracta d'integrar la llengua en l'entorn de treball de cada dia, sinó a més de reinserir en medis informàtics textos que varen ésser creats fora d'aquest entorn. Si no es disposa de bones eines de reconeixement de textos moltes obres escrites corren el risc de quedar definitivament arraconades fora del flux d'informació actual.

Per tant es proposa:
1. Garantir l'oferta bàsica i actualitzada de programes informàtics de reconeixement de text en català.

2. Elaborar un reglament que faci obligatori a tots els departaments, entitats i organismes autònoms, empreses públiques o participades pel Govern i el Consell i empreses o entitats que tenen establerts convenis o concerts econòmics amb aquests a adquirir els programes informàtics de reconeixement de text en català.

3. Establir un acord amb administracions locals i, fins i tot, administració perifèrica de l'Estat de cara a establir una demanda conjunta de programes informàtics de reconeixement de text en català.

4. Establir un conveni amb les empreses de "Software" subministradores de productes de reconeixement de text de cofinançament del programa de reconeixement de text en català per tal que estigui a disposició abans que comenci la generalització del consum del producte.

5. Establir convenis amb les Cambres de Comerç, organitzacions empresarials i organitzacions professionals per tal de garantir que els programes informàtics de reconeixement de text siguin en la llengua pròpia de la nostra nació.

xement de text siguin en la llengua pròpia de la nostra nació.

6 - Els programes de navegació per Internet.

Les últimes versions dels programes que s'utilitzen per l'accés a Internet, és a dir els navegadors, no disposen habitualment de la versió catalana. Tenint present la generalització creixent de l'ús d'Internet a Catalunya, essent un dels territoris amb més densitat d'utilització a l'Estat i a Europa, el lògic seria que la institució que representa els ciutadans d'aquest país tingués la voluntat política i la potestat d'assegurar que la llengua vehicular d'aquest nou sistema de comunicació sigui en la llengua pròpia del país, pel que fa als programes que li donen suport i per tal de no violentar la identitat lingüística de bona part dels ciutadans.

Per aquestes raons es presenta la següent Proposició:

1. Garantir l'oferta bàsica i actualitzada de programes informàtics d'accés a Internet en català.

2. Elaborar un reglament que faci obligatori a tots els departaments, entitats i organismes autònoms, empreses públiques o participades pel Govern i el Consell i empreses o entitats que tenen establerts convenis o concerts econòmics amb aquests a adquirir els programes informàtics d'accés a Internet en català.

3. Establir un acord amb administracions locals i, fins i tot, administració perifèrica de l'Estat de cara a establir una demanda conjunta de programes informàtics d'accés a Internet en català.

4. Establir, un conveni amb les empreses informàtiques per tal de versionar en català els programes d'accés a Internet en català

5. Establir convenis amb les Cambres de Comerç, organitzacions

empresarials i organitzacions professionals per tal de garantir que els programes informàtics d'accés a Internet siguin en la llengua pròpia de la nació catalana.

7 - Proposició no de llei sobre programes traductors entre el català i diversos idiomes

Actualment hi ha diversos productes informàtics al mercat així com a certs webs d'internet que permeten la traducció entre diversos idiomes, però en cap cas hi ha el català. El fet que el català sigui una llengua de mitjana demografia, sense Estat propi, pot dificultar que properament s'ofereixin al mercat programes de traducció tal com tindran llengües de baixa demografia com el danès, el finès o el noruec. El Govern, com a institució representativa de la ciutadania, hauria de tenir interès a fer possible que, per a la gran massa de la població, pertànyer al col·lectiu de parlants en llengua catalana no sigui percebut com un obstacle per a accedir als avantatges que proporciona la globalització cultural.

Per aquestes raons es presenta la següent Proposició:

1. Establir convenis amb les empreses que disposen d'una millor tecnologia i compatibilitat per tal d'elaborar un producte per la traducció, orientat sobretot al gran públic del català a d'altres llengües i a l'inrevés. Especialment en els idiomes més parlats a Europa: anglès, alemany, rus i francès.

2. Establir un conveni de col·laboració Govern-Universitat, organitzacions empresarials i professionals per subvencionar l'elaboració de programes informàtics de traducció simultània al català i del català a altres idiomes de la Unió europea i d'aquells més representatius de les grans àrees culturals del planeta.

8. Proposició no de llei de foment dels programes informàtics d'ajut a la traducció en català.

Com a complement als programes informàtics de traducció simultània, existeixen una sèrie de programes d'ajut a la traducció d'un idioma a un altre que consisteixen en un sistema informàtic que autoaprèn els mecanismes de traducció a partir del seu ús acumulatiu. Per tant, és un programa utilitzable en qualsevol llengua. El que passa, un cop més, és que les dimensions reduïdes del mercat català poden retardar l'experimentació d'aquests programes aplicats al català, ja que el volum fonamental es produeix entre llengües majoritàries. En aquests moments els programes més habituals d'ajut a la traducció pertanyen a les firmes Trados, INK Catalunya.

Per aquestes raons es presenta la següent Proposició:

1. Promoure un conveni amb la Universitat, els editors i les associacions representatives d'escriptors en llengua catalana i dels traductors i les empreses propietàries del software, per tal d'accelerar el desplegament dels programes d'ajut a la traducció al català d'altres llengües i del català a altres llengües. Ω

¿PARLARÀ CATALÀ?

GOVERN BALEAR

TENIM MALLORCA.

TENIM MENORCA.

TENIM EIVISSA.

TENIM FORMENTERA.

HO TENIM TOT PER ACONSEGUIR-HO TOT.

Tens la sort d'haver nascut a un lloc privilegiat. Tens el paradís. Tens el Mediterrani... I, sobretot, tens els mallorquins, els menorquins, els eivissencs, i els formenterencs. A Ses Illes, ho tens tot per aconseguir-ho tot.

SES ILLES: HO TENIM TOT PER ACONSEGUIR-HO TOT.

Lluita Antifeixista a Mallorca Centenars de ciutadans contra l'assassí feixista Pinochet

(Els col.laboradors de l'Estel a l'avantguarda de la manifestació)

Més de cinc-centes persones es manifestaren el 27-X-98 davant la delegació de Govern de Ciutat per demanar que l'assassí Pinochet, exdictador de Xile, fos jutjat per crims contra la humanitat. Nombrosos ciutadans xilens residents a Mallorca hi eren a la concentració. Els crits dels manifestants titllaven -com és lògic- d'assassí al general feixista que acabà amb la vida de milers i milers de revolucionaris xilens i de tot el món.

Entre els nombrosos participants en aquesta gran demostració d'esperit internacionalista, solidari i antifeixista poguérem veure nombrosos militants de partits d'esquerra illencs, sindicats, ONG, associacions de veïns i nombroses personalitats de la cultura mallorquina. Hi trobàrem, en prime-

presentes Eberhard Grosske, Sebastià Serra, Cecili Buele i Guillem Ramis (aquest darrer de l'organització *Revolta*). Altres militants de *Revolta* que participaren activament en aquesta manifestació eren Domingo Morales i Antonio Muñoz (exmilitants d'OEC). També hi havia molts antics dirigents del comunisme mallorquí com **Jaume Obrador** i **Margalida Chicano Sansó**.

Les organitzacions sindicals que eren a l'avantguarda d'aquesta petició d'extradició del dictador dretà eren la CNT, USO, CCOO i UGT. També ens trobàrem amb nombrosos militants de Izquierda Unida, del PSM, del PSOE i molts d'altres grups esquerrans de les Illes. Un gran èxit, en definitiva, de l'esperit combatiu i solidari del

A l'avantguarda de la manifestació contra Pinochet tres històrics de la lluita per la llibertat a Mallorca: **Jaume Serra Obrador** (detingut i torturat pel feixisme l'any 1948); **Miquel López Crespi**, detingut més de trenta vegades en temps de la dictadura i **Miquel Ferrà Martorell**.

ra línia de lluita contra el feixisme els nostres col.laboradors **Miquel Ferrà**, **Marina Ferrà** i l'escriptor de sa Pobla **Miquel López Crespi**. També hi eren

nostre poble. Una nova batalla antifeixista en la qual l'Estel hi era en primera línia. Ω

(Redacció)

Ciutat 27-X-98: manifestació antifeixista contra Pinochet. A l'avantguarda de la demostració, els col.laboradors de l'Estel Miquel Ferrà Martorell i Marina Ferrà.

El Reial Mallorca consolida la seva fama i prestigi a dins Europa

RONIE WOISKI BONET

RCD MALLORCA	0
GENK	0

ALINEACIONS

MALLORCA	GENK
Roa	Bockhauser
Alaizloa	Van Geem
Marcelino	Olivieri
Siviero	Kimoni
M. Soler	Reini
Lauren	Delbroek
Engonga	Oliveira
Ibagaza	Origi
Carreras	Gudjonsson
Dani	Ontare
Biagini	Stupar

CANVIS MALLORCA: NIÑO (61 MIN.) PER ENGONGA, ARPON (77 MIN.) PER IBAGAZA, a. LOPEZ (91 MIN. POR BIAGINI).

CANVIS GENK: NSUMBU (72 MIN.) PER OLIVIERA, DOS SANTOS (MIN 83) PER STUPAR.

INCIDÈNCIES

ARBITRE: Hemi Harell. (francès).

TARGETES GROGUES: Giagini, Carreres, Siviero, Reini.

ESPECTADORS: 14.500, entre ells 1.500 belgues.

TERRENY DE JOC: Moll i enfangat.

L'equip vermellós aconseguí el seu pas a quarts de final de la recopa d'Europa per primera vegada en la seva història gràcies a l'empat aconseguit al Lluís Sitjar. El partit d'anada acabà en empat a un amb la qual el gol marcat a fora val per dos.

El partit fou tens, dur i emocionant per l'incertesa del marcador, encara que en cap moment es temé pel resultat.

No obstant això l'equip belga intentà recórrer a mèto-des extra esportius per intentar guanyar el partit, al·legant que les distàncies entre el córner i les tanques publicitàries no tenien les distàncies reglamentàries.

Comentaris

Cuper: "els jugadors s'han portat com a lleons, han demostrat una gran actitud i sols mancà encertar l'arc".

Roa: "hem aguantat be i el resultat és dels jugadors i del públic. Ara el que hem de fer és pensar en el Vila-Real".

Miquel Soler: "hem jugat seriosament i hem demostrat que la nostra situació no és casualitat". Ω

“Cat” -llengua i societat dels Països Catalans:- un llibre per conèixer la nostra comunitat lingüística

El mes d'abril proppassat publicàrem a l'editorial *La Busca* de Barcelona, el llibre "CAT" -llengua i societat dels Països Catalans-, una obra adreçada principalment -encara que no exclusivament- a alumnes d'ensenyament secundari -de segon cicle de l'ESO o de batxillerat-, que té com a principal finalitat fer conèixer els Països Catalans.

El motiu pel qual hem escrit aquest llibre és perquè pensàvem que omplia un buit molt important del nostre sistema educatiu. En aquest sentit, només cal recordar que les necessitats històriques de l'ensenyament de la llengua i la literatura catalanes a les nostres escoles i als nostres instituts han fet que, a voltes, molts dels nostres mestres i professors hagin esmerçat molts dels seus esforços a fer conèixer les normes ortogràfiques, les normes de pronúncia, la morfosintaxi..., però que, en canvi, no hagin treballat excessivament un tema clau per al futur de la nostra llengua: el coneixement de la realitat sociolingüística d'aquests diversos -i variats!- territoris que anomenem PAÏSOS CATALANS.

D'una banda, era -és- considerat per alguns un tema accessori, que trobaven a les primeres lliçons dels llibres de text com un afegit més al ja, de mena, atapeït programa. I, d'una altra, era -és- un tema incòmode, difícil d'explicar: era una qüestió poc estudiada en els plans d'estudis universitaris i, a més, s'apreciava com un tema excessivament marcat per fets extralingüístics.

Per això, creiem que, malau-

radament, encara hem de justificar el perquè cal incloure el coneixement de la llengua, la història i la cultura dels Països Catalans en el nou sistema educatiu, i, en concret, en el segon cicle de l'ensenyament secundari obligatori o en el batxillerat (sense que això signifiqui que abans no s'hagi pogut anar introduint el tema a classe). Així, potser cal recordar que el català, segons els Estatuts d'Autonomia de Catalunya, les Illes Balears i Pitiüses i el País Valencià -amb el nom de valencià-, és la llengua pròpia del territori en què vivim, per tant, els nostres alumnes tenen dret a saber quina és la situació sociolingüística de la seva regió i de les altres regions amb les quals es comparteix un mateix idioma (evidentment, aquest dret és extensible als alumnes de la Franja de Ponent, Catalunya Nord, l'Alguer i Andorra, sense oblidar els poquíssims alumnes que queden a la comarca del Carxe, administrativament murciana). A més, tenen tot el dret a ser informats sobre un tema de constant actualitat, com ho demostren les reiterades referències que trobem en els mitjans de comunicació, tant orals com escrits, a propòsit de la situació de la llengua al País Valencià, a les Illes Balears i Pitiüses, a la Franja, a la Catalunya Nord i, no cal dir-ho, al Principat de Catalunya, on el tema de la llengua és una de les qüestions sempiternes. És evident que el fet lingüístic català no és estrictament acadèmic, sinó que és una qüestió, per sort o per desgràcia, viva en la nostra societat.

Per tant, no us volem oferir un estudi exhaustiu d'història d'aquest país, ni una reflexió erudita a propòsit de la història de la llengua catalana, ni és una anàlisi sociolingüística completa de la nostra realitat plural, ni un estudi aprofundit de dialectologia. Volem, senzillament, fer una introducció al tema que permeti a l'alumnat -i també al públic en general- conèixer millor la seva pròpia comunitat lingüística, la seva història, el perquè el català és la llengua pròpia de tots aquests territoris, quina és la seva situació, què uneix els diversos catalans -més que comentar què els separa-. A més, com que estem convençuts que el diàleg i el contacte entre els catalanoparlants de les diverses terres és imprescindible per aconseguir un futur millor (o potser hauríem de dir per poder tenir un futur), proposem tot un seguit de rutes de turisme que nosaltres anomenem "lingüístic", que, perfectament, es poden convertir en sortides de final de crèdit -o de vacances.

Finalment, dir-vos que, tot i que el llibre se centra en la nostra comunitat lingüística, també permet reflexionar sobre qüestions de sociolingüística perfectament extrapolables a altres realitats: el concepte llengua/dialecte, el concepte llengua estàndard, el respecte per la diversitat, els prejudicis lingüístics... Ω

Pere Mayans/Núria Montés
autors de *CAT -llengua i societat dels Països Catalans*

El fill de Pinochet

L'entrevista a Augusto Pinochet, fill del senador vitalici i militar deslleial al govern democràtic del president Salvador Allende, emesa per Catalunya Ràdio el dematí del dijous dia 22 d'octubre, recorda moltíssim el generalísim espanyol: els canvis en el to de veu emfasitzant certes paraules, els mateixos temes del NO-DO, les reaccions pròpies d'un caràcter primari...

Si Augusto Pinochet acceptà l'entrevista radiofònica no fou per "educació", sinó per fer arribar una sèrie de missatges que després han circulat profusament. De tota manera, el context del missatge polític "essencial" bé es mereix un tractament i una consideració globals.

Comença l'entrevista amb una lectura dramàtica de la situació del senador vitalici: "[a mi padre] lo fueron a despertar a una hora que no era la más adecuada y lo han sometido a unas vejaciones impresionantes". Lacrimògen, especialment si no fos perquè els xilens als quals la policia de Pinochet trucava a la porta de matinada no ho podien seguir contant: ell sí, i amb unes vexacions no gens comparables a les que ell autoritzava.

De tota manera, els responsables dels assassinats per depuració política que hi hagué a Xile són responsabilitat dels socialistes: "hace más de veinte años [hubo aquí una situación que] casi nos llevó a una matanza monstruosa y no de parte nuestra...de

parte de ellos [los socialistas]". Els morts i la culpa, idò, són dels altres, els de la "intervenció externa" (recordau el "complot judeomasónico" i el "comunismo internacional" de Franco?), mentre que ells foren els salvadors i ells representen exclusivament el poble xilè en la seva totalitat: "Cuando los chilenos reaccionamos...", fent menció expressa que "no hemos aceptado nunca la intervención de ningún gobierno extranjero" (com si la intervenció de la CIA en el complot contra Allende fós cosa de casa).

A continuació vénen les glòries de la pàtria ("tenemos 188 años de libertad") i les referències a l'antic colonitzador: "los españoles han olvidado que tuvieron que combatir doscientos años para doblegar a los indios que vivíamos aquí". El fill del senador vitalici, així, es desmarca de l'espanyolitat tan cantada des de Madrid i recorda el genocidi practicat pels espanyols a l'actual Xile, per si aquests es pensassin que l'únic genocida és el senador vitalici xilè, al qual considera que persegueixen per "pequeñeces políticas".

Es més, recorda l'existència d'una certa voluntat imperial espanyola a Xile en l'actualitat, aspecte que el duu a declarar que "las condiciones de país pequeño" no han de fer pensar als antics enemics espanyols que els governants xilens actuals es xuclen el dit: "no le han faltado pantalones al presidente de la República" a

l'hora de defensar el senador vitalici, la qual cosa resulta un excel·lent exemple de la "dignidad de Chile".

Fins aquí el NO-DO: un poble que sofreix, Don Pelayo i el Cid Campeador, la "pérfida Albión" i "una, grande y libre". No hem de pensar, emperò, que el fill del senador vitalici sigui un bon orador, ja que tot això és només un compendi de temes bàsics per a ús dels dirigents de qualsevol règim, una cosa semblant a l'excipient dels medicaments.

El missatge polític essencial ve a continuació ja emmarcat i condicionat per aquest context. El fill del senador vitalici recordà que la inversió de grans empreses espanyoles a Xile és molt important (Telefònica, construcció, mitjans de comunicació...) i que els seus interessos es podrien veure amenaçats per qualsevol cosa com un boicot o una restricció en les llicències o... En realitat, no digué què, però l'amenaça de caire econòmic ocupà els darrers minuts de l'entrevista.

El cap dels fiscals espanyols, mentrestant, considera que al senador vitalici no se'l pot jutjar per crims contra la humanitat, tal vegada perquè també pensa que els espanyols assassinats a Xile no eren precisament "unos angelitos" (que vol dir "de dretes").

Per què tenen tanta por als dirigents espanyols a afavorir judicis per "crims contra la humanitat"? Mala consciència? Auto-protecció? Ω

Josep Serra.

President d'ERC-Mallorca

Inaugurat, de manera brillant, el nou Centre d'Urgències SOS 2000

El passat dia 30 d'octubre fou inaugurat amb molta solemnitat el Centre d'Urgències Mèdiques i Socials SOS 2000, ubicat a l'Avinguda Enginyer Gabriel Roca, 16 de Ciutat, (devora l'auditori). Un centre que disposa dels més avançats equips de material mèdic.

Assistiren a la inauguració el batle de Ciutat, Joan Fageda; la consellera de presidència del Govern Balear Rosa Estaràs; la presidenta d'EMAYA Maria Crespo; el regidor de l'Ajuntament de Ciutat Gaspar Oliver; el director General de la Mútua d'Accident de Treball i Malalties professionals FIMAC, José Mª Pareja; el president de la Federació Ciutadana d'Associacions i Entitats FEPAE, Antoni Vera; el president de la Federació d'Associacions Culturals de Ciutat Miquel Ferretjans; la flor i nata de la classe mèdica mallorquina i un llarg

eccetera de personalitats de la societat ciutadana.

A les 20'30, el canonge Llorenç Tous va beneir les noves instal·lacions. A continuació, el destacat líder del moviment ciutadà Pere Felip i Buades (col·laborador de l'ESTEL), que actuà de portaveu i presentador de l'acte, efectuà un engrescador parlament, donant a conèixer tots els serveis del nou centre i remarcà les dots emprenedores i humanes de la bellíssima directora del centre, na Paquita Joan i Julve.

Feren parlaments la directora Paquita Joan, José Pareja, Rosa Estaràs i Joan Fageda.

Acte seguit, en el marc de l'Hotel Bellver, se serví un cocktail. Ω

Redacció

SOLUCIONS

N	O	C	O	C	L	L	A	C	A	B	T	I	S	I
128	125	104	122	121	119	118	117	116	115	114	113	112	111	110
N	O	C	O	C	L	L	A	C	A	B	T	I	S	I
128	125	104	122	121	119	118	117	116	115	114	113	112	111	110
N	O	C	O	C	L	L	A	C	A	B	T	I	S	I
128	125	104	122	121	119	118	117	116	115	114	113	112	111	110
N	O	C	O	C	L	L	A	C	A	B	T	I	S	I
128	125	104	122	121	119	118	117	116	115	114	113	112	111	110
N	O	C	O	C	L	L	A	C	A	B	T	I	S	I
128	125	104	122	121	119	118	117	116	115	114	113	112	111	110
N	O	C	O	C	L	L	A	C	A	B	T	I	S	I
128	125	104	122	121	119	118	117	116	115	114	113	112	111	110

Arrossos secs

Paella de costelletes i col-i-flor

- * 200 gr. de costelletes de porc, partides;
- * 125 gr. de fetge de porc també;
- * 500 gr. de col-i-flor, tallada a ramets;
- * cinc o sis alls tendres tallats (potestatiu);
- * 400 gr. d'arròs i doble d'aigua.
- * Pebre-roig (mitja cullera sopera), mitja cullereta de pebre-negre, safrà i sal.

Ja calent l'oli, se sofrigen les costelletes i el fetge; endaurarse, no massa, se'ls afegeix la col i els alls; es barregen bé amb la carn i l'oli fins que la col prenga color; es tira el pebre-roig, l'aigua immediatament, el safrà i el pebre-negre. Foc animat fins que alce el bull; es rectifica de sal i aigua i, si la carn ja és prou cuita, s'aboca l'arròs; uns 10 minuts de flama viva i altre tant de foc esmortit, finseixugar-se el gra. El foc és el recurs per aconseguir la cuita equilibrada de l'arròs de gra sencer. Si s'eixugara massa prompte, en qualsevol variant de paella, deu cobrir-se amb una tapadora redona de llanda, per evitar l'evaporació, o drap net o paper. Ja eixut l'arròs es deixa reposar uns moments al calor de la brasilada primer; i després, ja tret del foc. Se l'acompanya de quarts de llima. Ω

PASSATEMPS

12	27	20	78	44	24	17	87	38	101	103	23	68	106	7	91	118	28
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
19	30	31	32	33	35	36	37	39	40	41	42	43	44	45	46	48	50
51	52	54	55	56	57	58	59	61	62	63	64	66	67	68	70	71	72
73	74	75	76	77	78	80	81	82	83	84	85	86	87	88	90	91	92
93	94	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	111	112
113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130

- HORIZONTALS:**
- Director de la pel·lícula.
  - Sembla que m'adreci a l'inspector Clint Eastwood, però de fet ho faig al seu cavall.
  - Pel·lícula de Mark Robson (1956) amb Ava Gardner, Stewart Granger i David Niven.
  - Film de Delbert Mann (1955) amb el qual Ernest Borgnine va aconseguir un Oscar.
  - El toques per marxar.
  - Agradable, gairebé com en Cary.
  - Negativa a Moscou.
  - Moviment convulsiu del rellotge.
  - Felic quan és nou.
  - Quins àstics!
  - Cognom del protagonista de Foc al cos, de Lawrence Kasdan.
  - Ocell també anomenat fredeluga, de corcoll.
  - Dos simples romans.
  - Llargmetratge de Michael Jenkins (1988) amb Matt Dillon i Bryan Brown.
  - Pel·lícula de David Frankel amb Antonio Banderas i Sarah Jessica Parker.
  - Film de Bigas Luna amb Angela Molina i Patrick Bauchau.
  - El Niger sense vores.
  - Simbol de duresa.
  - Fascina, encega.
  - Val per mobilitat.
  - Cognom de la vidua de Bogart.
  - Film de Ron Howard (1985) amb Don Ameche, Brian Dennehy i Hume Cronyn.
- VERTICALS:**
- Un dels actors de la pel·lícula.
  - Llargmetratge de Victor Saville (1949) amb Robert Taylor i Elizabeth Taylor.
  - T'equivoques pronunciant les lletres.
  - Cognom del protagonista de Kalifornia, de Dominic Sena.
  - Article.
  - Posat del dret, nom de Aylkroyd.
  - Cognoms d'un actor de la pel·lícula.
  - Film de Yves Allegret (1954) amb Michèle Morgan i Pierre Brasseur.
  - Al marge d'un bon treball escolar.
  - La seva feina ens fa il·lusió.
  - Fer entrar els raigs de la roda d'un vehicle en el botó.
  - Cognom del protagonista de La casa de bambú, de Samuel Fuller.
  - Pel·lícula de Fellini (1969) amb Martin Potter i Magali Noël.
  - Hereuer.
  - En traslado a peu.
  - Val per heli.
  - Reietó que regula el seu petit estat.
  - Dintre del buit.
  - Esguerrat.
  - Film de Johannes Schaaf (1986) amb Armin Muller-Stahl i Radost Bokel.
  - Nom de Massari.
  - Nota.
  - Ruc que no sap ni a u.
  - Actini.

Josep Canyelles i Mairata
Pinsos, cereals, llegums i altres
 Plaça de l'Àngel, 13 INCA

LLIBRES QUE CAL LLEGIR

Estiu de foc, una epopeia mallorquina contemporània

Gabriel Janer Manila

"Em sedueix la capacitat narrativa de Miquel López Crespí, la seva habilitat per crear una ficció novel·lesca tot partint de la realitat històrica, em fascina la força amb què recupera el passat i l'incorpora al drama fictici que la imaginació recrea". (Janer Manila)

Em sedueix la capacitat narrativa de Miquel López Crespí, la seva habilitat per crear una ficció novel·lesca tot partint de la realitat històrica, em fascina la força amb què recupera el passat i l'incorpora al drama fictici que la imaginació recrea. Tot just en acabar de llegir *Estiu de foc*, publicada el desembre passat a Columna, he tingut la certesa de trobar-me davant una breu novel·la exemplar: la crònica dolorosa i amarga d'una dona embarcada amb la tropa del capità Bayo, el mes d'agost de 1936, disposada a defensar, ni que sigui amb les dents, la il·lusió de la llibertat.

La passió es desborda sobre les terres seques, calcigades pel foc de les armes i el sol de l'estiu. L'emoció et corprèn.

Sobre un paisatge tens, creat amb minuciosa esmena, es mouen lentament els personatges. La història serveix de rerefons al drama. La passió es desborda sobre les terres seques, calcigades pel foc de les armes i el sol de l'estiu. L'emoció et corprèn. Això era l'estiu de foc... Desembarquen les milícies republicanes. Som a la primera línia del front. Mentre, comença a créixer, impertorbable, el sentiment d'abandó: les discussions entre Madrid i la Generalitat sobre l'oportunitat del desembarcament, l'ajut que no arriba, les històries cruels de la repressió feixista, els morts a les cunetes, els assassinats

sense judici, les tortures i la desolació... La depauperació, la manca de mitjans, la mort a les trinxeres, les dificultats entre els militars amb rutines i formació monàrquica i el proletariat revolucionari...

El llibre ens planteja, bellament novel·lades, les brillantors d'aquest somni, aquelles inquietuds que configuraren i definiren la innocència de la revolució...

Una dona ens explica la seva aventura i la d'un grup de companyes; però el seu relat esdevé la crònica d'una història d'amor: l'epopeia llibertària d'una relació amorosa, la fascinació que aquell grup de dones sent pel somni anarquista.

El llibre ens planteja, bellament novel·lades, les brillantors d'aquest somni, aquelles inquietuds que configuraren i definiren la innocència de la revolució: l'afany de bastir el comunisme llibertari i acabar amb els exèrcits, les fronteres, les supersticions religioses, la propietat privada, la incultura... La voluntat ferma de construir un món nou, una societat justa. La gran utopia per la qual lluitaren aquells homes i dones que Miquel López Crespí dibuixa sobre el rerefons tràgic del desembarc de les tropes republicanes al litoral de Manacor. Llavors, el nostre mar, sa Punta de n'Amer, les terres costaneres de Son Carrió esdevenen l'escenari sobre el qual es perfila el fracàs d'una de les grans utopies d'aquest segle.

I l'esperança del triomf. Però també-els feixistes han rebut l'ajut italià, passen els caces-, el reembarcament desorganitzat, l'engany amb què es retiren, convinguts que acudiran a Palma i reemprendran el combat. De bell nou, la lluita. I el somni.

Sobre el canemàs de la història, el conflicte dels homes i les dones que s'afanyen per transformar la vida.

La protagonista s'enrecorda, cap al final, dels dies difícils en què l'expedició havia parat a l'illa d'Eivissa; de Rafael Alberti i Maria Teresa León, de com aquesta havia defensat el museu arqueològic i l'havia rei·indicat -potser és una de les pàgines més belles del llibre- el treball remot d'uns altres obrers, les mans treballadores del passat.

Sobre el canemàs de la història, el conflicte dels homes i les dones que s'afanyen per transformar la vida.

El teatre mallorquí, llevat d'algunes excepcions, ha navegat sempre dins les coordenades del servei més descarat a les ideologies més reaccionàries i clericals

El teatre mallorquí, llevat d'algunes excepcions, ha navegat sempre dins les coordenades del servei més descarat a les ideologies més reaccionàries i clericals al servei d'una concepció del món eminentment retrògrada.

Si fem un poc d'història veurem com ja abans de la guerra civil revolucionària l'Església s'adonà del poder de conformació ideològica que té el teatre, i féu tot el possible per posar-lo al seu servei. Hem de tenir en compte que en aquests anys sorgeix amb força el moviment obrer mallorquí, de tendència socialista i anarquista. El *Obrero Balear*, publicació obrera socialista, endegà una forta lluita ideològica contra les concepcions burgeses i clericals i en defensa dels interessos obrers.

L'Església i la patronal, per tal de fer front a aquestes naixents societats obreres, organitzà els "Cercles d'Obrers Catòlics" que duïen a terme, a més d'activitats pràctiques contra les vagues, representacions teatrals de caire conservador i anti-socialista.

Els nostres joves autors rebutgen aquesta tradició teatral que l'únic que ha fet ha estat embrutir el nostre poble contínuament

Els nostres joves autors rebutgen aquesta tradició teatral que l'únic que ha fet ha estat embrutir el nostre poble contínuament. Determinats sectors de la nostra cultura defensen el treball d'aquests autors i d'aquell temps amb l'excusa que varen fer un gran servei en la conservació i reforçament de la nostra llengua.

Nosaltres partim d'un punt de vista antropològic quant a la concepció de la cultura, i creiem que la llengua no la sostenen exclusivament els escriptors, sinó el poble, i el poble mallorquí tenia i té prou força com per a conservar la llen-

El teatre de la revolta mallorquí: Autòpsia a la matinada, Premi Ciutat de Palma 1974

(Reproduïm aquí un article aparegut a la revista *Cort* l'any 1976, amb l'objectiu de retrobar la mentalitat combativa en què vivia el nostre país en aquell temps no tan llunyà)

gua malgrat haguessin mancat aquests autors reaccionaris.

Després de la guerra civil, en la llarga postguerra, serà l'anomenat teatre "regional" allò que permetrà el feixisme. Un teatre que en cap moment no posa en dubte o crítica la dura realitat que la victòria capitalista ha imposat al nostre poble.

A l'obra d'En López Crespí podem trobar una positiva influència del teatre de l'absurd francès i de l'èpica brechtiana

I amb això arribem a les obres dels joves actuals (com M. López Crespí) que cerquen la inspiració formal en models més evolucionats que es donen a Catalunya o a la resta del món.

A l'obra d'En López Crespí podem trobar una positiva influència del teatre de l'absurd francès i de l'èpica brechtiana. El món absurd creat per l'opressió capitalista, el turisme, l'amor (una lluita permanent contra la seva destrucció per una societat que tan sols admet entre els seus esquemes de valor el profit personal)... A *Autòpsia a la matinada* hi podem trobar el ressò de tot aquest darrer temps a l'espera de la *tempesta*. La utilització del *col.lage* és poc freqüent, per no dir inexistent dins el teatre mallorquí. Aquesta estranya mescladissa de documents, cançons, poemes de poetes catalans, mallorquins, xinesos, vietnamesos, etc., ens demostra sobretot l'internacionalisme de la cultura, la identitat de sentiments que tenen els pobles en lluita. És curiós constatar com una unificació de poemes dels indrets més diversos, de les situacions més estranyes, ens dóna com a resultat una història compacta i unificada on els mallorquins de l'any 1976 ens podem veure ben clarament reflectits.

Hi ha també a *Autòpsia a la matinada* una subtil i irònica crítica a certs intel·lectuals que fins ara han monopolitzat la cultura catalana a les Illes i s'han cregut que bastava escriure en català per a tenir lliure la consciència

A l'obra, a més de les troballes

quant a l'experimentació tècnica de noves possibilitats, hi podem trobar un quadre tragicòmic de la vida quotidiana d'un jove mallorquí en lluita contra les boires d'una societat tancada i repressiva que al final acabarà per destruir-lo. No vol dir això que l'obra sigui pessimista. Com deia Gramsci, "la veritat és sempre revolucionària", i a vegades s'han de dir les coses tal com són, malgrat empenyir, per arribar a una síntesi superadora.

Hi ha també a *Autòpsia a la matinada* una subtil i irònica crítica a certs intel·lectuals que fins ara han monopolitzat la cultura catalana a les Illes i s'han cregut que bastava escriure en català per a tenir lliure la consciència.

Els joves mallorquins d'ara, tant els estudiants com els treballadors, disposen ja d'unes eines intel·lectuals, d'unes formes d'actuació, d'unes organitzacions polítiques, que desborden l'estret i tancat marc de fer "cultura" en abstracte, sense pensar en la tàctica i l'estratègia d'alliberament popular. Moderns i revolucionaris corrents de pensament naveguen ja dins la sang del nostre poble talment com li succeeix al jove protagonista de *Autòpsia a la matinada*. La part conscienciada de la joventut actual utilitza tant la ideologia marxista com, al mateix temps, frueix del darrer disc de Pink Floyd o surt al carrer a cridar per la llibertat d'un poble.

Les obres dels nostres escriptors compromesos són això: una resposta a una difícil situació prenyada d'auguris

Pensem que l'obra d'en López Crespí agradarà molt poc als patums de la cultura i molt a la joventut actual compromesa amb la lluita per una societat nova.

Estam a una època difícil, erigida tota ella de greus contradiccions, de canvis socials i polítics. La literatura, el teatre, no podien deixar de respondre a aquesta situació. I les obres dels nostres escriptors compromesos són això: una resposta a una difícil situació prenyada d'auguris. Ω

Llibres

JAUME OLIVER I MAURA
«Pelín»

EL DIBUJANT JAUME OLIVER I MAURA
HA FET UN LIBRE DE MEMÒRIES QUE
PARLA DE LA SEVA INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA
EN LA VILA DE SINEU, EN EL COR DE MALLORCA.
EL TÍTOL DEL LIBRE ÉS «PELÍN».

Memòries (1923 - 1993)

En Jaume Oliver i Maura, un dels pioners de l'hostaleria arenalera, ha escrit les seves memòries. El jutge de pau de Llucmajor, en Mateu Montserrat ha fet la presentació del llibre que ha estat prologat per Tomeu Sbert i Barceló. Recomanam la seva lectura a la gent de la comarca de s'Arenal i de Llucmajor que veuran dins aquestes memòries reflectida la seva pròpia vida dels darrers 50 anys.

Albellons de memòria és una incursió en els records d'infància i adolescència de l'autor, emmarcats en l'ambient de la vila de Sineu, en el cor de Mallorca. Amb un llenguatge molt expressiu i una agilitat narrativa envejable, l'autor ens va mostrant, com si fos a través d'un caleidoscopi, les vivències que el varen anar marcant i crea al mateix temps un document d'un valor inestimable per conèixer la realitat social i humana de la Mallorca més autèntica.

Presentació de *El senyor del castell*

Amb *El senyor del castell* Albert Hernández i Xulvi ens dona un nou llibre que cal afegir a la seua ja dilatada trajectòria. Ha estat un viatge curt en el temps -el seu primer llibre publicat, la novel·la *Aquell paisatge d'agost* és del 1988, fa ara només deu anys-, però ha estat un temps molt intens, i, a més, ben aprofitat. Perquè ha escrit llibres de tota mena i en tots els gèneres literaris: novel·les com *L'antic desig*, *Dafne*, *l'última nuera*, *L'últim somni*, *No mireu per l'ull del pany*, o, l'encara inèdita, *Temps de fang*; llibres de contes com *La síndrome i altres històries*, *Afanya't, afanya't!!!*, *Silenci...es grava*, o *Històries inquietants*; en gèneres tan difícils, i que aquells que no s'estimen la literatura voldrien ja oblidats, com el teatre, amb *L'àtic*, o la poesia, amb *Les branques de l'om fosc*. Ha estat traduït al castellà en tres ocasions (en edicions Milenio i Libertarias), i, a més a més, s'ha permès guanyar prestigiosos premis literaris, com, entre d'altres, el Premi Benvingut Oliver, l'Encobert de Xàtiva, el Premi de les Lletres Andorranes Segimon de Plandolit, el Premi de les Arts i les Lletres del Govern Andorrà Sant Carles Barromeu, i, més recentment, el premi Modest Sabatè Vila de Perpinyà. Per descomptat, per a un escriptor de les seues característiques no podia passar desapercebut el conreu de la literatura infantil i juvenil. Així, ha publicat *El capità Pètil* (Premi de Literatura Juvenil Ciutat d'Ibiza), *Toli, el gosset invisible*, i en l'editorial Denes, tres llibres més: *El tio Rajola*, *Estiu a l'Albufera*, i aquest llibre que hui presentem: *El senyor del castell*, tots tres il·lustrats amb l'alegria i l'aparent innocència naïf que ens provoquen els dibuixos d'Albert Hernández i Padilla.

Ens trobem, doncs, davant d'un escriptor tot terreny, visceral, d'aquells que tant necessita la nostra llengua i la nostra literatura, entenen la literatura no només com una necessitat íntima sinó també com una professió a la qual cal dedicar-li -això sí, sempre amb entusiasme- hores i hores. Per-

què escriure no és tasca fàcil i la construcció d'un edifici requereix de molts maons.

El senyor del castell és un petit llibre que ens porta a les darreries del segle XIII, i on són presents tots els mites representats en la història -la història literària, com deia Milan Kundera, més interessant i veritadera que no els horrors de la història viscuda, amb majúscules-. Així, hi surten els pirates, la vella bruixa, els tornejos, els còmics i saltibamquis, les armadures, les espases i les fletxes i, fins i tot, un imprevisit terratrèmol submarí que tot ho canvia. Com veieu, hi són tots els elements per a una entretinguda història per a xiquets (inclús la vistositat dels dibuixos recolorzaria eixa hipotesi), però aquest llibre té més d'una lectura, i també els majors -la literatura en el fons no té edat- han d'aprofitar-se'n. De fet, l'excusa del sisme -com un imperatiu categòric que necessita l'escriptor per a desenvolupar la narració- fa capgirar la vida de tots els habitants del poble i del castell, del senyor, dels nobles i dels vassalls. Tot canvia després d'una salvatge força natural, i en el paisatge que ens resta ja no hi haurà ni amo ni senyor. Després, ja se sap -era inevitable, el conte passa en l'època medieval- tot tornarà a ser com abans, i les coses tornaran ineludiblement al seu lloc. Només els xiquets, en un atac de rebel·lia, s'atreviran a fer el que no faran mai els seus pares: lluitar contra aquells que d'una manera o altra els oprimeixen.

Aquest llibre a més d'un conte construït amb la història i els seus mites o un llibre d'aventures és també un cant al sentiment igualitari, a la fraternitat i fins i tot a la rebel·lió contra la injustícia. És evident que al nostre escriptor no li agraden mass els senyors dels castells, o almenys aquells senyors que no saben que en el fons tots són una mateixa cosa: senyors i vassalls. Un llibre, doncs, d'aventures, però també amb missatge. Una petita -i entretinguda- mostra del quefer literari d'aquest incansable escriptor. Ω

Ramon Guillem

Un llibre de Josep Massot i Muntaner Llorenç Villalonga: al servei de la repressió contra l'esquerra mallorquina

Fotografia feta a Capitania General de Palma on podem identificar alguns dels màxims assassins del poble mallorquí: Aurelio Díaz de Freijó, el tinent coronel Luis García Ruiz, el marquès de Zayas, el comandant Mateu Torres Bestard, el criminal Arconovaldo Bonacorsi, l'alcalde de Palma Mateu Zaforteza... i altres autoritats feixistes mallorquines del moment. Llorenç Villalonga treballà intel·lectual i políticament per aquesta colla d'assassins del nostre poble.

En el llibre de Josep Massot i Muntaner *El primer franquisme a Mallorca* (Biblioteca Serra d'Or, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996), l'historiador torna a deixar ben aclarit el tarannà feixista de Llorenç Villalonga. Darrerament alguns lletraferits intenten amagar aquest fet, dient que és quelcom d'anecdòtic, simple follia juvenil sense importància. Però la història és mala d'amagar. Villalonga és un dels autors més implicats en la sagnant reacció que portà a la fossa comuna més de tres mil mallorquins en els anys 1936-39, així com amb el racisme (com ha estudiat la professora Manuela Alcover). Seria recomanable que els entestats a negar la influència del pensament reaccionari en la creació literària (especialment en el cas de l'intel·lectual que ens ocupa) estudiassin una mica el llibre *Llorenç Villalonga i les Belles Arts*, de Manuela Alcover (Edicions Documenta Balear, 1996). Els amants de la nostra literatura copsarien de seguida l'alt contingut racista de *Bearn* i deixarien de banda les beneïtures que parlen de la no-ingerència entre obra i autor.

Que el feixisme de Llorenç Villalonga fos una bogeria de joventut, ho nega fins i tot el mateix escriptor. El 1967 deia a Bernat Vidal i Tomàs: "si jo em trobàs a l'any 1936 tornaria a fer-me del partit de la Falange: en aquells moments s'havia de ser roig o blau". Però com explica l'historiador Josep Massot i Muntaner (vegeu "La implicació de Villalonga en l'Alzamiento", pàgs. 266-279 de *El primer franquisme a Mallorca*): "Llorenç Villalonga no solament és amic dels responsables directes de la repressió a Mallorca, sinó que no dubta a amenaçar els seus adversaris o a desitjar-los els mals pitjors... exhortava [Villalonga] els catalans de Mallorca, en 'lugar de amenazarme', a 'hacer un acto

público de españolismo', a signar 'un comunicado de prensa', com realment feren, esporguïts davant les desastroses conseqüències que podria haver tingut resistir-hi" (*El día*, 16 de setembre del 1936). El feixisme "anecdòtic" de Villalonga ho era tant que aquest no s'amagava gens ni mica de demanar fins i tot l'afusellament de personatges tan poc sospitosos de simpatia pel socialisme com Ortega. Demanant l'eliminació física dels intel·lectuals, "tibios", Villalonga escriu a *La Última Hora* (18 de febrer del 1937) parlant de "un ensayista español -Ortega- al que los fascistas harían bien en fusilar si regresara de París". Els escriptors mallorquins defensors de la cultura catalana són, per a aquest reaccionari que no dubta a demanar públicament l'execució dels dissidents: "los imbéciles intelectuales de Mallorca", als quals Companys havia enviat un "manifiesto amoroso". Insistia -com explica Josep Massot i Muntaner- que calia "obrar, y obrar con energía. Gracias a la Falange, a esos locos de José Antonio y de Alfonso de Zayas, que no vacilaron en ofrecer su colaboración al ejército y milicias, el enemigo rojo no se apoderó de las islas" (*La Última Hora*, 11 de febrer del 1937).

Després d'elogiar els màxims responsables de la matança (Zayas), en un altre article contra els signants del Manifest de solidaritat amb Catalunya ("Exclusiones, no, La remisión de culpas", *El día*, 23 d'octubre del 1936), Villalonga saluda emocionat un dels caps més importants de la sagnant repressió contra el poble mallorquí. D'aquest cap de botxins, l'escriptor diu: "El señor Barrado, que tan excelente servicios está prestando a la causa". Evidentment, "la causa" era l'afusellament diari d'intel·lectuals, de mestres, de pagesos, de simples treballadors... (Fons de Documentació Antifeixista-FDA). Ω

En aquest temps que vivim

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR. Tlf. 971 66 53 36

Sa majoria de gent,
Ha viscuda oprimida,
Pes clero i sa gent rica,
Fent-la patir tot moment.
Però s'aconteixement,
Ara mos ha canviat,
Sa democràcia ha donat,
Llibertat de pensament.
Tot això tenim present,
A partir que dins Espanya,
Sa República s'implantava
En nombre corresponent.
Però feu bloc una gent,
Militar, clero i gent rica,
Passió no en tengué cap mica
Demostrant poc sentiment.
En Franco va governar,
Quaranta anys tal com volgué,
Cap contrari mai tengué,
Que s'hi pogués oposar.
Quan morí, se demostrà,
Sa gent que a ell seguia
Molt petita minoria,
Militar, ric i cristià.
Sa gent se va desbordar,
De cap a sa democràcia,
Que llibertat les donava,
Per poder-se expressar.
Mes d'un partit se formà,
Sa dreta va sucumbir,

Però se va resistir,
Clero, ric i cristià.
A dins Xile va passar,
Lo mateix que dins Espanya,
Sa gent molt tranquil·la estava,
Quan n'Allende governà.
En Pinotxet se va alçar,
De s'Exèrcit protegit
De mort i també ferit,
De gent molta en tancà.
Devers catorze anys durà,
Sa molt sagnant dictadura,
Ningú prengué cap mesura,
Per oposició posar.
Malaltia li pegà,
Cap a Londres aniria,
Sa gent lliure se sentia,
Sa ràbia li demostrà.
Ja veurem com 'cabarà,
Ara s'olla està bullint,
Opinions en sentim,
Sa justícia part prendrà.
A n'això va opinar,
N'Aznar, president d'Espanya,
Pot ésser una buranya,
Que se podria infectar.

Sa gent allà on nasqué,
Sempre té un compromís,
Sa terra que jo trepig,

Sempre la defensaré.
Jo per ella lluitaré,
En que me costi sa vida,
No seré servit de dida,
Perquè no hi consentiré.
Aquest cas ha succeït
A dins Euskadi, es pot dir,
Eleccions van haver-hi,
De natus molts n'han sortit.
Sa gent d'Euskadi se sent,
Patriota de naixó,
Nosaltres som nació,
De ses demés diferent.
Tot això ho feim present,
Amb moltes modalitats,
No hem mester uns veïnats,
Que mos duguin pa calent.
A dins Mallorca és faran,
Ben prest ses eleccions,
Els partits que són ben molts,
En marxa se posaran.

I tots ells mos prometran,
Pa i coca ben a voler,
Per sa gent enganyar-la,
Es pa rostit menjaran.
Una lluita entaulada
Hi ha amb tants de partits,
Només se senten cruixits,
A dins aquesta rotllana.
Una cosa proposada,
S'altre la rebutjarà,
Això se pot comparar,
Amb una guerra armada.
Per això el mallorquí,
Que estima a on va néixer,
I fent feina hi va créixer,
No podrà mai desistir.
Ha de ser com es padrí,
Quant s'argelí atacava,
Se passetge ell emprava
Pel seu cap desflorar-li.
En venir s'elecció,
Cul a marge hem de posar,
I a la Senyora Munar,
Hem de dar protecció.
Ella farà la acció,
d'aquella digna guerrera,
que va encendre sa metxa,
n'Agustina d'Aragó. Ω

La Illa abandonada

Escandell

Mallorca, illa estimada,
Ja es trist esdeveniment,
Per estar abandonada,
Els camps, especialment.

El camp era productiu,
Per blat, civada i llegums,
Se recollia en s'estiu,
De cereals grossos munts.

Fora vila se semblava,
A un cultivat jardí,
Per tot l'entorn se trobava,
Bons fruits devora el camí.

Avui, els arbres se moren,
Per no estar etsequeats,
Es senyors d'això se'n foten,
Que quedin desmantellats.

Allò que un temps brillava,
El bosc ho ha dominat,
Tot allò que se sembrava,
De mates està poblat.

Era formós contemplar,
De verd, tota la campanya,
Banyalbufar, vora el mar,
Un bell record,
l'acompanya.

La gent, s'ha d'acostumar,
A un canvi radical,
El bon temps, potser hi serà
Llavors el pagès trobarà,
Que hi ha abandono total. Ω

A la taverna del Mar

A la taverna del Mar hi seu un vell
amb el cap blanquinós deixat anar;
té el diari al davant perquè ningú
no li fa companyia.

Sap el menyspreu que els ulls tenen
pel seu cos,
sap que el temps a passat sense cap
goig,
que ja no pot donar l'antiga frescor
d'aquella bellesa que
tenia.

És vell, prou que ho sap; és vell,
prou que ho nota.
És vell, prou que ho sent cada
instant que plora.
És vell, i té temps, massa temps per
a veure-ho.
Era, era quan era ahir encara.

I se'n recorda del seny, el mentider,
com el seny li va fer aquest infern
quan a cada desig li deia "demà
tindràs temps encara".

I fa memòria del plaer que va
frenar,
cada albada de goig que es va
negar,
cada estona perduda que ara li fa
escarni del cos llaurat pel
anys.

És vell, prou que ho sap; és vell,
prou que ho nota.
És vell, prou que ho sent cada
instant que plora.
És vell, i té temps, massa temps per
a veure-ho.
Era, era quan era ahir encara.

A la taverna del Mar hi seu un vell
que, de tant recordar, tant somniar,
s'ha quedat adormit damunt la
taula.

*Lletra: Lluís Llach (adaptació
del poema de Kavafis "El vell"
traduït per Gabriel Ferrater)
Música: Lluís Llach*

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....

Adreça.....

C.P.....

Població.....

C.I.F. .... Tel .....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.500 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa .....

Adreça .....

Núm. entitat.....Núm. sucursal .....

Compte núm. ....

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca

PROU d'IMPOSTOS!

ABUSIUS!

- :- Prou de peatges a les autopistes!
- :- Prou a l'electricitat més cara d'Europa!
- :- Prou als telèfons més cars i dolents d'Europa.
- :- Prou a la vergonya de la RENFE!

PERQUÈ MADRID NO ES QUEDI AMB ELS NOSTRES DINERS

